

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

De Conversatione Apostolica - A Curatoribus Animarum piè & fructuosè instituenda ; Complectens varios & solidos modos juvandi & consolandi diversorum Statuum Personas afflictas, præcipuè ægras & captivas ...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1680

Cap. IV. [i.e. Cap. VI.] De Apostolica ægrorum & moribundorum
Visitatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49274)

quod ex ipso facillè per colloquia ante mortem instituta intelligere licebit) poterit ex hac ipsa causa occasionem fructuosæ exhortationis desumere & imprimis breviter narrare historiolam de filio, qui, cum per scalas ad furcam ascenderet, Patrem ad se, quasi ultimùm valedicturus, & secretum aliquod manifestaturus vocavit, & accedenti aurem dentibus abscidit: eò quòd per ipsius indulgentiam, huc esset adductus. Inferat proinde Operarius, idem facturum fuisse nunc defunctum, si socios aut parentes præsentés habuisset. Hortetur proinde Parentes, ut correptione liberorum invigilent; liberos, ut correptionem paternam recipiant, omnes verò, ut malam societatem & consuetudinem fugiant, ne in similes culpas, infamiàmque ac supplicia incidant.

III. Denique, ubi domum regressus fuerit, imprimis debitas Deo, Cœlitibusque gratias pro felici successu tam difficilis functionis persolvat; subinde super actiones suas omnes cum captivo suo susceptas se reflectat, ut, si quid minùs dextrè à se peractum, vel certè minùs prosperè cessisse adverterit, deinceps in simili casu emendare queat. Quòd si verò aliunde cognoverit, aliquos in illo loco, in quo degit, sanguine vel cognatione reo conjunctos habitare, magnæ charitatis opus præstabit, si eos invisere, solari, &, quàm Christianè ac piè cognatus obierit, significare dignabitur, simulque admonbit, ut animæ illius in precibus suis sapiùs meminerint, facràque legi curent, & alijs Christianæ charitatis operibus juvent.

CAPUT VI.

DE APOSTOLICA ÆGRORVM ET MORIBVNDORVM VISITATIONE.

M Odum cum his agendi varij tradunt Authores, præcipuè P. Joannes Polancus in Methodo moribundos adjuvandi; P. Georgius Voglerius in libro suo, quem *Trost-Brunn* seu Fontem consolationum inscripsit: P. Georgius Mentzius de arte patiendi & compatiendi: P. Philippus Servius in Amico Fideli, sive modo juvandi moribundos. R. D. Georgius Pistorius in libello, quem spiritualementem Apothecam seu *die Geistliche Hauff-Apotecken* vocavit, & plures alij, ex quibus tamen ea duntaxat, quæ magis ad praxin quotidianam accommodata vi-

ta vi-

ta videbuntur, seligam, atque in breve compendium reddenda hoc capite offeram. Quæ quidem omnia iterum ad quinque ferè capita reduci possunt, videlicet 1. Ut ægros solite consoletur. 2. Ut eosdem fructuosè occupet. 3. Ut eos rite a morte disponat. 4. Ut illos contra tentationes efficaciter muniat. 5. Ut illos in ultima lucta discretè animet, ac confortet.

§. I.

Quanti momenti sit ministerium adjuvandum ægros & moribundos.

I. **M**ulta quidem à varijs motiva afferuntur ad ministerium huius gravitatem ostendendam, sed quæ ad tria nempe ad summam necessitatem, summam utilitatem, summam denique jucunditatem, revocari possunt; hæc tamen namque si Operarius sæpe ac seriò ponderaverit, dubitari non debet, quin ignis ardentissimi ad ægros ac moribundos adjuvandos desiderij in hac meditatione sit exarsurus. Quare operari præmium videtur, ut singula ex tribus hisce motivis breviter demonstrantur.

II. Et in primis quidem summa huius ministerij necessitas ex quatuor argumentis colligitur. 1. Quia à bona morte moribundi salus, & ipsa beatitudo dependet; nam, uti Salomon Eccl. 1. ait: *Si ceciderit lignum ad Austrum, aut ad Aquilonem, in quocumque loco ceciderit, ibi erit.* Si bene finit vitam, in Austro erit æternæ beatitudinis: si malè, in Aquilone æternæ miseræ. Unde meritò Justus Lipsius, teste Drexlerio in æternam Sanctissimam Cœli Reginam in morte sic allocutus fertur: *O Mater DEI, adesto famulo tuo cum æternitate præstanti, & ne deseras me in hac hora, à qua æterna salus mea dependet.* 2. Quia malæ mortis detrimentum irreparabile est; cum enim semel duntaxat quamvis mori contingat, necessario sequitur, errorem, qui hinc admittitur, nullo ingenio corrigi posse. Si ergo Lamachus non ignobilis apud Lucam Centurio sapienter admonuit, summam in militia vigilantiam requiri, non enim perinde errari in bello, ac quæ alijs in rebus, eò quòd error ibidem sit irreparabilis, ac item in istis; quantò magis similis vigilantia & sollicitudo in hoc extremo prælio, in quo de cujusque præliantis salute agitur, præsumitur.

tur, adhibenda erit. 3. Quia nunquam homo tantopere indiget auxilio, atque in isto transitu; tunc enim conflictus est terribilior, vires debiliores, impedimenta graviora, & rerum occurrentium multitudo major, quam unquam fuerit; unde merito, sicut *Demon* videns tunc breve tempus superesse, & vel obtinendam, vel amittendam victoriam, auget furiosam ac rabidam suam diligentiam, ita Operarius quoque spiritualibus armis munitus accedere, omnemque in protegendo ac confortando moribundo industriam adhibere debet.

III. Jam verò summam quoque in hoc ministerio utilitatem reperiri, vel ex eo satis patet, quod nec ipsi ægro major felicitas obvenire, quam æterna beatitudo, ad quam procurandam hoc ministerium unice dirigitur, obvenire; nec ipse Operarius ad eandem felicitatem olim obtinendam certiùs, efficaciusque medium adhibere posse videatur. O quam lætas (inquit *Philippus Servius* Operarium alloquens p. 1. §. 1.) quam jucundas depromet voces animi memoris indices, quis operâ tuâ & industriâ viderit se è periculosis mundi hujus fluctibus eductum in tutissimo salutis portu conquiescere! Crede mihi, pro referenda gratia DEUM precibus sollicitare non desinet, usque dum in cælo gaudij tanti socium habuerit, cujus obtinendi tam bonum in terris nactus est Adjutorem. Quòd si beati (ut loquar cum Scriptura) fraudari nequeunt à desiderio suo, intelligis, opinor, Operarie, quam utiliter operam locas, atque adeò, cum moribundos adjuvas, te non magis illorum salutem, quam tuam velificari; nam si Apostolo *Philippensis* quos ad pietatem erudierat, dicere libuit: Gaudium & corona mea omnes vos estis; quomodo non erunt gaudium & corona tua, quos ad gaudium, coronasque cælestes quasi manu duxeris?

IV. Quòd verò summa etiam in hoc ministerio jucunditas inveniatur, iterum tum moribundi ipsi, tum Operarij fideliter illis assistentes propriâ suâ experientiâ edocti testantur. Quæ enim major ægro lætitia obtingere potest, quam si in casu omnium terribilium terribilissimo, ut ait *Aristoteles*, amicum fidelem habeat, qui, teste *Siracide* c. 6. est protectio fortis, medicamentum vitæ & immortalitatis, cujus consiliis anima perinde dulcoratur, quemadmodum unguento & variis odoribus delectatur cor? certè nihil æquè ægrum reficit, re-

ste Se-

ste Seneca ep. 79. quàm amicorum affectus. Quòd si verborum nullum in orbe majus est gaudium, quàm bonæ & seræ conscientiae lætitia, hoc maximè tempore, quando propediem venturus creditur Judex Jerusalem in lucernis scrutaturus singulorum conscientias examinaturus, an non iterum jucundissimum dicemus moribundos juvandi ministerium, cui primaria cura, laborque eò potissimum tendit, ut bonam moribundus conscientiam possideat, & cum illa spem certam æternæ felicitatis concipiat? Nec minor sanè ipsi quoque raro jucunditas ex hoc ministerio orietur; quid enim jam diùs accidere potest Apostolico alienæ salutis zelatori, qui animam, pro qua, teste S. Chryostomo hom. 48. in Pl. unigenitus DEI Filius non mundum dedit, non hominem, non aurum, non mare, sed pretiosum sanguinem, eripere Diabolo, & DEO lucrari? custodire à flammis perpetuis, & æternæ gaudiorum facere participem? quam lætitiā in morte percipiet, qui meminerit, se tam copiosum tot moribundis solam creasse, atque adeò eadem sibi mensurā à DEO consolationis mensuratum iri? quàm incredibile denique voluptatem post mortem percipiet, si tot animas in cælo videat inexcussibili gloriā fruētes, sibi que eam gratissimo animo adhibentes? Expertus sanè hanc voluptatem est Religiosus ille, qui, cum confessiones pauperum libenter excepisset, cæloque submisisset, ab iisdem obviam sibi venientibus post mortem è purgatorio liberatus, magnāque gratulatione ac pompa cælum est deductus, uti Joannes Major in spec. Exempl. Confessio ex. 18. refert.

V. Ex quibus omnibus facilè nunc liquet, quàm magis de hoc ministerio æstimatio sit concipienda, quàmque adeo gravis censenda sit negligentia eorum Operariorum, qui in negotio socordes & languidi fuerint deprehensū, maxime per socordiam hanc fieret, ut is, quem adire in morbo extraxerunt, negligissent, sempiternis ignibus addiceretur, quem tamen duobus fortè verbis cælo asserere potuissent; DEUS bone operis iterū Servius, quo animo in te futurū putas? quas non flammis, quas non furoris faces in caput tuum ejaculaturus est? Sed et ipse DEUS impunitam talem socordiam finet; id quod Petrus quidam è nostra Societate expertus est, ut idem Servius in anno eo fideli p. 1. §. 3. refert, qui post mortem se cuidam alteri

Patri ex condicto spectandum dedit, asseruitque, se propterea, quod tardior, negligentiorque in invisendis, juvandisque moribundis fuisset, tempore sat longo à conspectu divino exclusum, iustum fuisse ubivis gentium ac locorum animam agentibus præsto esse, eosque in morem Angeli Tutelaris, quâ precibus, quâ monitionibus internis, salutaribusque inspirationibus adjuvare. Addidit quoque, non se solum, sed alios quoque bene multos diversorum Ordinum Sacerdotes ob consimilem negligentiam simili pœna castigari.

§. II.

Quibus dotibus præditum oporteat esse Operarium, qui ægris & moribundis fructuosè assistere cupit.

I. **U**Ti ad Sacerdotem in genere, ita vel maximè etiam ad eum, qui cum ægris & moribundis fructuosè agere cupit, gemina dos, virtus scilicet & scientia requiritur; per has enim si corpus & animam ægri lucratus fuerit, cum gaudio quondam dicere poterit ad Christum: Domine, duo talenta tradidisti mihi, ecce alia duo superlucratus sum.

II. Porro in specie agendo de singulis, virtutes quidem sequentes requiruntur in eo, qui prædictis personis prodesse cupit. 1. Est orationis studium, per quam tum sibi necessariam ad negotium tanti momenti gratiam à DEO frequenter petat; tum ipsos etiam, cum quibus acturus est, ægros peculiari affectu DEO in Missæ præsertim Sacrificio commendet. 2. Est Zelus Animarum, qui si unquam, hoc tempore, necessarius est; absque hoc enim languidè obibit hoc munus, & hoc ipso minùs ab ægris amabitur, atque adeò minorem quoque in eorum animabus fructum faciet. 3. Est Patientia & fortitudo, quâ tum omnes difficultates, quæ plurimæ in hoc munere occurrunt, generosè contemnat; tum molestias ex ipso morbo aut ægri vitijs subinde exoriri solitas, religiosè, alacriterque sustineat; in hac enim patientia possidebit animas curæ suæ commissas. 4. Est mansuetudo, cum enim ægri plerumque amaritudinibus undequaquæ sint circumdati, æquum est, ut Sacerdos desideratum dulcium verborum saccharum & mel pro temperanda hac acerbitate offerat. 5. Discretio,

tio, quæ in eo potissimum versatur, ut & in ipsa ratione ponendi, & in materia eligenda modum seruet, atque ad rationem personarum ægrarum qualitatem diligenter attendat. Hinc cavendum, ne uno contextu omnia dicantur; ne nimis properanter; ne eodem semper tono &c. Item ne nimis fatigetur, sed quandoque respirandi, & ea, quæ audivimus, digerendi spatium relinquatur; ideo Sacerdos subinde atque ad idem faciendum alios etiam hortetur. Attendant præterea, ut hominibus doctis, & exercitatis pauca lecta, erudita & opportunè dicta proponantur, & quidem tam instructis phrasi, quam in memoriam redigentibus, quod ab ijs fieri creditur, referentis.

III. Scientiam verò quod attinet, triplex potissimum requiritur in eo, qui cum moribundis vult agere. Prima, ut sciat casuum ordinariorum, qui circa ejusmodi peccata in tali negotio occurrere solent, resolutionem, quales nempe sunt circa Sacramentorum administrationem, & reconciliationem, aut conciliationes cum Inimicis, v. g. an possit absolvi, qui nullum signum dedit contritionis, neque Contritionem petivit? an si confessio scripta reperitur hominis amentiam lapsi, iste absolvi possit? an restitutio famæ, conciliatio cum Inimicis publicè coram Notario sufficiat, si inimicitia publica fuit? an ad restitutionem pecunie sufficiat, si per modum legati alteri pecunia debita tradita fuit? Secunda Scientia est, ut sciat, quomodo ægrum solari, & ad patientiam, aliàsque virtutes huic temporibus venientes excitare debeat; quomodo item contra varias tentationes eum munire; & tandem quomodo in fundendis rationibus & affectibus eliciendis eum juvare possit, quæ præmeditata, & memoriæ bene impressa habere oportet, ne accidat, ut cum exigua ægrorum utilitate, & astantium labore ædificatione suum officium faciat. Et sanè quomodo quum sit, ut Sacerdos se singulari studio ad hoc officium præparet, vel ex ipsa præparatione, quâ se ad publicas conciliationes præparat, colligere potest; si enim ibi tam sollicitè curam doctrinas loco, tempori, & personis accommodatas, & optimè proponat, quantò magis ad hoc negotium tantò præmeditatio & rerum, & ordinis erit necessaria? Porro quomodo hæc præparatio facienda sit, infra docebitur.

tandem scientia est status ipsius ægri; hunc enim nôsse omnino oportebit, videlicet, an sit vir eruditus? an prudens? an patiens? an utatur integris sensibus & iudicio? an credatur vicinus morti? an testamentum fecerit? an confessus fuerit? an communicaverit, & extremam unctionem sumpserit? an aliquid sit magni momenti, de quo moneri æger debeat? quod vitæ genus tenuerit? quæ omnia Operarius ex domesticis, vel illo, à quo vocatur, intelligere poterit, quamvis ipse etiam per conversationem cum ægro hujus mores & affectus facile deprehensus sit.

§. III.

Quid circa Visitationem ægrorum in genere observandum sit.

I. Quemadmodum in omni ferè alia Operarij functione tria præcipuè observanda sunt, ut functio talis ritè & fructuosè peracta dici queat, scilicet Finis, Modus, & Tempus; ita hæc ipsa in hac quoque Ægrorum Visitatione tantò impensius, perfectiusque sunt attendenda, quantò plura, gravioraque esse momenta suprà ostensum est, ob quæ functio ista magno cum fervore, sedulitatèque sit obeunda.

II. Et Finem quidem quod attinet, ex ijs, quæ ad initium hujus capituli dicta sunt, facile patet, præter triplicem illum communem, & remotum ac ultimum finem, qui est major DEI gloria, propria, & aliena salus, de quo hîc nihil specialiter dicendum restat, cum per omnes alias functiones æquè, ac visitationem istam quærendus sit, duplicem alium, eumque proximum & proprium huic visitationi finem præfixum esse debere, scilicet consolationem Infirmorum, & eorundem excitationem, ut infirmitatem suam, aut, si DEO ita visum fuerit, ipsam etiam mortem cum debita resignatione ac patientia suscipiant, & supportent, atque adeò vitam suam, sicut Christianè & laudabiliter traduxerunt; ita laudabili quoque & glorioso Epilogo claudant. Ad quos proinde geminos fines semper respicere Zelosus Infirmorum Visitator, omnesque suas actiones, quas cum ægro suscepturus est, dirigere debet.

III. Modus hujus functionis ante omnia suaviter requirit; cum enim in ipsa infirmitate nihil plexumque nisi

Instruã. III.

ama-

amarum & insipidum reperiat, meritò Operarius, ut dictos fines obtineat, saccharum suavitatis miscere debet, amarities ista, si non omnino tollatur, non modicè temperetur. Consistit autem suavitas ista in eo potissimum ut non tantùm sincerum commiserationis affectum ergo firmos ostendat (nam, ut supra ex Seneca dictum est, nihil què ægrum reficit, atque amicorum affectus) sed ipso opere atque effectu confirmet, nihil omitiendo, quod latium & confortationem illius conducere queat; verè magnum, teste S. Gregorio Nazianzeno, calamitosa est, miseratio ex animo collata, præsertim cum nihil quæ Medicus vel Infirmarius adhibenda duxerint, negaverint, aut negari. Hinc S. Apostolus 1. Cor. 7. de se factus sum infirmis infirmus, non mentiando, ait S. Augustinus ep. 18. & 19. sed compatiendo: non simulantis affluenti commiserantis affectu. Sed & ipse Christus S. Mariae Magdalene de Pazzis inter alias regulas etiam hanc numerat: *Condescendes cum creaturis meis, permanendo in terra facere visus sum cum illis summatate, habendo semper in auribus meis illam sententiam: stoli mei: Quis infirmatur, & ego non infirmor?*

IV. Ipsa denique temporis observatio tria rebus) certòque sibi persuadeat Operarius, omnem naturali casu periculosam esse, perpetuùmque se habiturum, si vel unicam animam ob ipsius tarditatem pertringeret, utpote necessariis ad salutem medijs destitutus. Exemplo esse potest S. Severinus Episcopus, cujus S. Hieronymus l. 1. Dial. c. 12. meminit, qui, cum vocatus esset, tardando adesset, & quia paululum substiterat, dum vitæ palmites, quos casu tunc putaverat, omnino resecit. Interea ægrum mortuum fuisse intellexisset, nullam quietem capere potuit, quàm multis lacrymis & precibus cum à morte resuscitavit. Quare quocunque tempore Operarius, moras omnes abrumpat, negotia quantumvis in speciem urgentia tantisper seponat, negotia hoc omnium negotiorum maximum existimans, certè persuadens, nullum præstantius se facere posse lucrum Animarum; & commodum, quod propter virtutem,

tis maximè despicitur, per virtutem meliùs recuperari. Sed & in ipso itinere non se detineat, quin potiùs consilium Elisæi Pueri suo datum sequatur, ut scilicet cum nullo in via loquatur, nisi salutandi fortè officium, aliave gravis causa id requiratur. Novit namque Animarum Hostis Cacodæmon, quantæ vel momento unico conversiones fiant; novit, quantum boni moribundo afferat Pastoris vel alterius Sacerdotis præsentia, cujus verba incantamentis suis omnibus potiora imandè, quantum perhorrescit, ut proinde mirū non sit, cum undequaq; curarum semina accersere, morarū causas necere, & consutis dolis quàm plurimos ex quovis ferro & ligno obices fabricare, quibus à morientiam tabernaculis Parochi, aliq; Sacerdotes arceantur. Disceat ergo Operarius ex hac Adversarij vigilantia & sollicitudine, Infirmorum causis non indormire, aut ad eos oscitanter accedere: quemcunq; periclitari de vita vel solo rumore acceperit, mox visitet, nec, dum advocetur, expectet; si enim jam olim Ethnicus Democritus monebat; ad nuptias, convivias, & ludos amicorum invitatum accedere debere; ad exequias verò, ad morbos, aliòsque infortunatos & lugubres casus etiam non invitatum accelerare oportere, quanto magis hoc monitum in præsentis moribundorum negotio observandum erit. Ipse certè Christus, ut exemplo præiret, mox, ut servum Centurionis infirmum esse audiverat, respondit: *Veniam, & curabo eum.* 2. Eadem temporis observatio requirit, ut crebrò visitentur Infirmi, quemadmodum Rituale Romanum rectè monet, dum fol. 101. sic Parochos hortatur: *Parochus in primis meminisse debet, nō postremas esse sui Muneris partes, agrotantium curam habere. Quare cum primum noverit, quempiam ex Fidelibus sua cura commissis agrotare, non expectabit, ut ad eum vocetur, sed ultro ad illum accedat, id quod non semel tantum, sed sapius, quatenus opus fuerit, horteturque Parochiales suos, ut ipsum admoncant, cum aliquem in Parochia sua agrotare contigerit, præcipuè si morbus gravior fuerit.* Si enim Medici corporales ob lucrum temporale tam frequenter & sollicitè suos Infirmos visitare consueverunt; quanto magis similis sollicitudo à Medico spirituali requiretur, qui præter lucrum præstantissimū ipsarum animarum, etiam sibi incomparabile augmentum meritorum, & virtutum, atque ad eò ipsius etiam gloriæ in altera

vita per talem visitationem lucratur; id quod Siracides *7.* insinuavit dicens: *Non te pigeat Visitare Infirmum; enim in dilectione firmaberis.* Et clarius S. Gregorius *p. 1. c. 5.* *Boni Rectores, inquit, etsi jam summa contemplanda petant, necessitatibus tamen Infirmantium compatiendocentur, quia tunc ad alta charitas mirabiliter surgit, cum infima Proximorum se misericorditer demittit; & cum benignè descendit ad infima, valenter recurrit ad summa.* Tandem requirit eadem observatio temporis, ut oportet discretè visitentur; ut scilicet neque tum, quando ob vehementiam parùm apti sunt atque dispositi ad aliorum locutionem, visitentur; neque nimis longo tempore continuatis colloquijs & exhortationibus graviter fatigentur. jam suprà priori capite in simili casu dictum est.

§. IV.

Quibus industriis & cautelis Operarius debebat in Ægrorum Visitatione.

I. **Q**uemadmodum periti atque seduli corporum mororum Medici non solum contenti sunt, ut, quæque modo suo muneri satisfaciant, sed varias industrias agitant & adhibent, quibus majorem semper in morborum cognoscendis, atque curandis dexteritatem, felicitatemque assequantur, ita idipsum Operarius tantò magis cum sollicitudine præstare debet, quantò potior est aegrorum, quàm corporum salus.

II. Itaque primò conetur, ægrorum suorum, ut monet Rituale Romanum, notam seu catalogum habere, cujusque statum atque conditionem cognoscat, eorumque memoriam faciliùs retinere, & illis opportunè subvenire possit. 2. Pariter conetur habere in promptu argumenta atque alia, quæ eo tempore, in quo tantum est momentum esse possint; qualia sunt præcipuè exempla ac dicta Sacerdotum, & eorum maximè, qui in simili necessitate olim contenti, pulchriora virtutis ac patientiæ exempla reliquerunt. 3. Cum labilis sit hominum memoria, nec sufficiens semper ad ea, quæ ipsi credita sunt, firmiter retinenda, non parum expediet, si semper librum aliquem spirituales secum habeat, ex quo vel devotas aliquas preces cum aut coram deo

recitare, vel certè pias aliquas ac salutare doctrinas ægro prælegere possit. 4. Quia interdum accidere potest, ut vel ob infirmorum copiam, vel alia gravia negotia Infirmo cuiuspiam inservire non possit, id præstandum curabit per alios Sacerdotes (ut iterum Rituale Romanum monet) si quos habet in sua Parochia, aut saltem per laicos homines pios, & Christiana charitate præditos, quos proinde interdum ex instituto ad hoc opus charitatis instruere oportebit. Imò interdum ipsos Infirmitos sic instruere studebit, ut in absentia Operarii seipsos solari, atque ad varios virtutum actus, patientiæ maximè, excitare possint. 5. Eundem in finem etiam suadere poterit, ut libri spirituales ad instructionem, excitationemq; ægri idonei ipsidem vel ab ipso Operario oblari, vel certè aliunde conquisiti ad lectum habeantur, & interdum vel ab ipso infirmo, si vires permittunt, vel certè ab alijs prælegantur. 6. Studebit etiam Crucifixi effigiem, numismata indulgentias habentia, aut sacras Reliquias secum habere, ut, ubi necessitas exegerit, ad solatium ipsi ægro applicari, vel deosculanda, pièque deveneranda offerri queant. 7. Denique ut tantò majori cum fructu atque dexteritate munus hoc obeat, etiam domi frequenter consideret, & examinet, quem successum media à se adhibita habuerint, aut quâ ratione meliùs fortè spiritualibus infirmorum suorum necessitatibus occurrere possit.

III. Jam verò cautelas quod attinet, earum aliquæ circa corpus proprium, aliæ circa animam sunt adhibendæ ab Operario. Prioris generis sunt, ut magnam sanitatis propriæ rationem habeat memor doctrinæ à Siracide datæ c. 30. dum dixit: *Melior est pauper* (id est, Operarius cum moderato fervore alijs inserviens) *& sanis viribus, quàm dives*, (id est, Operarius cum indiscreto excessu aliorum salutem procurans) *imbecillus & flagellatus malitia*, id est, corporis infirmitate, quia, ut S. Ignatius, teste Ribadeneira l. 5. vit. c. 8. dicebat, æger rarò aliquid in utilitatem aliorum facere potest, sanus verò plurimum. Hinc dicere quoque solebat, pluris sibi esse cuiusvis Fratris salutem, quàm omnes thesauros. Id quod Operarius quoq; circa seipsum tantò accuratiùs observare debet, quanto plures sunt, quibus sanitas ipsius, operaque est necessaria. Itaque sedulò caveat, ne aut indiscretis vigilijs apud ægrum

susceptis sanitatem lædat, aut nimis propinquè faciem aegri applicet, halitumque malignum (maximè si contus sit morbus) attrahat, sed potiùs ad latus ipsi assistat, ut veat item, ne lectum facilè aeger aperiat, sicque venenoso Iore (uti non rarò cum manifesto Operariorum periculo est) adstantem inficiat. Nec spernendum est monitum liquorum, qui suadent, ut, nisi sacrificium adhuc offerri aliud exigat, non facilè jejunos aegrum accedat, sed & si modo aut alio simili remedio instructus sit, quo si fortè nimium fœtorem vel calorem corpori deliquium subortum vertat, malum illud repellere, virésque reparare queat. certè si simile remedium haberi non potest, fenestras aut ex juniperis suffitum excitari jubeat, ipse verò atrium cubiculi malignum aërem frequenti, sed modesta tamen creatione, maximè ubi ab aegro discesserit, ejiciat. A cautela in eo præcipuè consistit, ut, quò magis famæ susceptioneque consulat, nunquam facilè cum aegro, præsertim cum feminis, clausà janua & extra conspectum aliorum quatur, sed semper socium secum habeat, qui eo in loco sistat, ubi videre colloquentes, sed non, quæ secreta esse possent, audire possit, quantum loci dispositio patietur; si non pateretur, saltem curet, ne ostium sit clausum, vel obscurus; & tunc longiùs, quàm necesse sit, colloquatur, que socio non protrahatur.

§. V.

Quid circa Visitationem aegrorum in speciem praxi sit observandum.

I. **A**ntè, quàm Operarius ad infirmum vocatus, pro domo moveat, prima illius cura, si tempus patietur, se debet, ut per devotam orationem aegris, quos adiungitur suscepturus est, divinum Numen propitiet, quod communè per orationem consuetam Ecclesiæ: *Veni Sancte Spiritus*, &c. aut, *Actiones nostras quasumus*, &c. fieri possit. Quod breviter adjungi possit per brevis oratio, quàm B. Virginis, & S. Angeli Custodis utriusque (illius scilicet, quæ & qui Operarij curam gerit) uti & aliorum Patronorum fragium imploretur. Quòd si tamen periculum in morbo sit, possent hæ orationes in ipso ad aegrum itinere peragere.

II. Proxima ab hac oratione cura intentionis purissima renovatio esse debet, quâ scilicet firmissimè decernat, nihil aliud, nisi solam majorem Dei gloriam, ipsiusque ægri, quisquis ille tandem sit, salutem querere. Quem in finem non parum proderit, si illam Servatoris sententiam Matt. 25. prolatam: *Quamdiu fecistis uni ex minimis meis, mihi fecistis*: in memoriam revocaverit Operarius, sic enim non modicè excitabitur, ut pauperes æquè ac divites, ignobiles æquè ac nobiles amplissimo charitatis sinu complectatur, & ut quidam rectissimè monuit, pro lapide lydio amoris sui habeat, præsto esse ei, qui, quo amorem ejus invitet, nihil, quàm ulcera: nihil potentiùs, quo affectum ejus conciliet, quàm ærumnarum & miseriarum mille plaustra habeat.

III. Ubi cubiculum infirmi ingressus fuerit, Romanum Rituale monet, ut dicat: *Pax huic domui, & omnibus habitantibus in ea.* Mox infirmum, lectum, & cubiculum aspergi aquâ benedictâ jubeat dicendo: *Asperges me, Domine &c.* Quòd si maluerit benedictionem hanc ad ipsum infirmum dirigere, tum dicere poterit: *Dominus noster IESVS CHRISTVS te per virtutem hujus aquæ, & sanguinem ab omni peccato abluat, & ab hostium tuorum insidijs potenter defendat.*

IV. His præmissis Infirmum & Assistentes humaniter saluter, & quomodo ipse æger valeat, ex eodem percunctetur. Quòd si ipse, ut facere plerùmque Infirmi solent, dolores suos exaggerare incipiat, patienter audiat Operarius, & magnopere se eidem condolere ostendat, ac propterea venisse dicat, ut solatio suo aliquod saltem levamen conciliet. Proderit etiam non parum, si plures interdum quæstiones de morbi circumstantijs proponat, non tam ut morbi naturam cognoscat, quàm ut ægrum sibi demereatur, qui plerùmque de hac materia libenter loquitur, & suos dolores exaggerari audit. Quòd si ex responsis illius colligat, patientem valde, atque in divinâ voluntatè resignatum esse, collaudare modestè poterit hanc ejus patientiâ, diceréq; & se, & alios sumopere per eandem ædificari, & hinc videlicet singularem Dei ter Optimi Maximi bonitatè ac fidelitatem agnoscere, qui non patitur

suos amicos tentari ac tribulari ultra id, quod possunt, sed h
ciat etiam cum virtute proventum. Verbo, omnem conat
adhibeat, ut benevolam sibi aegrum faciat, atque ad ea, qu
deinceps cum ipso acturus est, paratum ac promptum habeat

V. Quia non raro infirmi objectionunculas quasdam po
ponere solent, ob quas sibi morbum praesentem permole
esse queruntur, ideo oportet & has Operarium attentè audire
atque appositè refutare. Et prima quidem obiectio hæc
solet, quod ab ordinarijs suis functionibus, ac bonis operib
impediantur. cui objectioni respondeat Operarius 1. E
dem rationem, quæ ipsos (si quidem boni Christiani esse, leg
timamque intentionem habere velint) impulerat ad prima
functiones & bona opera peragenda, nunc etiam impellere
bere ad morbum æquo animo tolerandum, scilicet quia De
ab ipsis id fieri voluit. Hinc Avila to. 2. Epist. cuidam simil
objectionem facienti respondit: Noli cogitare ægrotus, qu
faceres sanus, sed contentus esto, quod Deo placeat, ut sis
firmus. Et si tu, quod spero, facis, purè quæris Dei voluntate
tem, quid tuâ interest, sanusne sis, an æger? quandoquidem
ipsius voluntas totum nostrum bonum est. 2. Eisdem in mo
moriam revocet, quod S. Augustinus l. de catech. rud. ca.
sapienter pronuntiavit, dicens: *Nemo melius ordinat, qu
agat, nisi, qui paratior est non agere, quod divina potestas
prohibetur, quam cupidior agere, quod humana cogitatio
meditatur.* 3. Ostendat, plus ipsos mereri posse, si patienter
hunc morbum sustineant, quam si sani nescio quæ opera
præstitissent. Certè S. Chrysostomus testatur, S. Jobum plus
meritum esse, dum se in confertis illis calamitatibus divina
voluntati resignavit, quam prius omnibus suis elemosynis
quas dives & sanus dederat, promeruit. Idem sensit P. Balbo
sar Alvarez Societatis nostræ illuminatissimus, & suo tempo
re, ut S. Theresiæ revelatum est, sanctissimus Sacerdos, qui fe
venti cuidam Operario conquerenti, quod ob morbum nec o
rare, nec sacrum facere, nec confessiones audire, aliâque mu
nera, quæ sanus obierat, præstare posset, respondit, plus facere
Deum, si quis eum per mensem sustineat, quam si in ministr
rijs hujusmodi per integrum annum illi serviret. 4. Demons
strer, Deum operâ nostrâ & bonis operibus non indigere,
millèque alias vias ipsi suppetere, per quas illud bonum, quod

ipsi per suas functiones obtinere desiderant, procurare possit; nunc autem id unicum ab ipsis exigere, ut morbum hunc æquo animo sustineant, reliquas curas sibi committant.

VI. Altera obiectio est, quod à lucro temporali impediuntur, cui obiectio respondeat 1. Operarius, cum Dispensatores duntaxat bonorum temporalium tam ipsi, quam alij homines existant, non magnopere sollicitos ipsos esse debere, an plus vel minus DEUS velut supremus illorum bonorum Dominus ipsis concedere velit, atque adeò nec tristari ob lucrum, quod obtinere tantopere desiderabant negatum. 2. Ostendat verissimè dictum à non nemine: Lucrum quod propter virtutem despicitur, per virtutem melius recuperatur; idque hoc in casu vel maximè locum habiturum, si DEO confidere ausi fuerint. 3. Revocet illis in memoriam promissum Christi Matt. 6. *Quærite primum regnum Dei & iustitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis*; & ostendat, nunquam illos regnum Dei melius quærere, quàm si non in prosperis, sed in adversis etiã casibus divinæ voluntati se penitus subjiciant.

VII. Tertia obiectio est, quod domesticis suis, & ipsi Operario per infirmitatem suam graves molestias creent; cui obiectio respondeat Operarius 1. & tam se, quàm domesticos velut mercatores spiritualis lucri per charitatem, aliãque virtutes circa agrum exercendas obtinendi cupidos agrum intueri jubeat, sicque certò sibi persuadere, eos Mercatorum more potiùs gavifuros, quàm tristaturos, si per suam infirmitatem illis occasionem faciat hujus lucri obtinendi. 2. Ostendat, etiam ipsos bonos Christianos esse, atque adeò in omne DEI beneplacitum paratos; unde cum Dei voluntatem nunc exigere videant, ut ipsi agro ministrent, æquali alacritate nunc ipsi infirmo servituros, quàm priùs sano & incolumi servierant. 3. Demonstret, & ipsos meritò timere posse, ne in similem calamitatem, necessitatẽque incidant, atque adeò libenter nunc aliis ministrare, ut similem olim charitatem & ipsi experiri mereantur.

VIII. Ubi explorata satis habuerit, quæ intelligi oportebat, benevolùmque se habere agrum ad verterit, tum demum utatur religiosã & modestã libertate in omnibus, quæ ad officium suum pertinent, quæ quidem sequentibus §§. explicabuntur.

§. VI.

Quâ ratione æger instruendus sit, ut officio suo satisfaciat.

ICum plerumque homines adeò in prævidendis ad casibus sint incurij, ut nihil minùs tempore sanis cogitent, quàm quòd aliquando infirmitatem contrahant, ideò plerumque etiam ignorant, quâ ratione se tempore gerere, debitumque ex eodem fructum reportare debeant. Unde meritò ad Operarium pertinere creditur, ut ignorantiam tollere, & quò potissimum modo infirmitatem suam Christianè & fructuosè de manu Dei suscipere, & curare debeant, eosdem edocere studeat. Consistit ergò hic in eo verè, ut quædam capita erga DEVM, Christum, Cœlites; quædam erga Medicum & Infirmarium, & eos ipsos infirmos visitant; quædam erga seipsum; & quædam denique erga Dæmonem hoc maximè tempore sævientem & insidiantem observent.

II. Et 1. quidem erga DEVM tria præcipuè capita observare deberet quilibet ægrotus, nempe 1. Ut ante omnem gratiam cum eodem redeat, & peccatorum, quibus hanc infirmitatem fortè promeruit, veniam frequenter ac deprecetur, clamando assiduè cum S. Davide Ps. 50. *Miserere DEVS, secundum magnam misericordiam tuam.* 2. Ut frequenter se resignet ad morbum hunc & alios adversos cum magna submissione patientiæque sustinendos, ac præcise assiduò cum S. Job exclamet: *Sicut Domino placuit, ita factum est: Sit nomen Domini benedictum. Pater, fiant voluntas tua sicut in celo, ita & in terra.* 3. Ut sibi per se dissidens, totam spem suam in DEO ponat, ideòque frequenter gratiam ad morbum suum patienter sufferendum petat dicens: *Domine, auge dolores, auge patientiam. Domine, quod jubes, & jube, quod vis. Quem in finem proderit spiritia illa, quæ superiori capite circa captivos ab initio creativitatis elicienda dixi, usurpare.*

III. Erga Christum itidem tria officia ab ægro sunt præstanda. 1. Ut ipsum in Magistrum patientiæ eligat, ideòque

oculos semper in ipsum tempore morbi conjiciat, clamans cum Sponsa: *Trahe me post te, curremus in odorem unguentorum*, id est, virtutum tuarum. 2. Ut eundem etiam in Consolatorem eligat, ideoque sæpe dicat: *Non est servus major Domino suo, nec Discipulus supra Magistrum*. Et cum S. Bernardo: *Nolo, Domine, esse sine dolore & vulnere quando te video tot doloribus & vulneribus cruciatum*. 3. Ut in protectorem etiam & Adjutorem ipsum eligat, dicendo sapiùs: *Ecce, Domine, quem amas, infirmatur. Ah dic iterum: veniam, & curabo eum! Si Christus pro me, quis contra me?*

IV. Erga B. Virginem, reliquosque Cœlites pariter tria officia sunt præstanda. 1. Ut eorundem Patrocinium frequenter illis S. Job verbis imploret: *Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me*. 2. Ut se per fiduciam in ipsorum auxilio tempore tentationis soletur, dicatque cum Elisæo: *Noli timere, plures enim pro nobis quàm contra nos*. 3. Ut se eorundem exemplo ad patientiam excitet, dicatque: *Nónne omnes Sanctos per multas tribulationes oportuit in regnum celorum intrare? cur ergo ego solus sine cruce vivere volo? Potuerunt isti, & ista centuplo graviora ferre, & tu non poteris minores longè dolores supportare?*

V. Erga Medicum & Infirmarium magnam in primis fiduciam concipiat, certòque sibi persuadeat, nihil aliud ipsos nisi salutem illius quærere, ideoque nihil neglecturos, quod ad hunc finem conducere posse videatur. Deinde beneficia illorum se grato animo agnoscere ostendat, imò interdum etiam verbis gratias agat, promittatque se DEVM pro ipsis rogaturum, ut, suo loco tanta beneficia millecuplo fœnore recompenset. Denique iisdem non aliter ac alijs Superioribus obediat, nec murmuret, si fortè quid aliter, ac ipse vellet, disponant, sed potiùs se ipsos ut instrumenta & Interpretes voluntatis divinæ agnoscere, & ex animo venerari.

VI. Erga eos, qui ipsum visitare dignabuntur, etia pariter observare debet. 1. Ut illos verbis & exemplis ædificare Audeat,

studeat, ostendendo, se morbum de manu DEI velut singularem beneficium suscipere, & quamdiu ipsi visum fuerit, cum magna patientia supportare velle. 2. Ut magnam erga illos benevolentiam & reverentiam ostendat, neque ullum unquam in se iudicium adverti sinat, quod ipsorum colloquia displiceant, etiam si re ipsa non admodum grata forent. 3. Ut beneficium visitationis grato animo agnoscat, & in eorum discessu re ipsa pro illo gratias agat, idque, si occasio & vires permiserint, pro viribus se recompenaturum promittat.

VII. Erga seipsum singulariter etiam sequentia officia præstabit. 1. Ut omnem inordinatam tristitiam; quæ morbum non modicè graviolem reddere solet, ex animo sit penitus proscribat, illudque Senis dictum applicet, quo ægrum tantem Discipulum sic alloquebatur; Noli mæstus esse, Filius, ob infirmitatem tuam, quin potiùs gratias DEO pro ipsa persolve; si enim ferrum es, rubiginem amittes: si aurum, probaberis. 2. Ut, ubi media, quæ habere potuit ad morbum curandum, adhibuit, omnem sollicitudinem de illorum effectu DEO committat, juxta saluberrimum D. Petri monitum. *Hamiliamini sub potenti manu DEO, omnem sollicitudinem projicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis.* 3. Ut filii ipsi fidus sit & tam præclaram occasionem pro peccatis suis satisfaciendi, præmiùmque suum augendi, ac suum erga Deum amorem ostendendi elabi non sinat, sed potiùs ex necessitate virtutem faciens, generosa cum patientia, alacritatèque potiùs, quàm cum tristitia & indignatione dolores, reliquasque morbi molestias supportet.

VIII. Erga Dæmonem denique itidem sequentia capita sunt observanda. 1. Ut, quoniam hoc maximè tempore, quæ hominem debiliorem conspicit, oppugnare solet diligentius etiam se infirmus præparet, armæque spiritualia procurare studeat. 2. Ut, ubi actu oppugnatus fuerit, non consternatus, nec cedat, sed in Christi Cruce & passione confidens audaciter dicat: Ecce Crucem Domini, fugite partes adversæ. 3. Ut ad hunc finem etiam orationis & rerum benedictarum, puta aquæ, cerei, & reliquiarum præsidia non negligat, sed tantò majori devotione, constantiâque usurpet, quantò magis ea Adversario exosa atque terribilia esse cognovit,

§. VI.

Quomodo consolari ægros debeat
Operarius.

Sicut Infirmi duplici plerumque desolatione & afflictione, Scorporali scilicet, & Spirituali cruciantur, ita duplex quoque ab Operario Apostolico consolatio illis præstari potest, alia scilicet, quæ ad corporis ægri releuationem pertinet; alia, quæ ad Spiritum seu animam reficiendam ordinatur. De utraque, quomodo præstanda sit ab Operario, breviter hoc loco dicendum est.

MEMBRUM I.

De corporali solatio ægris præstando.

I. **E**T si per se non pertineat ad Operarium, corporalibus eorum, quorum curam assumpsit, necessitatibus providere, ut, qui animarum duntaxat, non verò corporum se Pastorem profiteatur; quia tamen Zelosissimorum ac Sanctissimorum Operariorum, quin & ipsius summi & optimi Pastoris Christi exempla demonstrant, illos non rarè etiam ipsorum corporum curam suscepisse, & per hoc faciliorem sibi viam ad animos curandos præparasse, non malè utique aget Operarius, si tantorum Apostolorum atque Pastorum vestigijs insistens, ipse quoque corporalia nonnunquã beneficia Infirmis exhibere conabitur, quemadmodum Rituale Romanum fol. 101. de visit. & cura Infirm. §. 5. etiam monet his verbis: *Eorum vero præcipuè curam geret, qui humanis auxilijs destituti, benigni ac providi Pastoris charitatem & operam requirunt. Quibus si non potest ipse succurrere de suo, & eleemosynas illis, prout debet, si facultas suppetit, erogare, quantum fieri potest, sive per charitatis, vel alterius nominis Confraternitatè, si in ea levitate vel loco fuerit, sive per privatas, sive per publicas collectas & eleemosynas, illorum necessitatibus succurrendum putabit.* Ex quibus verbis satis patet, non tantum alienam non censerì debere ab Operario hanc corporalium solationum exhibitam charitatem, sed vel maximè Apostolicum Zelum juxta ipsius etiam Ecclesiæ sensum decere; si enim, qui Dominum quemdam diligit, ac pascit, etiam equum illius

illius pascere non omittit; cur Operarius, qui animum hominis ægri curandum atque pascendum suscepit, non corpori etiam velut jumentum curam aliquam suscipiat?

II. Potro triplex ferè est solatium corporale, quod ægri ab Operario sperare potest. Primum est, ut cibum vel potum necessarium ab eodem interdum accipiat, aut certè ab aliis ipsius operâ & precibus submissum; quæ quidem charitas mirè devincit pauperulos Infirmos, de quibus proin merito Operarius illa Christi verba Marc. 8. dicere potest: *Miserere, ne per turbam: ecce jam triduo (aut amplius) sustinent me (stantem eos, & ad patientiam exhortantem) nec habent, quod manducent:* quidni ergo succurrat, si potest: aut alios divites & misericordes ejusdem Christi verbis alloquatur Marc. 9. *Date illis vos manducare.*

III. Alterum solatium est, ut, si potest, etiam remedia aut ad Infirmam omnino pellendam; aut certè refocillationibus ad eandem levius tolerandam juvare conetur; quod in re, uti non exigo, ut Medici officium sibi assumat Operarius, ita non possum non laudare eorum Operariorum charitatem, qui interdum in solitarijs locis versantes, ubi nullam eilè Medici præsentiam sperari potest, addiscere student ex Medicis, vel alijs peritis, quæ pro communibus morbis, v. g. febribus, dysenteria, inflammatione linguæ (*die Prein*) stomachi doloribus, ventris obstructione, morbo regio (*die fucht*) remedia adhiberi soleant, simplicia præcipuè, & facili sumptu parabilia, eaque postea ipsi, qui ægrorum curam præsumunt, suggerunt. Aut etiam myrothecia, & liquores roborantes eos, aut alios similes domui suæ asservant, ut ipsi interdum pauperulos Infirmos refocillare aut curare queant; modo debita semper cautela adhibeatur, ne talis fortè medicamentum præscribatur, quæ nocumentum grave adferre posset, si modicum debita peritia & quantitate applicaretur.

IV. Tertium denique solatium in elemosynæ obligatione consistit, quâ cum frequenter indigeant Infirmi, ipsi maxime qui vel peregrinis in locis ægrotant, vel imites & avæ Patres familias aut Heros habent, faciliè apparet, singulare solatium ipsi allaturum Operarium, si vel ex proprijs opibus acceptam, vel certè aliunde corrogatam elemosynam offerat. In qua tamen corrogatione sedulo caveat, ne importunè

se exhibeat, &, dum Infirmorum sibi amorem, benevolentiamque conciliare conatur, alios à se importunitate suâ indiscretâ avertat. Quod certè si periculum adverteret, rectius foret omittere ejusmodi corrogationes, &, si quidem nec ipse unum ex enumeratis tribus solatiis exhibere possit, bonam saltem voluntatē suam ostendere juxta S. Gregorij Naz. orat. de paup. amore consilium dicentis: *Summi muneris loco alacritatem dona: si nihil habes, collacryma: magnum est infortunato remedium miseratio ex animo collata.* Quod ipsum etiam S. Augustinus sup. Pl. 109. confirmans, *si potes dare, inquit, da: si non potes, affabilem te fac: coronat DEVS voluntatem, si non invenit facultatem. Nemo dicat, non habeo; charitas de sacculo non erogatur.*

MEMBRUM II.

De spirituali solatio agris præstando.

I. Innumera quidem sunt solatia spiritualia, quæ Infirmis ab Operario præstari possunt, sed si accuratiùs ea considerentur, ad quatuor ferè revocari genera possunt. Quorum primum meritò Oratio & SS. Missæ Sacrificium existimatur; hinc Rituale Romanū inter cætera monet: *Consoletur Infirmum, dicens, se pro eo in Missæ Sacrificio, & aliis precibus oraturum, curaturumque, ut alij itidem pro eo faciant, idque ve ipsa præstabit.* Quod solatiū ut tantò magis æstimet æger, proderit ipsi ex una parte orationis necessitatem hoc maximè tempore urgentem ex illo Christi monito Marc. 14. *Vigilate, & orate, ut non intretis in tentationem:* ostendere; ex altera verò parte demonstrare, quantas vires habeat aliorum pro ægro facta oblatio, ex Cunonis Monachi exemplo, quem in morte quindecim millia Dæmonum oppugnabant, qui tamen omnes juxta propriam confessionem nihil ipsi nocere potuerunt, quia alij Monachi adstantes constanter pro ipso oraverant, uti fusiùs in Spec. Exempl. V. Mors. ex. 18. legitur. Unde meritò tam Operario, quàm aliis, quos ad orationem pro ægris fundendam adhortatus fuerit, illa S. Jacobi adhortatio in memoria hæere deberet: *Orate pro invicem, ut salvemini, vulgum enim valet deprecatio justis assidua.*

II. Alterum solatium est, ut Infirmis firmissimè persuadere conetur, non modò hanc infirmitatem à benignissima DEI

DEI providentia ad majorem suam gloriam, ipsorumque aegrorum salutem immixtam esse, ita ut merito de eorum infirmitate dici possit, quod Christus de infirmitate Lazari Jo. 11. dixit: *Infirmitas haec non est ad mortem, sed pro gloria DEI glorificetur Filius DEI per eam*; sed etiam DEVM nunquam magis praesentem ipsis suo favore, auxilio, & solatio esse quam in infirmitatibus, aliisque tribulationibus; sic et ipse Ps. 90. promisit dicens: *Cum ipso sum in tribulationibus iterum* Isaia 43. *Noli timere, quia redemi te, & vocavi te in vino meo: mens es tu. Cum transieris per aquas (tribulationum) tecum ero, & flumina non operient te: cum ambulaveris in igne, non combureris, & flamma non ardebit in te. Ego Dominus DEVS tuus Sanctus Israel Salvator tuus.* Ita re ipsa praestitit Daniel. 3. quando sub specie Filij DEI Pueris in ignem Babylonicum coniectis in medio fornicatus conspectus est, & flammam, ne iisdem noceret, cohibuit. de merito S. Augustinus in Ps. ait: *Magnus quidem est alius huius mundi (& tribulationum, quae comitantur Mundum) sed magna etiam umbra sub alis DEI.* Et S. Bernardus dicitur consuevit ad DEVM: *Da mihi tribulationes, ut possis meum esse.*

III. Tertium solatium est, ut Infirmis multiplices infirmitas suorum morborum clare, solideque demonstret, qui decem praecipue numerantur, ob quos infirmitas, & quae alia tribulatio merito ligno vitae duodecim fructus afferunt, & a S. Joanne Apoc. 12. in medio civitatis Jerusalem coniecto comparatur, quorum primus est, quod a peccatis animae purget, & praeservet, uti S. Gregorius ho. 19. in Evang. testatur est dicens: *Divina dispensatione agitur, ut prolixior agria agritudo prolixior exurat.* Hinc p. 3. Past. admon. 3. ait: *Admonendi sunt agri, ut considerent, quanti sit in mundo agritudo corporalis, quae & admissa peccata diluit, & ea quae admissi poterant, compefcit.* Unde senex quidam rogatus, quomodo a tertiana liberaret, respondit: *Rem tibi necessariam pro pis abijcere; ut enim corpora nitro, sic anima languoribus purificatur.* Et, ut alius dixit, *multi, cum sentiunt parvam, committunt culpam; ut adeo merito aegroti dici queat: Bene purgeris, si compungeris.* Nam *Livor vulneris abstergit mala.* Salomon Prov. 20. pronuntiavit. Unde recte S. Augustinus

Et. 7. in Joan. exclamavit: *Quam multi scelerati sani sunt, qui innocenter agrotarent!* Secundus fructus est, quod oculos mentis & intellectum aperiat, ut seipsum homo æger cognoscat; nam *Exatio dat intellectum*, juxta Isaiam c. 28. & ut S. Gregor. ait, *nemo vires suas in pace cognoscit*. Hinc Christus Jo. 9. cæci oculos aperturus jussit eum oculos suos aquis (per quas tribulationes significantur) prius lavare; quia, ut sapienter Salvanus l. 1. de gubern. DEI advertit, *infirmitas carnis vigorem mentis exacuit, ut affectibus artubus vires corporum in virtutes transferantur animorum*. Tertius effectus est, quod Hominem ad se redire faciat; nam juxta Siracidem c. 31. *Infirmitas gravis sobriam facit animam*. Et, ut commune proverbium testatur, infirmum corpus sanas parit cogitationes; hinc Luc. 2. Zacharias Pater S. Joannis Baptistæ in suo Cantico dixit: *Ad dandam scientiam salutis plebi sua visitavit nos Oriens ex alto*. Quartus est, quod virtutem probet, & perficiat; nam virtus, teste S. Paulo 2. Cor. 12. *in infirmitate perficitur*; quod ipsum eleganter confirmans S. Cyprianus l. de morte: *Sit licet, ait, res familiaris amissio, sit de infestantibus moribus assidua & cruenta morborum Exatio, sit de Vxore, de Libertatis funebris & tristis avulso, non sint tibi scandala ista, sed prælia; non debilitent aut frangant Christiani fidem, sed potius ostendant in collocatione virtutem, cum contemnenda sit omnis injuria malorum præsentium fiducia bonorum futurorum. Conflatio in adversis probatio est virtutis, sicut scriptum est, Vasa figuli probat fornax; & homines justos tentatio tribulationis*. Quintus est, quod animam possidere faciat; sic enim Christus Luc. 21. testatur: *In patientia vestra possidebitis animas vestras*. Id quod clarius explicans S. Gregorius l. 3. mor. c. 14. ait: *In patientia anima possidetur, quia per illam omnibus rebus, & sibi ipsi homo dominatur; & quod se laudabiliter frangit, eo fortiter infractum erigit. Cum enim se superat, ad contraria invictum parat*. Sextus est, quod electionis securitatem præbeat; uti Christus ipse S. Gertrudi, teste Bloffo, indicavit dicens: *Sicut annulus in Sponsalibus est arrha fidelitatis inter Sponsam & Sponsam, ita morbus & afflictio, si propter DEVM patienter feratur, divina electionis & sancti DEVM inter & Hominem Matrimonij certum signum est*. Et alius quidam dixit, sicut Piscatores per hamum attrahunt

Instr. III.

P

pisces

pisces, ita DEUS per tribulationes attrahit ad se homines. Christus Jo. 12. dixit: *Ego, cum exaltatus fuero à terra (scilicet in crucem) omnia traham ad meipsum.* Et S. Ico Ep. quadr. ait: *Certa atq; secreta est expectatio futura beatitudinis, ubi est participatio Dominica Passionis.* Septimus est quòd purgatorij loco sit; uti Beda in scintill. testatur, et ait: *Infirmas carnis, si patienter sustineatur, sit quasi purgatorius ignis: & sine ferro Martyres esse possumus, si patientiam in animo servamus.* Quis autem debitor mille talentorum non gauderet, si uno crucigero porrecto totum habitum posset extinguere? Et hoc nempe est, quòd S. Irenaeus c. 20. dixit: *Est, qui multum redimat parvo pretio.* Octavus est, quòd suppleat Passionem Christi; uti S. Paulus ad Col. 1. de seipso scribens confessus est: *Nunc gaudeo in Passione vestra, & adimplebo ea, quae desunt Passionis Christi in carne mea.* Hinc quaedam Monialis dixit: *Cum Christus inaccessibili desiderio quærat salutem hominum, & in se tales labere non possit, amplius in suis dilectioribus, qui ei fideliter adhærent, supplere dignatur.* Nonus est, quòd ad Deum recurrere faciat; uti S. David Pl. 15. testatur dicens: *Multiplicata sunt infirmitates eorum, postea acceleraverunt.* Salvanus in ep. ad soror. ait: *Nunquam, ut puto, habitior DEO dignior extitisti. Quanto imbecillior corpore, tantum rior sensu; & in centibus carnem morbo mente viciisti.* Decimus est, quòd amorem infirmi erga DEVM probet; sic et ipse Christus Joan. 14. dixit: *Ut cognoscat Mundus, quod ego diligo Patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic ego obedi.* Undecimus est, quòd præmium inestimabile mereatur; *enim sunt condigna, teste Apostolo ad Rom. 8. passione & temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis.* S. Augustinus, quòd pungeris, inquit, *inde nascitur rosatione.* Et propterea etiam S. Chrysostomus monet: *Natura viscere & iam, quae aspera est; sed quò ducat, perpende.* Duodecimus est, quòd consolationum caelestium causa sit juxta Psalmistam Pl. 93. *Secundum multitudinē dolorū consolationes tuae latificaverunt animam servi tui.* Et idem S. Paulus expertus, uti de seipso 2. Cor. 7. testatur dicens: *Repletus consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione.*

IV. Quartum denique solatium est, ut spirituale Myro-
 thecion (ein Balsampyrlein) ægris offerat, quo se identidem
 refocillent, & vires spirituales reparent. Tale autem myro-
 thecion nihil aliud est, quàm motivorum ad patientiam &
 alacritatem excitantium consideratio, præcipuè sex sequen-
 tium. Quorum primum est exemplum Christi; nam teste
 S. Bernardo, *Devotus miles non sentit sua vulnera, quando
 Ducis sui vulnera intuetur.* Et ut alibi loquitur s. 5. in Fe-
 sto Omnium Sanct. *ad capitis corpus se non judicat pertine-
 re membrum, quod capiti compassum non fuit.* Certè S.
 Clara per hoc medium effecit, ut gravissimi morbi per vigin-
 ti annos tolerari gaudium ipsi potiùs, quàm dolorem creâ-
 rint, teste Surio 12. Jul. Idémque experta est etiam Marga-
 rita Austriaca, quæ, ut Lyræus l. 5. apoph. 3. testatur, cum
 ostensâ Christi Crucifixi effigie moneretur, ut levamen dolo-
 rum ab eo peteret, respondit: *Apage, neque enim decet,
 Christum plagis & ærumnis confectum in cruce pendere, &
 me à minoribus liberari velle: ac mox oculos ad Christum
 convertens dixit: Auge, Domine, dolores, & da patientiam.*
 Alterum motivum est Sanctorum exemplum, de quibus Ec-
 clesia in officio SS. Martyrum canit: *Omnes Sancti, quanta
 passi sunt tormenta, ut securi pervenirent ad palmam Mar-
 tyrij.* Unde hæc exempla considerans æger seipsum illis ver-
 bis, quibus olim continentia D. Augustinû correxit, alloqua-
 tur: *Potuerunt isti, & ista, & tu non poteris?* Tertium moti-
 vum est præmij cælestis consideratio; nam & Christus propo-
 sito sibi gaudio sustinuit crucem: *Sed & alij Sancti,* teste S.
 Cypriano, *mala atque adversa fortiter tolerant, dum bonâ
 futura prospiciunt;* memores id, quod leve & momentaneum
 est tribulationum, æternum gloriæ pondus operari, uti S. Pau-
 lus 2. Cor. 4. dixit. Certè ob hanc causam Christus ipse B. Su-
 soni dixit apud Pædag. Christ. to. 2. p. 2. c. 17. morbos & quas-
 vis ærumnas hujus vitæ esse thesaurum absconditum, cujus
 pretium nemo hominum æstimare possit, & cujus partem mi-
 nimam nemo etiam centum annorum demississimis precibus
 valeat impetrare. Quartum est Inferni vel Purgatorij me-
 moria; sic enim S. Franciscus Borgia hanc memoriâ velut
 prodromum ad ea loca, in quibus pati debebat, præmittens,
 omnia sibi levia atque accepta efficiebat: nam, ut rectè S. Au-
 gustinus

gustinus dixit s. 109. *Qua quisq; Salde gravis patitur, in com-
 paratione aeterni ignis non tantum parva, sed nulla sunt.* Et
 alibi in Ps. 68. *Quis non bibat poculum temporalis tribulatio-
 nis, metuens ignem gehennarum? maiore timore minoram
 temnimus.* Quintum est peccatorum propriorum consideratio
 mitigat namq; vim doloris considerata aequitas ferientis, ut
 ste S. Gregorio, & ut idem alibi ait, *tantò quis patientiam
 rum Medici tolerat, quanto magis putridum esse conficitur
 quod secat.* Hinc dicent aegri cum Michza c. 7. *Iram Domini
 portabo, quia peccavi ei.* Vel cum Jobo c. 3. *Peccavi, & non
 deliqui, & ut eram dignus, non recepi.* Aut cum S. Augustino
Gravius est, quod commisi: levis est, quod tolero. Sextum
 nique est consideratio divinae providentiae hunc morbum
 altissimo fine, scilicet vel ad paternam correptionem; vel
 honorificam virtutis & amoris probationem immittentis
 jus medij efficaciam pulchrè olim S. Clemens Pontifex ex Sa-
 tro Apostolo didicit; cum enim hic Sanctus à S. Barnaba
 versus, & ad S. Petrum missus esset, atque ab hoc in disputa-
 ne cum Simone Mago sequenti die instituenda comparere
 sus, ob eandem subito impedimento interveniente impeditus
 & ad triduum dilatà vehementer doleret, audiit à S. Petro
 luberrimam hanc doctrinam: *Gentiles turbantur, cum morbi
 cidunt res ex voluntate: at nos Christiani, qui scimus Deum
 sapientissimè gubernare, & per suam providentiam moderari
 omnes, in quolibet rerum eventu in pace consistimus, & in
 solatione.* Unde & Blofius in farrag. sapienter hortatur
*Voluntas Dei tibi dulcis est, quando ipso te sanum esse, & S. S. S.
 Sult; amara vero est, quando te Sult infirmum esse, S. S. S.
 nondum plene resignatus es, nondum habes cor satis rectum
 Si S. S. S. ut ipsum cor tuum jam non sit curvum, subiungit
 in omnibus voluntati divinae, quae semper recta est. Vnde
 ut semper voluntas ejus fiat, & eadem voluntas sit summa
 solatio tua. Quare quilibet aegrotus illam sibi S. Augustini
 Ps. 21. doctrinam applicet; & intelligat, Medicum esse Deum
 & tribulationem (ac morbum) esse medicamentum ad san-
 non pœnam ad damnationem. Sub medicamento verè
 caris, clamas; non audis Medicum ad voluntatem, sed ad
 ad sanitatem. Melius est enim, ut S. Bernardus alicubi
 scribit*

frangi laboribus (& morbis) ad salutem, quam incolumes remanere ad damnationem.

M E M B R U M III.

De alijs Consolatiunculis, quæ ex occasione per apposita dicta creari possunt infirmis.

I. Et si ea, quæ hactenus dicta sunt, sufficientissima esse queant ad insignem consolationem ægro afferendam; quia tamen interdum valde recreat ægrum, si ad ipsius querelas vel doloris manifestationes apposita responsa ab Operario reddantur, idèò exempli loco placet hîc paucas ejusmodi doctrinas enumerare.

II. Inprimis ergo, si graves dolores pati Infirmum aliquem adverterit, narret eidem apparitionem, quæ, teste Suario to. 2. S. Lydwine facta est, dum coronam valde pretiosam, sed non omninò absolutam vidit, quam cum absolvi à Christo peteret, mox à milite quodam pessimè tractata, & acutissimis morbis cruciata est, in quibus cum clamaret assiduo: *O benignissime IESU, miserere mei*; Angelus ei apparens solatus est illam, dixitque nunc tandem coronam absolutam esse, & dolores ac injurias, quos tam patienter tolerasset, esse uniones & preciosos lapides, ex quibus corona illa confecta sit.

III. Si quempiam parùm resignatum videat in morbo, suadeat illi, ut tres Episcopos ab Ecclesia coli solitos in Patrones pro hoc morbo adsciscat, nempe S. Episcopum Deus dedit. 10. Aug. S. Quod vult Deus. 26. Oct. & S. Deo gratias Episcopum Carthaginensem, qui multos Christianos tempore Vandalicæ persecutionis redimebat.

VI. Si Infirmum de defectu Medicinarum querentem audiat, narret illi, quid Carolus Quintus Joachimo Electori Brandeburgico ipsum ad medicinas varias usurpandas adhortanti responderit, scilicet in morbis optimum remedium esse Patientiam. Drex. in prodr. c. 2. §. 39.

V. Si de diuturnitate morbi quispiam quærat, in memoriam illi revocet, quod S. Athanasius dicere solebat, quan-

quando coacervabantur persecutiones, nimirum eas esse
taxat brevem pluviam (eln Ubergängl.)

VI. Si quis ob eundem in jacendo situm, & tergum en-
ceratum dolorem atque molestiam gravem se pati ostendit
pulcherrimum S. Martini dictum ei in memoriam veno-
qui, cum in tergo & terra jacenti Discipuli mutationem
& situs suaderent, finite me, respondit, cœlum potius, quam
terram aspicere, ut Spiritus meus rectè ad Deum ferat.
Nov. 11.

VII. Si quis febrî, aut alio simili morbo calido gra-
uratur & cruciatur, hortetur eum, ut cum S. Augustino
Hic ure, hic seca, modo parcas in æternum.

VIII. Si quis à suis derelictum se queratur, studiosi
Daventriani, de quo Speculum Exemplorum dist. 10. me-
nit, responsum ei pro exemplo narret, qui, cum à parente
& Amicis penitus derelictus moreretur, in hæc verba Psal-
26. erupit: *Pater meus, & mater mea dereliquerunt me,
Dominus autem assumpsit me.*

IX. Si quem de acerbitate & gravitate morbi comp-
rentem audiat, jubeat ipsum imitari P. Segulam Societatis
JESV Presbyterum, qui ob gravissimos morbos & dolores
condolentibus dixit: Jam diu ubera misericordie divi-
luxi; quidni etiam ubera Justitiæ divinæ peccata mea
stentis aliquando sugam. Aut ut cum S. Job dicat: *Si
de manu Dei suscepimus; mala cur non suscipiamus.*

X. Si quem in manibus chiragrâ graviter cruciari audi-
tit, dicat, hoc esse signum amoris divini erga ipsum; quod
enim DEVM amantium more ad significationem amoris
manus amati comprimere.

XI. Si gravi Siti vexetur Infirmus, narrare poterit S. Ma-
dalene Ulloiz dictum, quæ, cum in gravi siti haustum
frigidum pro relevatione sumpisset, mox oculis in Crucis
effigiem conjectis seipsam corrigens dixit: Ah mi Domine
JESU, tu in siti tua non aquâ frigidâ, sed felle & aceto potas-
es. Ah miserere mei, & propitius esto pauperi ancillule tue.

XII. Si morbum pijs exercitijs & profectui obstatè
rantur, dicat illis, quod Cassianus docuit sequentibus verbis
*Corporis infirmitas nullum est ad cordis puritatē habenda
impedimentum, quin imò mirificè juvat, si quis illam, pro-*

ut oportet, novit accipere. Vide ergo, ne corporis agritudo ad animam transeat, quod fieret, si ex ea occasionem propria voluntatis faciendâ, aut impatientia occasionem sumeres.

XIII. Si dolent, se in communitate vivere non posse, narret illis, quid Christus S. Gertrudi similem querelam proponenti responderit; Num tibi sponsus videtur minùs delectari in sponsa, quando familiari ejus conversatione potitur in domo, quàm cum gloriatur ipsam ornatam procedere ad spectaculum vulgi? ex quo intellexit animam, quando à communi conversatione corporalibus molestijs impeditur, tunc quasi in conclavi quiescere cum sponso, quia tunc delectamentis propriorum sensuum privata soli divinx relinquitur voluntati. Et inde Dominus in homine tantò magis delectatur, quantò minùs invenit, unde vanè possit gloriari.

XIV. Si duri & inspidi cibi videntur ægris, suadeat, ut consilium sequantur adolescenti cuiquam à Christo datum, dum de vili & insipido victu querenti respondit: omne asperum iutinge in latus meum, & erit tibi dulce.

§. VII.

Quomodo occupare debeat ægrotos
Operarius.

Quatuor sunt præcipuæ occupationes, quibus ægroti, quantum infirmitas eorum permittit, occupari, atque ab otio defendi possunt, scilicet pia cogitatio, devota oratio, consolatoria lectio, amica collocutio; nam labor aliquis corporalis, quem rarò morbi constitutio permittit, vix inter occupationes Infirmorum numerari meretur, quamquam & ipse negligi non debeat, si sine gravi molestia aut periculo infirmorum assumi queat.

II. Prima igitur occupatio Ægrotorum pia occupatio est; cum enim ex una parte Infirmi nec diu vocaliter orare possint, nec lectione longiore fatigari debeant, nec amicos habeant, quibuscum fructuosè & jucundè colloqui queant; ex altera verò parte animus humanus sine cogitationibus esse non possit, necessariò sequitur, ut infirmi, ipsâ morbi violentiâ impellente ac dictante, tristes ac melancholicas cogitationes, non sine grandi sæpe periculo, ipsorumque dolorum, & morborum incremento concipiant, nisi alijs pijs cogitatio-

gitationibus se fructuosius occupare, ac consolari doceantur. Porro pro eiusmodi pijs cogitationibus varia præscribuntur materia ab Authoribus. 1. Sacratissima Passio Christi; hanc namque S. Paulus ad Hebr. 12. monuit dicens: *Recognoscite eum, qui talem sustinuit à peccatoribus adversus semetipsum contradictionem, ut ne fatigemini animis & vestris deficiatis.* Et verò etiam exemplo suo docuit S. Bernardus S. 43. in Cant. de seipso confessus: *Et ego, fratres, ab ineunte aetate mea conversione pro acervo meritorum, (& solationum) quam mihi esse sciebam, hunc mihi fasciculum colligare, & inter ubera collocare curavi, collectum ex omnibus anxietatibus & angustis Dominus meus &c. memoriam abundantis a suavitatis horum eructabo, quoad vixerò.* Unde aliqui hortantur infirmi sibi totam Christi Passionem velut amantissimum horti singulis mysteriis velut florentibus areolis distinctè imaginentur, ad quem à Christo illis Sponsi Cant. c. 5. &c. verbis invitentur: *Veni in hortum meum, Soror mea Sponsus meus myrrham cum aromatibus; & dilectus meus descendit in hortum suum ad areolam aromatatum.* Ne autem prior hæc Passionis cogitatio fastidium pariat, possunt varietatis gratiâ diversis modis ejus mysteria percurrì, scilicet interdum primaria duntaxat ejusdem mysteria ruminando, videlicet, quæ in Rosario doloroso recoluntur, ut sunt agonia Christi, flagellatio, coronatio, crucis bajulatio, crucifixio: alias septem Sanguinis effusiones, in circumfusione horto, flagellatione, coronatione, vestium avulsione, crucifixione, lateris apertione factas: aut cruenta Christi terra ex cænaculo in hortum, ex hortum ad Annam, ab horto ad Caipham, à Caipha ad Pilatum, à Pilato ad Herodem, à Herode iterum ad Pilatum, ex domo Pilati denique ad montem Calvarie: aut septem verba Christi, videlicet *Pater ignoscite illis, quia nesciunt, quid faciunt: Hodie mecum eritis in Paradiso: Ecce Filius tuus, ecce mater tua: Deus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? Sitio: consummatum est: In manus tuas commendo spiritum meum:* Interdum totam Passionem ordine, quo contigit, percurrendo. Quæ quidem cogitationes ut practicè, rectèque concipiantur, duo specialiter observanda sunt, nempe ut suaviter, & absque violentia fiat hoc exercitium. Deinde ut breves & pij affectus compassionis

doloris de peccatis, gratiarum actionis, amoris, fiduciae &c. eliciantur, ut Ecclesia exemplo docet, dum istam & similes orationes usurpat: *Adoramus te Christe, Et benedicimus tibi, quia per Sanctam Crucem tuam redemisti mundum.* Item: *Domine IESV Christe, Fili Dei vivi, pone passionem, crucem, Et mortem tuam, inter iudicium tuum, Et animam meam nunc Et in hora mortis meae.* 2. SS. ejusdem Christi vulnera, de quibus S. Bernardus ait: *Voluit Christus oculos in sua sustollere vulnera, ut exemplo suo reddat ad tolerandum fortiores; non enim sensit sua vulnera miles, qui Ductus suis vulnera intuetur.* Et S. Augustinus *Tuta Et firma requies est infirmus in vulneribus Salvatoris securus illic habitato.* Cum me pulsat aliqua turpis cogitatio, recuro ad vulnera Christi: cum Diabolus mihi parat insidias, fugio ad viscera misericordissimi Domini mei, Et recedit a me. In omnibus adversitatibus meis non inveni tam efficax remedium, quam vulnera Christi: in illis dormio securus, Et requiesco intrepidus. Hinc saepe aegroti illam S. Francisci Xav. aspirationem usurpare deberent, quam dicebat ad Christum: *O IESV Christe, Deus cordis mei, obsecro te per quinque vulnera illa, qua tibi in cruce nostri amor inflixit, famulis tuis subveni, quos pretioso sanguine tuo redemisti.* 3. B. Virgo, quae ipsamet S. Brigittae l. 1. revel. c. 29. revelavit, te, quamvis sublimis sedeat in caelis, audire tamen amicos suos in terra existentes, eosque in morte praecipue visitare, ut consolationem & refrigerium habeant. Unde infirmi praecipue sibi applicare deberent illud S. Bernardi monitum: *In periculis, in angustiis (morborum praecipue, & ipsius mortis) in rebus dubiis MARIAM cogita, MARIAM invoca. Non recedat a corde, non recedat ab ore.* Possunt autem de ea considerari vel dolores illius potissimi, quorum septem sequentes numerantur, scilicet circumcisio Filij, fuga in Aegyptum, amissio Filij, valedictio euntis ad passionem, bajulatio Crucis, crucifixio, depositio, & haec interponi suspiria: *Eja Mater fons amarum, me sentire vim doloris fac, ut tecum lugeam. Tui Nati vulnerati, tam dignati pro me pati poenas mecum di-*

vide. Fac me verè tecum flere, Crucifixo condolere, de
 nec ego vixero. Iuxta crucem tecum stare, te libere
 sociare in planctu desidero. Vel potiores tituli, ob quos
 ab aegris præcipuè invocari debet, quales sunt, quòd sit Ma-
 ter Dei, & hominum, refugium peccatorum, Consolatrix
 afflictorum, Advocata nostra &c. ob quos meritò ad ipsam
 usurpari debeant verba illa Ecclesiæ; *Sub tuū præsidium
 fugimus, S. Dei Genitrix, nostras deprecationes ne despicias
 in necessitatibus nostris, sed à periculis cunctis libera nos
 Virgo semper gloriosa & benedicta.* 4. Angelici Spiritus
 præcipuè SS. Angeli Custodes Infirmorum, de quibus con-
 siderandū, quòd licet sint creaturæ nobilissimæ, & Aulici Dei
 sint tamen etiam administratorii Spiritus missi in ministeriū
 propter eos, qui hæreditatem capiunt salutis; sed & Con-
 ves hominum, per quos suæ ruinæ scissuras, ut loquitur S.
 Augustinus, restaurari expectant, ideòq; magna cura & vigila-
 tiz studio adsunt nobis, omnibus horis & locis nobis succu-
 rentes, quā ob causam meritò infirmi illa S. Bernardi super
 90. verba sibi applicent: *Quid sub tantis custodib? timeamus
 nec superari, nec seduci, minus autē seducere possunt nos, qui
 custodiunt nos in omnibus visis nostris. Fideles sunt, prudentes
 sunt, potentes sunt, quid trepidamus? Tantum sequamur
 adhareamus ois, & in protectione Dei cæli commoremur. Quo-
 ties ergo gravissima cernitur urgere tentatio, & tribulatio
 vehemens imminere, invoca Custodem tuum, Ductorem tuum
 Adjutorem tuū in opportunitatibus, in tribulatione, in luctu
 eum, & dic: Domine, salva nos, perimus. aut: Angela Dei
 qui custos es mei, me tibi commissum pietate superna, in hora
 & mortis horā illumina, custodi, rege, governa. Quem in fine
 narrare potest infirmis, quod P. Georgius Menzies p. I. l. 1.
 c. 10. de arte compatiendi scribit S. Gualberto evenisse, quod
 scilicet eidem agonizanti Angelus in specie Fratris sui adde-
 rerit, rogatusque nomen responderit, se Benignum de monte
 quo & DEVS missionem & custodiam hominum decrevit, &
 ipse suscepit. Item quòd in interdum conspecti sint locis & lo-
 cis, in quibus morituri decumbebant, benedicere. Hinc
 P. Carolus Garnier Presbyter è societate JESV in odium fidei*

à Barbaris interfectus solebat eorum, quos ad mortem dispo-
nebat, Custodes Angelos invocare, unde visus est ab ægro sti-
pator lateris ejus Juvenis coruscus, qui ad obediendum Patri
Clientem hortaretur. 5. Reliqui Cœlites; ad quos tantò
major fiducia concipienda, quantò magis experti sunt mis-
erias nostras, sciuntque, in quibus periculis versemur; unde
consideranda eorum multitudo, dignitas, potentia ad quid-
vis impetrandum, & charitas, quâ clientes suos amplectun-
tur, sæpèque animæ dicendum: *Noli timere, plures enim pro
nobis sunt, quàm contra nos.* Sed & ad ipsos Sanctos Cœlites
exemplo P. Nicolai Gaudani S. I. apud Mentzium l. c. recurren-
dum ac dicendum: *Trajectus quidè nobis restat terribilis, sed
vos, ô Apostoli Domini, Vos, ô Martyrum agmina, Vos Confes-
sorum & Virginum candidatarû turma, poteritis vestris pre-
cibus inbecillam animam meam ex mari tam turbulento in
cœlestè portû transvehere, poteritis sanè Dei clemètiâ.* 6. Cœ-
lestia gaudia: in quibus præcipuè consideranda multitudo,
magnitudo, perennitas, indèque cum admiratione excla-
mandum: *Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine,
quam abscondisti timentibus te.* Ps. 30. aut: *Quàm dilecta tab-
ernacula tua, Domine virtutum, concupiscit & deficit ani-
ma mea in atria Domini.* In specie verò hæc gaudia sunt, te-
ste Hugone l. 4. de anim. *Vivere vitâ sine fine, sine omni ad-
versitate: Sapere, id est, scire omnia, quæ voluerit, præcipuè
essentiam DEI, ejusdè que consilia & judicia, item causas &
origines rerum. Amare intensissimè DEVM, Cœlites, &
seipsum. Gaudere de DEI, Sanctorum, & sua felicitate. Lau-
dare DEVM sine fastidio, sine fine. Tunc nempe verificabi-
tur illud Apoc. 21. *Et absterget omnem lacrymam ab oculis
eorum, & mors ultra non erit, neq; luctus, neq; clamor, neque
dolor erit ultra, quia prima (id est, miseræ vitæ humanæ) ab-
ierunt, & dixit, qui sedebat in throno: ecce nova facio omnia.*
Verbo: *Merces Sanctorum*, teste S. Bernardo l. de consol,
*tam magna est, quòd non potest mensurari: tam copiosa, quòd
non potest finiri: tam pretiosa, quòd non potest astimari.* Si er-
go Diabolus olim dixit, se libenter omnia inferni tormenta
usque ad diem judicij toleraturum, ut vel unico momento
DEVM videre, & frui illa beatitudine posset, cur infirmi suos
dolores non patienter ferant, ut DEVM per totam æternita-*

rem videant, & fraudantur. 7. Inferni & Purgatorij tormen-
ta; in quibus consideranda poena sensus, poena damni, & lo-
ratio, quæ omnia tanta sunt, teste S. Thoma & alijs, ut mini-
ma poena superet omnes poenas & tormenta, quæ ab intello-
ctu humano excogitari possunt; ut merito dixerit Thoma
Kemp. l. 1. c. 24. *Ibi erit una hora gravior in poena, quam
hic centum anni in amarissima poenitentia*; uti experius
æger ille, qui optione data ab Angelo, an per tres horas
purgatorio, an verò per triennium decumbere mallet, electus
purgatorio, mox poenitentiam ductus reduci petijt, & non
cum tribus, sed trecentis annis libentius gravissimos mor-
tormenta tolerare se velle dixit, quam unam adhuc horam pu-
gatorios ignes experiri, uti fufius Joannes Major in Speculo
empl. v. Infirmas ex. 7. refert. Merito ergò in consideratio-
nibus talium tormentorum recreabitur æger, & nihil faciens
dolores suos dicet cum S. Augustino: Domine, hæc ure, hæc he-
modò parcas in æternum. 8. Infirmi & captivi in terris
stentes, circa quos considerari potest, quod & plura, & gra-
viora, & diuturniora patiantur, atque adeò sibi iterum
solatio occinendum ab ægro: Potuerunt isti, & istæ, &
non poteris? *Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem
reducere, ut levius feras tua minima*, inquit rectè Thoma
Kemp. l. 3. c. 19.

III. Secunda Infirmi occupatio Oratio merito censetur
ut quæ condimentum miseriarum rectè appellatur, idcirco
fariolæ illi comparatur, de qua sacræ Paginæ 4. Reg.
memorant, quòd olus, in quo ob amaritudinem mori
credebatur, ex insipido sapidissimum effecerit; hinc &
Christus tum in monte Oliveti, tum in cruce per eandem
consolari & animare studuit. Porro quænam orationes
Infirmis usurpandæ sint, difficile est determinare, cum, sicut
corporalibus cibis sumendis diversi sunt appetitus & gustus
ita & in orationibus peragendis varij sint affectus devo-
tionis. In genere tamen sequentes tres regulas iterum ob-
servandas putarem, nempe ut consuetæ atque à legibus præ-
sui statûs præscripta exercitia matutinæ oblationis, nocturnæ
discussionis, Missæ auditionis (spirituali saltè præparata
factæ) Canonici pensent, si morbi qualitas patiat, nunquam
omittantur: deinde ut preces, quas Ecclesia, vel ipsa in

tualibus præscripsit, vel in aliis libris approbavit, aliis arbi-
 trariis præferantur, utpote ab ipso Spiritu Sancto approbatæ,
 ex quibus proinde meritò major etiam fructus & consolatio
 sperari potest; & tandem, ut potius breviores frequentius
 assumantur, quàm longiores cum fastidio continuentur. In
 specie verò sequentes servire possunt. 1. Oratio Dominica,
 Salutatio Angelica, & Symbolum Apostolorum; quæ quia ab
 ipso Spiritu S. Christo, Ecclesia sunt facta, primum meritò lo-
 cum sibi vendicant; unde Card. Bellarminus sibi præ aliis has
 elegit; maximè verò efficaciam singularem habere credun-
 tur, si per secundum & tertium modum orandi recitentur, &
 variis affectibus intermixtis condiantur. 2. Psalmi Davi-
 dici, præcipuè Pœnitentiales, aut alij, quos ipsi sibi Infirmi
 eligere possunt. 3. Officia varia, præsertim parvum B. Vir-
 ginis; aut de Immaculata Conceptione, aut de Cruce, aut pro
 defunctis. 4. Litaniz variaz, præsertim Lauretanæ, de om-
 nibus Sanctis, de Passione Christi, & SS. nomine JESU; imò
 possunt facillè etiam Litaniz pro ægris; pro variis virtu-
 tibus amoris, patientiæ, & resignationis fieri, ut suo loco o-
 stenderetur. 5. Rosaria diversa, præsertim B. Virginis 63. sa-
 lutationibus constans, vel Christi 33. Orationes Dominicæ
 complectens, vel Psalterium B. V. ex 150. salutationibus & 15.
 Dominicis Orationibus confectum; vel SS. Trinitatis, in
 quo pro tribus primis granis dicitur Litaniarum initium, vi-
 delicet Pater de cælis Deus &c. pro majoribus globulis oratio
 Dominica, & Salutatio Angelica, pro minoribus vel *Gloria
 Patri &c.* vel *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus DEVS
 Sabaoth, plena est omnis terra gloria eius*, quo Rosariolo à P.
 Nicolao Serario usurpato Cornelius de Lapide Comm. in
 Isaiam c. 6. v. 3. dicit, nihil sanctius, nihil DEO dignius, &
 gratius, nihil homini utilius ab eo orari posse. Vel de SS.
 nomine JESU, ita ut omnes quidem orationes, prout in co-
 rona B. V. recitentur, in quavis tamen decade post salutatio-
 nem Angelicam unus ex sequentibus versibus immisceatur:
*Cuius nomen vocatum est ab Angelo, priusquam in utero
 conciperetur: Cui DEVS donavit nomen, quod est super
 omne nomen: In cuius nomine flectitur omne genu cæle-
 stium: In eius nomine flectitur omne genu terrestrium:*

In

In cuius nomine flebitur omne genu Infernorum. In cuius pretioso nomine nos oportet salvos fieri. Vel pro Defunctis dicendo ad maiores globulos Psalmum *De profundis*, aliter *Requiem aeternam dona eis, Domine, & lux perpetua luceat eis.* 6. Varij Jubili & Hymni, quales præcipue Jubilus S. Bernardi, Hymnus *Omni die dic MARIÆ*, Calimiro compositus, & Hymnus *Ad perennis vitæ* tem &c. à S. Petro Damiani collectus, Sequentia *Dies illa &c.* ab Ecclesia usurpari solita. 7. Preces aliæ DEUM & Cælites, quibus eorum auxilium & assistentia imploratur, quales, ne in hoc loco per ejusmodi preces interrupta interrumpatur, in calce hujus libelli assignabuntur. Et præcipue usurpari fructuosè possunt ab ægro jaculantibus preces, & eæ, maximè, quæ varios fidei, spei, charitatis, patientiæ, contritionis, & resignationis actus continent, quibus infra speciali paragrapho agetur; hæ enim orationes præ reliquis aptæ sunt ad finem orationibus præfixum consequendum, tum quia hoc ipso, quòd breves sint, magnam attentionem non exigunt: tum quia nullam specialem commotionem requirunt, atque adeò ab ipso ægro pro libitu legari possunt.

IV. Tertia occupatio ægrotorù, quæ Lectio spiritualis non modicum illis solatium afferet, si ritè instituat; et enim Lectio talis sit velut Epistola à DEO, aut etiam à sanctis Apostolis, qui ejusmodi libros conscripserunt, missari vix potest, ut non insigne robur & solatium Infirmi accipiant, si medium istud ritè usurpaverint, sicut suo exemplo plurimi Sancti cõfirmârunt. Porro ut utiliter lectio hæc instituat, duo specialiter observanda, & duo cavenda sunt. Observanda sunt materia & modus legendi. Pro materia præferè libelli, quos supra pro Captivis assignavi, assumi poterunt videlicet Vita & Passio Christi, & Sanctorum, eorumque exempla reliquerunt, qualia Voglerus in fonte Consolationum l. 1. c. 5. & alius liber Schola sublimis Infirmorum conscriptus plurima afferunt; item Prodomus, Gymnasium patientiæ, Heliotropium & Job P. Hieremiæ Drexelij, Mors ac Consolatio Pusillanimum R. P. Ludovici Blossij. Apostolus R. D. Georgij Pistorij & similes, præcipue tamen Libellus

De imit. Christi l. 1. c. 23. l. 2. c. 11. & 12. l. 3. c. 6. 18. 19. 37. 47. 48. 49. 50. 52. 56. 59. Modum verò legendi idem P. Drexelius o. 2. prodr. §. 15. sequentibus verbis indicat; legendum est ægris, sicut comedendum, parùm scilicet, & per vices de Medicorum suasu. Insuper non glutendum statim, quod editur, sed mandendum, masticandumque priùs, ut cibus bene in ore velut primo in stomacho antè concoquatur; ita quod legitur, non oscitanter transiliendum est, sed uni, alterive sententiolæ immorandum, cum gustu quodam eam expendendo & velut digerendo; aliter enim legere penè est negligere, aut tædium, nauscæmve lectionis in se provocare. Cavendum verò est, ne obvia statim etiam in his libris materia aut caput arripiatur, sed tale seligatur, quod spectando præsentem ægrotum statum ijsdem excitandis aptissimum videatur. Præterea ut non diu continetur, sed interdum apta colloquio interrumpatur. Quia verò sæpe in domibus Infirmorum tales libri non habentur, ideo Operarius ipse deberet tales libros domi habere, quos interdum ægris ad tempus commodare posset.

V. Quarta denique occupatio ægrotum fructuosa & consolatoria allocutio est, quæ quidem ut talis sit, sequentia observari debent ab Operario. 1. Ut sit *opportuna*, atque admodum diligenter attendatur, an non ob vehementiam dolorum fastidio potius sit Infirmis futura allocutio, quàm consolationi. 2. Ut sit *solida*, id est, ad instruendam (quâ ratione scilicet morbum fructuosè sustinere debeant) & consolandos Infirmos apposita. 3. Ut sit *discreta*; ipsis etiam Infirmis spatium de suis doloribus, aliisque afflictionibus loquendi concedens; irem interdum ad alios adstantes se convertens, ut majori cum fructu ad ipsos Infirmos redeat. 4. Ut sit *brevis*; si enim de rebus spiritualibus instituatur, & longa sit, non modicè gravabit ægros; si autem de rebus profanis discurrat, parùm ædificabit illos. 5. Ut sit *suavis*, & *jucunda*, ipso scilicet loquendi modo sinceram charitatem & condolentiam, promptitudinè que juvandi ostendens. Quia verò non ipse duntaxat Operarius, sed alij etiam cum ipsis colloquuntur, ideo monere interdum proderit eos, quibus ægrotorum cura commissa est, ut & ipsi, quantum fieri potest, hæc conditiones observent, nec faciliè aut ipsi loquantur, aut alios loqui

loqui sinant de rebus, quæ ipsorum afflictiones augete potius quam minuere queant.

§. VIII.

Quomodo ægri ad varias virtutes exercendas sunt excitandi, & adjuvandi.

Duplici modo excitari possunt Infirmi ad virtutum exercitium. 1. Ut una vice pluribus simul exercendis assistant. 2. Ut in una duntaxat per varios actus exercenda occupentur, quod maximè suadendum est, si diutius ægerent, & frequentius ab Operario visitentur. De utroque modo, quoniam hoc exercitium præ aliis conducit ad mentis & solatium ægrorum augendum, hoc loco breviter agendum est.

MEMBRUM I.

Quomodo ad plures simul actus virtutum exercendus sit æger.

I. Duplex ferè modus assignari potest virtutes plures exercendi. Primus est, ut quævis virtus solitarie accipere directè & formaliter exerceatur hoc vel simili modo.

Quis ego sum, ô Domine, ut contradicam superbiæ veracitati & revelationi tuæ? Credo, Domine, credo, quidquid revelare dignatus es.

Quis unquam speravit in te, Domine, & contempsit? Spero itaque & ego, ô Domine, quidquid promittere dignatus es.

Quid mihi est in cælo, & à te, mi DEUS, quid tibi super terram? nihil, nihil, ô DEUS, te ergo amo super omnia, & amabo in æternum.

Quis dabit capiti meo aquas, & oculis meis fontem lacrymarum, ut defleam peccata mea? doleo, ô Deus, doleo, quia te summum bonum toties offensus.

Quid retribuam tibi, Domine, pro omnibus quæ contulisti mihi? Laudo & benedico te, Domine, superexaltabo in sæcula.

Quis mihi det, ut patiar pro te, Redemptor mi JESU? Patiar tecum, ô JESU? Patiar tecum, ô JESU, patiar libenter: auge dolores, auge patientiam.

Quis mihi dabit pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam in te, Deus meus, & omnia. Cupio ergo, ah cupio dissolvi, & esse tecum, ô dulcissime mi JESU.

Quis ego sum, ut contradicam Domino meo? omne, quod erit ante oculos ejus bonum & optimum, faciam. Quidquid autem illi placuerit, hoc mihi erit optimum omnibus diebus vitæ meæ. Fiat, ergo, ô Domine, fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra.

II. Alter modus est, ut per quæstiones ægris præbeatut occasio varias virtutes exercendi hoc modo.

Age. Fili dilecte, credisne firmiter, quod DEUS velut suprema Veritas per Ecclesiam credendum proposuit? R. æger. Credo. Aduge, ô DEVS, hanc fidem meam.

Num vitam æternam speras, te non quidem ob merita tua, sed tamen per misericordiam DEI, & merita JESU Christi Redemptoris tui, & B. Virginis, aliorumque Sanctorum intercessionem obtenturum? R. Spero, ô Deus, confirma me in fiducia mea.

Num verò Deum ex toto corde, & ex totis viribus diligis, & quidem propterea solùm, quia ob supremam bonitatem super omnia diligere meretur? R. Diligo, & diligam deinceps. O Deus, conserva me in charitate tua.

An verò propterea doles ex animo, quòd tam bonum Dominum tam graviter offenderis, ideòque suppliciter veniam petis? R. Ah doleo, & peto. Misere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam!

Num autem & firmum habes propositum, peccata omnia pro viribus devitandi, & dignam pro præteritis peccatis satisfactionem præstandi, vitamque tuam seriò emendandi? R. Sic statuo, sic volo. Confirma, ô Deus, quod operatus es in me.

An verò ignoscis ex animo omnibus, qui te unquam offe-
derunt, sicut tibi ignosci cupis à DEO? R. Ignosco ex ani-
mo. Ah Deus, & tu ignosce illis, & mihi, quia nescivimus
quid fecerimus.

Credísne, quòd Deus tanquam fideus & benignus Pater
te sollicitus sit, & ideò te totum providentiæ illius guberna-
tum committis, ut statuat tecum, quodcunque illi placu-
erit? R. Ah committo me, resigno me cum summa fide.
Fiat, ó Domine, voluntas tua sicut in cælo, ita & in terra.

Num beneficia ab illo hæcenus collata agnoscis, & illa
ex animo desideras, ut pro illis gratissimum exhibere te-
aris? R. Agnosco, & gratias ago, & æternum gratus esse
con-
dero,

An verò paratus es tantum Benefactorem non tantum
Speritatis, sed etiam adversitatis tempore laudare, & bene-
dicere, ideòque hunc morbum cum summa patientia & constan-
tia, quamdiu ipsi placuerit, sufferre desideras? R. Paratus
sum; si enim bona de manu Domini suscepi, mala curam
suscipiam?

Num autem agnoscis, te dolores hos proprijs viribus
ferre non posse, atque adeò Deo, in quo te omnia posse cen-
dis, demissè pro sua gratia supplicas? R. Confiteor & rogo
quantum possum. O Deus exaudi humiles preces meas.

An denique hanc intentionem, afflictionem, & dolores
tuos cum affectionibus & passione Christi Redemptoris
uniri, & per ista, quod tuis actionibus deest, suppleri desi-
deras? R. Ah desidero eas uniri! Suscipe, quæso illas à DEO
& ut tibi acceptæ sint, respice non in me, sed in faciem
tui.

MEMBRUM II.

Quomodo ad quamvis virtutem separatim
excitandi sint Infirmi.

Multæ quidem sunt virtutes, ad quas Infirmi excita-
ri possunt, verùm earum aliquæ plerumque in exercitijs
primariarum virtutum, de quibus mox dicetur, velut Minibus
& ancillæ immisceri solent; unde non opus est, hoc loco
specialiter de illis aliquid indicare, sed sufficere, si ostendatur
quomodo ad primarias virtutes excitari debeant Infirmi.

Quales sunt præcipue Fides, Spes, Charitas, Contritio seu dolor de peccatis, & Resignatio; hæc hæcque virtutes sunt quasi limpidiſſimi illi quinque lapides, quos Infirmus velut verus David, & vir secundum cor DEI, ex torrente infinitæ bonitatis DEI petere, iisque infernalem Goliathum per illarum assiduum exercitium velut fundam superare debet.

I. Porto quatuor sunt modi præcipui, se in his virtutibus exercendi. Primus est, ut objectum seu motivum illius virtutis ægro proponatur, eaque occasione ad quinque sequentes actus circa illam eliciendos excitetur.

O mi amantissime DEVS, gaudeo ex toto corde, quod hastenus per hujus virtutis N. exercitium tantopere fueris glorificatus & honoratus, optoque ex animo, ut honor iste & gloria quotidie magis, magisque augeatur.

O mi dilectissime DEVS, gratias tibi amplissimas ago pro omni auxilio, quod ulli unquam Angelo aut homini ad hanc virtutem exercendam contulisti, & in gratiarum actionem offero tibi omnes actus hujus virtutis, qui unquam elicti sunt, aut eliciendi per totam æternitatem.

O mi benignissime DEVS, agnosco & confiteor negligentiam in hujus virtutis exercitio commissam: detestor illam proinde ex animo propter te summum bonum tantopere per hanc foecordiam offensum, veniamque à te suppliciter per infinita Filij tui merita, & perfectissimam N. (hæc nomina virtutem, de qua agitur) rogo.

O mi clementissime DEVS, ecce jam nunc corrigo errorem meum, & propter infinitam bonitatem tuam diligo te ex toto corde, ex tota anima, & ex totis viribus meis (si alia virtus præ manibus habetur, illius actus ex formali motivo eliciendus est) o utinam tam perfecte

fectè diligere possem, quàm ulla tua rationalis creatura, ipsèque Filius tuus Christus te amavit.

O mi pijsime DEUS, agnosco me per proprias res hanc virtutem exercere, & comparare non posse, sed à te omne datum optimum, & donum perfectum virtutum descendere; rogo te proinde per infirmam misericordiam tuam, ut gratiam mihi efficacem hanc virtutem acquirendam, conservandam & augendam largiaris. Propter quod benedicam & dabo te in sæcula.

Simili modo hi actus circa quamvis aliam virtutem exerceri possunt, quem in finem non parùm serviet libellus primus à Ludovico Palma Clerico Regulari compositus, quætitur *Thesaurus indeficiens, seu Actus interni virtutum quibus anima faciliè ad perfectionem provehitur.*

III. Secundus modus per varias quæstiones fieri potest, cujus circa patientiæ virtutem tantopere ægris necessarium hoc exemplum esse potest.

Dilecte Fili, quandoquidem patientiæ virtutem ægris tantopere necessarium esse nôsti, age, in ea paululum ferventius abundantiùsque nos exerceamus. Dic ergo, ô Fili mi dilectissime, credisne, quòd omnes homines oporteat per multas tribulationes introire in regnum Dei, atque adeò per crucis viam tu quoque eò tendere, & pervenire desideras? R. Ah credo, ah desidero.

Credisne, quòd Dominum DEVM tuum frequenter desideras, atque adeò paratus es hanc paternam correctionem quo animo suscipere, & sustinere? R. Ah credo, & paratus sum.

Credisne, quòd Deus hanc infirmitatem etiam ad perfectionem tuæ virtutis obtingere permiserit, atque adeò statum profectum tuum per singularem patientiam & fortitudinem demonstrare? R. Ah credo, & statuo.

Credisne, quòd Christus Servator tuus, & Caput tuam salutem, & exemplum tot tantæque perpeffus sit, atque adeò ipsius Socius in passione esse desideras, ut eidem in gloria quoque olim associari merearis? R. Ah credo, ah desidero.

Credisne, quod Deus per ejusmodi tribulationes patienter toleratas specialiter glorificetur, in iisque summè sibi complacet, atque adeò & tu hoc titulo eas tam generosè perpeti conaberis? R. Ah credo, & conabor.

Credisne, quod per ejusmodi tribulationes tibi & alijs plurimas gratias & dona promereri queas, ideòque omnes dolores, & actus, quos in hoc morbo durante patieris vel elicies, cum summa demissione DEO velut generali Remuneratori offers, ut omnibus Amicis, Inimicis, & Benefactoribus tuis, aliisque, pro quibus orare teneris, aut soles, gratiam benevivendi, sanctèque moriendi largiri dignetur? R. Ah credo, offero.

IV. Tertius modus per Litaniarum morem fieri potest, hoc vel simili modo.

Kyrie &c. Christe audi nos &c.

Pater de cœlis DEUS. Patientiam da nobis.

(vel aliam virtutem, pro qua oratur.)

S. MARIA Mater DEL. Patientiam exora nobis.

S. MARIA exemplum patientiæ. Patientiam exora nobis.

S. Angele Custos. Patientiam &c.

Omnes SS. Beatorum Spirituum Ordines. Patientiam exorate nobis.

Omnes SS. Patriarchæ & Prophetæ.

Et sic de reliquis, Apostolis nempe, Martyribus &c.
ut supra.

Propitius esto. Parce nobis Domine.

Ab omni impatientia. Libera nos Domine.

Ab insidijs Diaboli.

Per patientiam Sanctorum Omnium.

Per Crucem & Passionem tuam.

Peccatores. Te rogamus audi nos.

Ut culpam impatientiæ remittere digneris.

Ut pœnam impatientiæ debitam condonare digneris.

Ut veram patientiæ virtutem nobis largiri digneris.

Ut promissum patientibus præmium largiri nobis digneris.

Ut omnibus Fidelibus defunctis requiem æternam donare digneris.

Ut nos exaudire digneris.

Agnus DEI &c.

ψ. Domine exaudi orationem meam.

ϣ. Et clamor meus ad te veniat.

Oremus.

DEUS Virtutum Author & Custos, te suppliciter exoramus, ut & veram nobis patientiæ virtutem largiaris, & promissum patientibus præmium in cælis concedas. Per Christum Dominum nostrum

Simili modo Litanix de alijs etiam virtutibus conficiuntur interdum Sancti singulares, qui in ea præcipuè excelluerunt inferi possunt.

V. Quartus denique modus est virtutem aliquam per orationes aspiraciones seu preces jaculatorias eliciendi; quod quodammodo quâ ratione fieri possit, sequentia membra ostendent.

M E M B R U M III.

Quâ ratione Actus Fidei eliciendi sint.

I. Varijs modis elici possunt actus Fidei ab Infirmis, & sequentibus præcipuè 1. *Prostendo*; quod fieri potest vel recitando ipsum Symbolum, si scilicet æger satis ad hoc robustus ad hoc officium videatur, vel certè respondendo præcuncti Sacerdoti, & varios fidei articulos per modum interrogationis proponenti.

II. Per modum orationis, faciendo quasi Litanias ex his articulis, & dicendo: Pater de cælis DEVS, miserere nobis, JESU Christe Fili DEI, Redemptor meus miserere nobis &c.

III. Per modum Adorationis coram aliquo Crucifixo

aut alia imagine, quam possit venerari, osculari, amplecti, & super caput suum, aut pectus ponere dicendo, v. g. Adoro te Christe, qui per sanctam Crucem tuam redemisti mundum; qui natus, crucifixus, sepultus es pro me, miserere mei.

IV. Per modum gratiarum actionis, dicendo: v. gr. Gratias ago tibi, ô SS. Trinitas, quòd me Christianum, & Catholicæ Ecclesiæ tuæ membrum feceris, quòd mihi fidem dederis, quâ te agnoscerem: & sic per potiores fidei articulos progrediendo?

V. Aliquando exercendi sunt proprii actus fidei dicendo: v. g. Credo Domine, quòd sis Unus in essentia & Trinus in Personis, quia tu, DEUS meus, summè verax, & prima veritas hoc revelasti: quòd sis infinitus in tua essentia, & sapientia, bonitate &c. Credo Domine, sed adjuva incredulitatem meam, & adauge mihi fidem. Scio, quòd Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum; & rursus circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo DEUM Salvatorem meum.

VI. Per modum ponderationis, dicendo, v. g. Ecce mi Charissime, credis in DEVM Patrem Omnipotentem; memor ergo esto, qualem Patrem nactus sis; nimirum talem, qui non corpus duntaxat, sed etiam animam dedit; qui tam paternè te usque ad hanc horam nutrit, & conservavit; qui talem tibi hereditatem in cœlis præparavit. Et en jam obviis ulnis te expectat in patria; age, propera in amplexus Patris charissimi, & si cum prodigo filio dissipasti bona tua, procide ad pedes ejus, & dic: Pater peccavi in cœlum, & coram te, & jam non sum dignus nominari filius tuus, Fac me unum de mercenarijs tuis.

MEMBRUM IV.

Quâ ratione actus spei eliciendi sint.

I. **H**æc exciranda est circa res omnes, quæ sunt ejus materia, scilicet circa veniam peccatorum, gratiam Dei, & vir-

Q4

& vir-

& virtutes, donum perseverantiæ, & coronam gloriæ; In-
dari autem potest in varijs titulis. 1. Eò quòd Deus sit talis
cujus gloria est, ignoscere, & salvare: Propter nomi-
num Domine, propitiaberis peccato meo, multum
est enim. 1. Propter bonitatem & misericordiam
Salvum me fecit, quia voluit me. 3. Quia promissum
daturum, quidquid ab eo petetur: Petite, & accipietis
pulsate, & aperietur vobis. 4. Quia pignus dedit
finitum: Qui enim proprio Filio suo non peperit
sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non
omnia nobis cum illo donabit? 5. Quia novit imbecilli-
tatem nostram. Quomodo enim miseretur filiorum
sic misertus est omnibus timentibus eum. Quomodo
ipse cognovit figmentum nostrum, recordatus est
quoniam pulvis sumus. 6. Quia ipse invitat nos: Venite
ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego
reficiam vos. Et jam hoc ipsum actu in multis mili-
bus peccatorum præstitit, Nemo enim in eo speravit,
confusus est. 7. Potentia & Charitas tot Advocatorum
Christi scilicet, B. Virginis, & omnium Sanctorum Patro-
rum. Dicat ergo audacter infirmus: Quare tristis es Ani-
ma mea, & quare conturbas me? Spera in DEO
quoniam adhuc confitebor ei, salutare vultus mei
& Deus, meus. In te Domine speravi, non confu-
dat in æternum: etiamsi occiderit me, in ipso spera-
bo. Mihi adherere Deo meo bonum est, & poterit
in Domino Deo spem meam. Domine miserere mihi
ftri, te enim expectavimus, esto brachium nostrum
in mane, & salus nostra in tempore tribulationis
Pars mea Dominus, dixit Anima mea, propterea
spectabo eum. Bonus est Dominus sperantibus
illum, animæ quærenti illum.

Ad hos & similes actus eliciendos proderit, si Operarius etc.

quandoque per sententiam aliquam ex S. Scriptura excitet, dicendo v. g. Expectate Dominum, viriliter agite, qui timeris Dominum, sperate in illum, & in oblectationem veniet vobis misericordia. Benedictus vir, qui confidit in Domino, & erit Dominus fiducia ejus: sperantem in Domino misericordia circumdabit. Qui sperat in Domino, salvabitur. Bonus Dominus, & confortans in die tribulationis, & sciens sperantes in se. In silentio & spe erit fortitudo vestra. Qui fiduciam habet mei, hæreditabit terram, & possidebit montem sanctum meum.

Præcipuè tamen monendus est, ut circa beatitudinem æternam, tanquã circa primarium spei objectum, varios actus eliciat æger. v. g. Spero Domine, mihi remissum iri peccata mea, & vitam datum iri æternam per merita tua infinita, quia verè bonus, potens, & misericors, & fidelis es in promissis. Aliquando quidem per modum desiderij ad eam aspirando v. g. Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat Anima mea ad Deum fontem vivum, quando veniam, & apparebo ante faciem tuam? Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum, concupiscit, & deficit Anima mea in atria Domini. Domine quid mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? Defecit caro mea, & cor meum. Deus cordis, mei, & pars mea Deus in æternum. Heu mihi! quia incolatus meus prolongatus est. Cupio dissolvi, & esse cum Christo. O quàm sordet mihi terra, cum cælum (mente) aspicio &c.

Aliquando per modum petitionis spes patriæ cælestis elici potest dicendo, v. g. Educ de custodia Animam meam ad confitendum nomini tuo. Domine Deus virtutum converte nos, ostende faciem tuam, & salvi erimus.

Qr

ANUS.

mus. Aliquando per modum gaudij spes elici potest, v. g. Lætatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus. Stantes erant pedes nostri in aruius tuis Jerusalem.

Aliquando per modum admirationis dicendo: Quia dilecta tabernacula tua Domine virtutum. Beati, qui habitant in domo tua, Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te.

Ut autem hoc desiderium tantò vehementiùs exciteretur aegro, proderit, si Sacerdos ei magnitudinem cælestis beatitudinis paulò clariùs demonstrat, ostendendo, quod ibi Deus absterget omnem lacrymam ab oculis Sanctorum, neque alius ampliùs luctus & dolor sit reperiendus; quòd inebriantia sint ab ubertate domus Dei, & torrente voluptatis potant, quòd talia gaudia percepturi, quæ nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis descenderunt. Quæ ipsa poterunt exemplis confirmari, v. g. illius, qui 200. annis emiserat, putans se unico tantum cibo convivij cælestis per quadrantem interfuisse. Item illius, qui imaginari sibi non potens, quomodo coram Domino mille anni forent, sicut dicitur hesternus, quæ præterijt, seductus ab aviculæ cantu 300. annis emanavit, uti Joan. Major in Spec. Exempl. V. cæl. gloria ex. 8. & 9. narrat. Ne verò tam facilè omittat hæc desideria proderit ex Bloisio c. 13. Monil. spirit. narrasse, quòd B. Virgo S. Brigittæ pro quodam Eremita oranti dixit, scilicet non detineri in purgatorio desiderij, eò quòd in morte perfectum desiderium perringendi ad præsentiam Dei, ejusque vitam non habuerit.

MEMBRUM V.

Quâ ratione actus Charitatis exercendi sint.

I. AD hanc exercendam peculiari studio excitari aegri conabitur, ut dicere de ipso infirmo Christus in judicio possit: remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Quem in finem primò ei motiva aliqua amoris proponat, qualia sunt. 1. Bonitas illius; si ergo tantopere dilexit aeger uxorem, vel liberos, vel alium hominem, vel creaturam, quantò magis diligere oportet Deum, qui infirmum

vies perfectius hæc omnia continet? 2. Amor, quo prævenit nos; cujus omnia indicia exhibuit perfectissime, nam si esse semper velle cum alio, ei munera copiosa largiri, animam pro eo ponere, indicia sunt certissima amoris, quis non summum dicat amorem Christi, qui, ut esset semper nobiscum, SS. Eucharistiam instituit, qui se & omnia sua dedit, qui vitam pro nobis per tot cruciatus posuit? 3. Beneficia collata, maximè vocationis ad fidem, Justificationis, Redemptionis, Glorificationis; de quibus S. Augustinus quondam dixit: Domine, qui te non amat, quia creatus est, infernum meruit; sed qui te non amat, quia redemptus est, meretur, ut novus pro eo infernus fiat. Uxor Tygranis, teste Xenophonte, noluit ad alium hominem oculos convertere, quàm ad maritum, postquam audivit, quòd maritus vitam pro ejus redemptione dare paratus esset; quid faciet anima, quæ scit, Christum non obtulisse tantùm, sed posuisse vitam pro ea? An non exclamabit cum S. Davide: Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini invocabo, Ps. 115. 4. Quia Deus est finis noster, & centrum, ac solus satiare potest Animæ desiderium. Hinc S. Augustinus l. 1. Confess. ait: Fecisti nos, Domine, ad te, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te. O quàm velociter & potenter res creatæ ad centrum tendunt suum; quàm magis hoc fieri ab homine convenit? 5. Quia amor omnia levia facit. Hinc S. Jacobo 24. anni in laboribus & molestiis gravissimis consumpti videbantur dies pauci præ amoris multitudine. Sponsa quoq; Cant. 8. ait: Aquæ multæ (tribulationum) non poterunt extinguere charitatem. 6. Exempla S. Pauli: Quis me separabit à charitate Dei? vivo autem jam non ego, vivit verò in me Christus, S. Franciscus assiduò dicebat: Deus meus & omnia. Et quandoque in his verbis ponderandis integras noctes consumebar. S. Augustinus dicebat, si ego essem Deus, & tu Augustinus, vellem ego fieri Augustinus, ut tu Deus esses. S. Ignatius Martyr in corde SS. Jesu

nomen

nomen insculptum habebat. Joannes Rusbrochius ita ardebat præ amore, ut arborem, sub qua sedebat, accenderet calore. Baptista Santius ex Societate Jesu dicebat, si sciret, se adhuc per unum diem victurum, adeoque adhuc vivaturum iri visione Dei, fore, ut præ nimio amore moreretur, uti in vita P. Balthasari Alvarez c. 17. refertur. B. Alonius tanto Dei amore flagrabat, ut, quoties ejus mentio fiebat inflammaretur, ut in vultu etiam signa emicarent. B. Stanislaus ita diligebat Deum, ut quandoque linteo frigido cor & pectus refrigerari debuerint, uti utriusque vita testatur. S. Nicolaus nata in Picardia, ut suum erga Deum amorem testatur, petivit instanter, ut posset fieri particeps Passionis Christi & SS. Martyrum, ut posset quasi fieri theatrum dolorum, unde factum, ut per 50. annos varijs morbis & cruciatibus torqueretur, singulis diebus inflabatur caro, & resideret cum maximo dolore: Quandoque per octo dies vehementissimè pungebatur in capite: stomachus sæpe calores tantum sentiebat, ut ardere videretur: lectus videbatur clavibus & spinis refertus: Fæstis diebus augebantur miris modis dolores: præterea sæpe eisdem in corpore dolores per vicissitudinem sentiebat, quos S. Laurentius, S. Bartholomæus, & alii Martyres sentiebant. Quotidie tamen ad sacrum itabat, obijicientibus autem, quòd aliquando in itinere moritura esset, respondit: **Moriar, dummodo inter brachia dilectissimi Jesu.**

II. Porro actus Charitatis per sequentes aspirationes elici possunt.

Quid mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? Defecit caro mea & cor meum, Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.

Diligam te Domine, fortitudo mea, Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus.

Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus.

Domine tu dixisti: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, & ex tota mente tua

te tua, & ex totis viribus tuis. Da ergo Domine, quod jubes, & jube, quod vis.

Quis mihi tribuat, ut perfectè diligam te Bonitas infinita? quando occupabis cor meum totum? quando totus ero tuus, sicut totum me tibi debeo? Veni Sancte Spiritus, & tui in me amoris ignem accende.

Domine Jesu, qui dixisti: Ignem veni mittere in terram, & quid volo, nisi ut accendatur? accende, quæso, hunc ignem in corde meo, & illud in cinerem ac favillas redige.

Domine JESU Christe, qui perpetuâ charitate dilexisti me; quâ, cum non essem, creâsti me; quâ, cum perditus essem, reparâsti me; quâ ad vitæ gratiam resuscitâsti me; quâ te ipsum totum dedisti mihi; adde, quæso, hoc beneficijs tuis, ut sine modo, & purissimo amore diligam te nunc & in sempiternum: quia summum meum bonum es.

O mi amantissime Deus, utinam infinito amore possem diligere te! quia summum, & maximum meum bonum es.

O quàm gaudeo, mi Deus, quòd tu es, qui es, infinite bonus & potens! O utinam homines accendere possem amore tui!

O mi Deus, hanc unam ob causam rogo, ne in infernum præcipites me; ne debeam ibi audire blasphemias conjectas in te.

O Domine, etsi in æternum projicere me velis à conspectu tuo, ne desinam tamen amare te.

Jesu mi bone, sentiam amoris tui copiam, da mihi per præsentiam, tuam videre gloriam.

Tua Jesu dilectio, grata mentis resectio, replens sine fastidio, dans famem desiderio.

Qui

Qui te gustant, esuriunt: qui bibunt, adhuc
esuriunt: desiderare nesciunt, nisi Jesum quem dili-
gunt.

Quem tuus amor ebriat, novit quid Jesus
cupiat: quàm felix est, quem satiat, non est ultra, quod
cupiat.

O Jesu, desidero te millies: mi Jesu, quando
venies? me latum quando facies? me de te quando
faties. Amor tuus continuus, mihi languor assiduus
mihi fructus mellifluus est, & vitæ perpetuus.

O Beatum incendium! O ardens desiderium!
dulce refrigerium, amare Dei Filium.

Bonum mihi diligere Jesum, nil ultra quærentem
mihi prorsus deficere, ut illi queam vivere, &c.

MEMBRUM VI.

Quâ ratione actus Contritionis eliciendi
sint.

I. **A**d hanc ab ægro eliciendam parata habeat Operatio
motiva, quæ opportunè suggerat, qualia sunt potissimum,
infinita amabilitas Dei, incomprehensibilitas amoris
Dei, magnitudo beneficiorum, sanguis & passio Christi con-
culcata, dolores, & mors Christo accersita per peccatum, Deus
& Christus vilissimæ voluptati postpositus. Porro actus con-
tritionis varijs modis elici possunt. 1. Ipsum dolorem exci-
tando hoc modo. Ah mi Deus, pœnitet me ex toto
corde, quòd te summum meum bonum, quod super
omnia diligo, toties, & tam graviter offenderim. O
Deus! tu Dominus meus, & summus Benefactor
meus, quem super omnia diligo. O quàm doleo, me
beneficijs tuis tam ingratum fuisse.

Pater, peccavi in cœlum, & coram te, & jam non
sum dignus nominari filius tuus.

Domine, peccavi: super numerum arenæ maris
multipli-

multiplicatae sunt iniquitates meae, & non sum dignus aspicere altitudinem caeli propter multitudinem iniquitatum mearum.

Deus propitius esto mihi maximo peccatori.

Delicta juventutis meae, & ignorantias meas ne memineris, Domine.

Domine, vide humilitatem meam & laborem meum, & dimitte universa delicta mea.

Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam.

Averte faciem tuam a peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele.

Tibi soli, Domine, peccavi, & malum coram te feci.

Domine, ne memineris iniquitatum mearum antiquarum, cum anticipet me misericordia tua, quia peccator factus sum nimis.

Domine, ne in futuro tuo arguas me, neque in ira tua corripas me.

Si iniquitates observaveris, Domine, quis sustinebit? quia apud te propitiatio est, & propter legem tuam sustinui te, Domine.

II. Optando talem dolorem, & dicendo: O utinam mihi Deus, infinitum dolorem elicere possem, quia te tam bonum Dominum, & infinitum bonum te offendi!

O utinam, mi Jesu, nunquam offendissem te tantum Benefactorem meum!

Ah Servator mi Jesu, Jesu mi Servator, quis det, ut moriar pro te, & charitate tantam operiam multitudinem peccatorum meorum?

O Jesu, utinam vel guttulam haberem doloris illius, quem de nostris peccatis habuisti!

O utinam, mi Jesu, omnia tormenta veniant
me, ut satisfierent tam graviter læsæ Justitiæ tuæ.

Quis dabit capiti meo aquas, & oculis meis fontem
lacrymarum, ut defleam tam grandia peccata
mea?

III. Petendo à Deo talem dolorem, v. g. Domine
verte me, & convertar ad te. Cor mundum creavit
me, Deus, & spiritum rectum innova in visceribus
meis.

Redde mihi, Domine, lætitiã salutaris tui
spiritu principali confirma me.

Ah Domine, da mihi aquam lacrymarum salutem
in vitam æternam.

Domine, qui jussisti, ut revertamur ad te:
quod jubes, & jube, quod vis.

Domine, qui invitasti nos ad te, dicens: venite
me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego
reficiam vos, ne repelle venientem ad te, & mandatum
tuo obedientem.

MEMBRUM VII.

Quã ratione actus resignationis eliciendi sint.

I. AD hanc etiam tantò vehementiùs ab Operario
mandatus est æger, quantò gratius est Deo exercitium
tutis hujus ab ipso susceptum, ipsique etiam ægro utilius.
Ergo exerceri potest per modum Obedientiæ, dicendo
sicut fuerit voluntas in cælo, sic fiat.

Dominus est, quod bonum est in oculis ejus,
faciat.

Domine, fiat voluntas tua, sicut in cælo &
terra.

Sicut Domino placuit, ita factum est; sit nomen
Domini benedictum?

Dominus præcepit morbo, ut vexaret me; & quod
est, qui contradicat ei?

Tribulatio & angustia invenerunt me, mandata
tua meditatio mea est.

Bonitatem fecisti cum servo tuo, domine, secundum
verbum tuum.

II. Per modum oblationis, v. g. dicendo: In manus
tuas Domine commendo spiritum meum,

Paratum cor meum Deus, paratum cor meum ad
omnia, quæ tibi placent, ut agam, vel patiar.

Paratus sum, & non sum turbatus, ut custodiam
mandata tua.

In capite libri scriptum est de me, ut faciam Deus
voluntatem tuam, tunc dixi: Ecce venio.

Ecce mancipium Domini, fiat mihi secundum
verbum tuum.

Domine descendi (in hunc lectum) non ut faciam
voluntatem meam, sed ejus, qui misit me.

III. Per modum Desiderij ac Petitionis, v. g. Pater, si
possibile est, transeat à me calix iste; veruntamen
non mea, sed tua voluntas fiat.

Abba Pater, omnia tibi possibile sunt: si vis,
transfer calicem hunc à me; veruntamen non quod
ego volo, sed quod tu.

Docere me, quæso, Domine facere voluntatem
tuam.

Domine, da mihi cor, ut colam te, & faciam vo-
luntatem corde magno, & animo volenti.

Unam petij à Domino, hanc reqiram, ut videam
voluntatem Domini, quoniam vita in voluntate
ejus.

IV. Per modum Actus patientiæ, v. g. Pater Sancte,
amarus est calix, sed tamen amore tui paratus sum
bibere illum: auge dolorem, auge patientiam.

Instruct. III.

R

Pro-

Proba me, Domine, & tenta me, ure renes meos
& cor meum.

Domine, hinc ure, hinc seca, modò fiat in me volun-
tas tua.

Domine omnes dolores arbitratus sum, ut gauderem
ut perficiam sanctum Beneplacitum tuum.

Domine, hæc mihi sit consolatio, libenter con-
tere velle omni solatio. Et si tua defuerit consolatio
sit mihi tua voluntas, & iusta probatio pro summa
solatio.

O JESU, mi patientissime, trahe me post te, ut con-
tam in odorem sanctæ patientiæ tuæ.

Domine, etiamsi oportuerit me commori tibi
non te negabo, aut contradicam voluntati tuæ.

V. Per modum Gratiarum Actionis, v. g. Benedicite
frigus & æstus Domino, benedicite sitis & æstus Do-
mino, laudate & superexaltate eum in sæcula.

Benedicant te Domine, vita & mors, laudent
superexaltent te in sæcula.

Absit mihi gloriari, nisi in cruce tua, Domine
Jesu Christe.

Quid retribuam Domino pro omnibus doloribus,
quos tribuit mihi? calicem Salutaris accipiam.

O Domine, laudent te omnes Angeli pro
cruciatu, quos misisti mihi.

VI. Per modum Humiliationis, v. g. Domine,
ego sum, ut venias ad me, & per tribulationes
tes me?

Exi à me, Domine, quia homo peccator sum,
indignus tanto favore tuo.

Domine, quid est homo, quia innotuisti ei;
filius hominis, quia visitas eum?

Bonum mihi, Domine, quia humiliasti me, ut discam justificationes tuas.

Non est, O Domine, servus major Domino suo, neque discipulus supra Magistrum. Si ergo te oportuit pati, & ita intrare in gloriam tuam, quanto magis me pati conveniet? nam ego quidem justè hæc patior, tu verò, mi Domine Jesu, quid fecisti?

§. IX.

Quidnam Operarius, cùm discedit ab Infirmis, observare debeat.

I. **T**ria sunt præcipuè, quæ Operarius ab ægris discessurus observare debet. Primum est, ut, quemadmodum Rituale Romanum & pleraque Ritualia Diœcesana monent, prius aliquas preces in dictis Ritualibus præscriptas, & in fine libelli ponendas recitet, utpote quæ hoc ipso, quòd ab Ecclesia præscriptæ sunt, singularem meritò efficaciam habituræ creduntur. Certè dolendum est, aliquos interdum Operarios diu apud Infirmos hære, nec tamen aut ipsosmet pro ipsis orare, aut ipsos ad orationem peragendam incitare, cùm tamen ejusmodi orationes non parùm tum ad ædificationem adstantium, tum ad solatium & auxilium infirmorum conducere videantur.

II. Alterum est, ut, quemadmodum idem Rituale Romanum monet, consoletur Infirmos: dicens, se pro ijs in Sacrificio Missæ, & alijs precibus oraturum, curaturumque, ut alij itidem pro eis faciant, idque re ipsa præstet. Deinde non modicè hoc solatium augebit, si jubeat illos bono animo esse, horteturque, ut doctrinas à se datas, præcipuè illam, quam illis magis necessariam esse judicaverit, diligenter observent, addâtque, se eos in tutelam omnium SS. Patronorum, in sinum B. Matris Virginis, & SS. Christi vulnera commendare, qui velut sexaginta fortissimi Milites lectulum ipsorum circumstant.

III. Tertium denique est, ut sacram eis aquam, simulque etiam benedictionem largiatur, dicens, prout in memorati libello præscribitur: Benedictio Dei Omnipotentis,

R 2

Patis

Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, descendat super te, & maneat semper. Amen. Quod si interdum vult tatis gratia placeat aliam ex subjunctis seligere: Benedicat te Deus Pater, qui te creavit: Benedicat te Deus Filius, qui te redemit: Benedicat te Spiritus Sanctus, qui justificavit te. Aut: Benedicat te Sacrosancta Trinitas, & hinc quidem charitatem & patientiam, & verò vitam æternam largiatur. Amen. Vel: Benedicat te SS. Trinitas, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, nunc & in hora mortis tuæ. Amen. Vel: Dominus noster JESUS Christus te per suum sacratissimum Sanguinem abluat & purificet: per dolores suos confortet: per SS. Vulnera sua protegat: per mortem suam ab æterna morte custodiat, atque ad gaudia sempiterna perducatur. Amen. Vel: Dominus noster JESUS Christus per suam sanctissimam Passionem & mortem te consoletur & roboret, & morbum & dolores tuos ad illius exemplum patienter sustinere, & ab ipsius feliciter liberari valeat. Amen. Aut: Tristis JESUS soletur te: Cruentus JESUS abluat te: Vulneratus JESUS sanet te: Infirmus JESUS confortet te: Crucifixus JESUS defendat te: Moriens JESUS liberet te, & ad vitam æternam perducatur. Amen.

§. X.

Quomodo Infirmi inducendi sint, ut disponant domui suæ.

Cùm ex una parte nulla sit gravior necessitas aut periculum, quàm mortis subeunda: alea, uti sæpius ostendit, altera verò parte crebra ostendat experientia, peragrè laboriosus induci ad eam, quæ tali articulo conveniunt, præstantissimè merito laborare summopere debet Zelosus Operarius, ut primùm compererit, mortis periculū alicui imminere, id est

et Medicis præcipue cognosci potest) prudenter & suaviter, absque ullo respectu aut timore periculum hoc illi denunciet, aptisque verbis & motivis inducere eum conetur, ut domui suæ disponat, eumque in finem omnia alia negotia seponat, certò sibi persuadens, nunc negotium negotiorum omnium maximum præ manibus esse, atque adeò mentem, viresque omnes eidem soli ritè perficiendo impendendas, uti pulchrè exemplo suo Pius V. Pontifex probavit, qui, cum in supremo morbo varia negotia proponerentur, omnia rejecit dicens: *Iam gravius mihi negotium peragendum est. An fortè vos levis momenti negotium putatis, animam ad extremam horam & luctum præparare?* Idem S. Franciscus Borgia fecit, qui, cum Infirmam suam magis, magisque augeri adverteret, & aliquot Cardinales & Legati ipsam visitare vellent, excusari se jussit, eò quòd nunc cum illo Domino agendum sit, qui vitæ & mortis habet arbitrium. Hinc & Hugo Gratianopolitanus Episcopus non patiebatur quidquam ludicrum coram se hoc tempore dici, aut tractari, sed omnes ad bona opera adhortabatur, dicens, hoc tempus pœnitentiæ cum fletu, & non cum risu, & otiosis colloquijs transigendum esse. Porro quatuor sunt præcipue capita, ad quæ Infirmi disponi debent, videlicet Confessio, Communio seu Viaticum, Extrema Unctio, & testamenti confessio, de quorum singulis ordine nunc agendum est,

MEMBRUM I.

Quomodi Infirmi ad Confessionem induci debeant.

I. Circa hanc duo potissimum præstanda sunt Operario, scilicet ut persuadeat Infirmum ad eam faciendam; & ut eundem juvet ad fructuosè faciendam Confessionem. Ad primum caput obtinendum sequentes observet industrias. 1. Ante omnia ei Confessionis necessitatem, & quietatemque illis Christi verbis Matt. 5. demonstrat: *Esto consentiens Adversario tuo, dum es in via cum eo, ne forte tradat te Adversarius Iudici, & Iudex tradat te Ministro, & in carcerem mittaris.* Eum in finem afferat etiam memorabilem S. Augustini sententiã, qui dicere solebat: *Nemo quamvis sanctus & perfectus hinc decedere debet, nisi sit ante de peccatis suis confessus,*

R 3

& Do-

Et Dominici Corporis Viatico instructus. Cui consentiens
 Gregorius l. 13. moral. *Electorum mentes*, ait, quo amplius
 aeterno Iudici appropinquare se sentiunt, eo ad discutiendum
 se ipsos terribilius excitantur, ac properant, quia propius
 sibi iudicium jugiter suspiciantur. 2. Exemplo uno, alterius
 ostendat, quam solliciti fuerint, etiam sanctissimi Viri deo
 poenitentia in morte agenda. Sic enim S. Augustinus Platonem
 descriptos in lecto affigi voluit, eorumque recitatione ab
 se ad poenitentiam excitavit, ut in vita illius legitur. Sic
 Symachi Senatoris Romani Filia, cum post Mariti obitum
 Sacrae Religioni se dicasset, & circa ultimum vitae tempus
 Paulo visitaretur, hoc solum petijt, an sibi peccata remissa
 sent. Hinc & Job c. 10. ad Deum dixit: *Nunquid non paucorum
 dierum meorum finietur brevis? Dimitte ergo me, ut paululum
 paululum dolorem meum, antequam vadam, & non recedam
 tar, ad terram tenebrosam, & opertam mortis caligine.* 3. Sollicitudinem
 & laetitiam, quam ex tali confessione percipiunt, ostendit
 illam videlicet quam Ecclesiasticus c. 17. indicavit. *Non
 demoreris in errore impiorum. Ante mortem confitebere.*
*Confiteberis vivens, vivus & sanus confiteberis, laudabis Deum,
 & gloriaberis in miserationibus eius. Quam magna misericordia Domini,
 & propitius est convertentibus ad se!* Si æger obstinato animo confitendum
 nollit, orandum pro illo est imprimis, & varia bona offerenda;
 subinde submitendus aliquis, qui multum illum valet autoritate &
 gratia, ut eum ad officium faciendum amicum horteretur, tum ipse
 etiam Sacerdos accedat, & quam humanissime potest, cum illo de
 varijs rebus, & ipsi gratas esse censuerit, colloquatur, nullam mentionem
 faciens de confessione, quousque benevoluntatis satis ipsum habere
 adverterit: proderit etiam laudare illum de sollicitudine & charitate,
 quam erga domesticos hactenus ostendit, & sperare se proinde, quod
 laudem hanc minimè corrupturum sit, sed tantò majorem potiùs sui
 curam hoc tempore habiturum, quantò potior est propria salus, quàm
 aliena; quid enim prodest homini, si universum mundum lucretur,
 animæ suæ detrimentum patiat? Si mediâ hæc nihil proficiat,
 inquiri causa poterit, cur confiteri nolit; an fortè hæreticè
 sentiat: an desperatio an pactum cum dæmone? an affectum
 alij...

aliquid peccatum, aut rem aliquam terrenam? an acedio & difficultatis horror? Inventâ hâc radice curandum est, ut apris medijs ea evellatur. Denique explicari poterit, quàm DEVS secum jocari non patiat, atque adedò nunc dicat, quod olim infelici Udoni per somnium dictum est: Udo, Udo, cessa à ludo; si ergo non resipuerit, timendum esse, ne impleatur, quòd Deus per Salomonem minatus est dicens: *Non tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem; subito enim veniet ira illius, & in tempore vindicta disperdet te.* Eccl. 5. Pari modo explicandum est, quàm infelix status peccatores in altera vita maneat, quàmque adedò nihil derectandum sit homini ut illum statum effugiat: certè hâc occini potest, quòd olim Naamo servi illius dixerunt 4. Reg. c. 5. *Pater si rem grandem tibi dixisset Propheta, certè facere debueras; quanto magis, quia nunc dixit tibi: Lavare & mundaberis?*

II. Alterum caput, scilicet fructuosam Confessionem ut obtineat. 1. Ante omnia laborandum est, ut, cum ægri non semper sint satis dispositi ad veram contritionem elicendam; ipse eosdem ad talem contritionem aptis motivis propositis excitare studeat, præcipuè tamen ostendendo, quantum dilectionem DEVS per creationem, Redemptionem, & Vocationem ad fidem &c. ostenderit, quàmque adedò meritò plus, quàm ullus Pater diligi mereatur & tamen per peccatum tam graviter offensus sit. In quem finem proderit referre, quòd Pistorius in apoth. spir. c. 2. refert, scilicet Oeniponti in PP. Franciscâorum templo statuâ esse, quæ Equitem nobilem representet, qui, cum proprium parentem in bello, licet non agnitum occidisset, ubi postea ex certis indicijs, hastæ videlicet cuspidè in Patris pectore conspectâ, id comperit, tantum inde dolorem concepit, ut mortuus conciderit. Inde colligere jubeat Infirmum, quantum ipse dolorem concipere debeat, qui talem Patrem delibertatâ voluntate, & tam crudeli morte, qualis fuit crucifixio Christi, interemerit. Horretur item, ut Christum Crucifixum ante oculos sibi statuat, & sequentibus S. Bernardi verbis se alloquentem imaginetur: *O homo vide, quæ pro te patior: non est dolor, sicut quo crucior: ad te clamo, qui pro te morior: Vide penas, quibus afficior: vide clavos, quibus confodior, cum sit tantus dolor exterior, interior est planctus gravior, cum te tam ingratum experior.*

III. Porro in ipso actu contritionis eliciendo variis modis dirigere potest Infirmum Operarius. Primus & optimus tam pro hoc Sacramento, quam pro alijs recipiendis est si per actus Theologicarum virtutum elicitos ad ea disponatur hoc vel simili modo.

O Amantissime mi Redemptor, ac Domine JESU Christe, credo firmissime, te hoc Sacramentum Pœnitentiæ pro mea salute instituisse. Statuo proinde illud cum ardentissimo honoris tui, & salutis meæ desiderio suscipere.

O JESU mi piissime, scio, quod sicut voluntatem largitus es, ita etiam perficiendi gratiam concedere paratus sis. Confido proin in infinita bonitate tua, rogoque per amorem, quo Sacramentum hoc constituiti, ut, sicut occasionem & desiderium confiteri di benignissimè largitus es, ita ad eam etiam fructuosè peragenda, gratiam uberem largiaris.

O amabilissime JESU, agnosco infinitam charitatem tuam, quam in Sacramento Confessionis instituendo erga me demonstrasti, gratias proinde tibi ago, quàm possum, maximas, & vicissim dilige te ex corde meo, doleoque ex animo, quod te Dominum meum ac Deum meum, Redemptorem ac Benefactorem meum tantopere dilectum unquam offenderim.

O Clementissime JESU, detestor omnia peccata mea propter te, & vel nunc ea per SS. Pœnitentiæ Sacramentum penitus delebo. Ah miserere mei secundùm magnam misericordiã tuam; & secundùm multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam.

IV. Alter modus est, ut per consuetam contritionis formulam dirigatur hoc modo.

Domine JESU Christe, verus DEUS & Homo
Crea

Creator ac Redemptor meus, quoniam tu es is, qui es, & quia amo te super omnia, pœnitet me ex toto corde, quod te offenderim, & propono firmissimè, nunquam ampliùs peccare, & omnes peccandi occasiones devitare, confiteri, & implere pœnitentiam, quæ mihi fuerit injuncta. Condono simul amore tui ex corde omnes offensas, quibus unquam læsus sum; & si quispiam habet aliquid contra me, unde jure coram te quæratur, propono, illi me proximâ occasione satisfacturum. Omnia denique opera mea, & afflictiones, ac totam vitam meam tibi offero in satisfactionem peccatorum meorum. Et quemadmodum suppliciter à te peto, sic confido in bonitate tua, & misericordiâ infinita, quòd ea merito pretiosæ tuæ passionis & mortis mihi remissurus, & gratiam largiturus sis ad me emendandum, & ad perseverandum usque ad mortem. Amen.

V. Tertius modus est pro eo tempore, quo periculum Infirmi non pateretur contritionem supradictis modis longius elici; tunc enim breviter sic concipi posset. O mi Deus, in te credo, in te spero, te diligo ex corde, ideòque deestor omnia peccata mea, & firmiter cavere propono. Ah dimitte mihi debita mea; sicut & ego dimitto debitoribus meis.

VI. In ipsa confessione magnam charitatem & suaviter ostendat Operarius, juvètque prudenter quæstionibus ad integritatem confessionis.

VII. Pro satisfactione seu pœnitentia, quæ modica hoc tempore esse debet, poterit monere Infirmum, ut suos dolores, & ipsam, si placet, mortem offerat. Quod si restitutio aliqua facienda sit, aut inimicitia tollenda, sedulò laboret, ut in hoc genere partes suas perfecte expleat Infirmus, caveat tamen etiam, ne majus ipsi, quàm oporteat, onus imponat, aut inanes scrupulos ingeneret.

VIII. Peractâ confessione hortetur illum breviter, ut
perinde nunc, atque olim Magdalena dictum credat a ser-
vatore: *Remittuntur tibi peccata tua. Vade in pace.* Iube
proinde læto animo esse, & dicere cum Davide: *Erui
Domine, animam meam, ne periret. Projecisti po-
tergum tuum omnia peccata mea. Diripuisti, Domi-
ne, vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis. Pro-
stravi, & statui custodire judicia justitiæ tuæ.*

IX. Denique post absolutionem impertitam det Operam
ut pro tanto beneficio gratum se exhibeat Infirmus, & in
præcunte, in ejusmodi affectus se effundat.

O benignissime JESU, Redemptor & Consolator
meus, quid retribuam tibi pro tanta charitate, quæ
non solum hoc Sacramentum instituisti, sed etiam
etiam illius toties mihi applicuisti.

O utinam propter hoc beneficium infinitas
laudare, benedicere, & amare possem! Ah piissime
JESU, da mihi, obsecro, per infinitam misericordiam
tuam gratiam istam, ut divinam Majestatem
tuam deinceps nunquam amplius deliberatè offensa-
dam.

Ignosce quoque, quidquid in hac confessione
nunquam aliàs deliqui, sicut & ego amore tui igno-
sco omnibus, qui me unquam offenderunt, precor
que illis eandem gratiam, quam mihi ipsi exopto.

Ah JESU mi dilectissime, in sanctissima passione
& vulneribus tuis omnis spes mea reposita est. Ergo,
obsecro, ut virtute illorum de omnibus vicis
triumphem, & quantò plura per te mihi remissa
sunt debita, tantò ardentiori te DEUM meum am-
re complectar. Qui vivis & regnas in sæcula sæ-
culorum. Amen.

O sanctissima & immaculatè concepta Virgo MARI-
A, & vos omnes SS. Patroni mei, intercedite, quæ-
sit

fo, pro me, & optatam peccatorum veniam, veramque vitæ emendationem mihi, aliisque Peccatoribus impetrare. Amen.

M E M B R U M II.

Quomodo ad Communionem disponendi
sint Infirmi.

I. ETiam hîc duo curanda sunt Operario, scilicet ut & desiderium exciter S. Viatici in Infirmo; & ut eundem juvet in illo dignè ac fructuosè sumendo.

II. Pro desiderio obtinendo sequentia observabit 1. Necessitatem illius pro hoc maximè tempore ostendet; cum enim jam ex Ægypto hujus mundi abeundum illi sit, prius oportet Agnum Paschalem sumere, ut eodem confortatus, âter suum latus & securus ingrediatur, & per mare rubrum SS. Passionis Christi salvatus, ad ripam alterius vitæ securus transeat: Præterea dum cum Elia ad montem Horeb, id est, cœli pergît, imagnetur sibi adstantem S. Angelum Custodem, & dicentem: *Surge, & comede; magna enim tibi restât Via.* Tandem hoc tempore certamen maximum & periculosissimum est suscipiendum, ergo accedendum est ad mensam, quam, teste S. David, paravit DEUS in conspectu suo adversus eos, qui tribulant nos; ergo in subsidium vocandus est is, qui fortis est, & potens; si enim Deus pro nobis, quis contra nos? si confurgat adversum nos castra, non timebit cor nostrum. 2. Utilitatem quoque hujus S. Viatici ex illa Ecclesiæ Antiphona demonstrabit: *O sacrum convivium in quo Christus sumitur* (vel Dux, Consolator, & Protector in ultimo itinere futurus) *recolitur memoria passionis ejus* (ut & ipse exciteretur ad protegendum & roborandum Infirmum, ne pereat tantû pretium pro ipso expensum) *mens impletur gratia* & quidem tantò copiosius, quantò magis se disposuerit per desiderium ad illâ recipiendam) *& futura gloria pignus datur*; quis autem tam pretiosum pignus non libenter accipiat, maximè hoc tempore, in quo gravissimum æterni naufragij periculum subeundum est, atque adeò meritò, sicut Albuquerquez in periculo materialis naufragij constitutus, Infantem suum arripuit, & versus cœlum tollens rogavit Deum, ut vel propter innocentiam hujus Infantis parcere omnibus

in navi versantibus dignaretur, ita & ipse æger ad avertendum spiritualis naufragij gravius periculum Christum filium æterno Patri offert.

III. Pro actuali verò communione fructuosè peragenda sequentia observet Operarius. 1. Ut per pios aliquot animas disponat Infirmum ad sacrum viaticum dignius suscipiendum. Quales e. gr. iterum sequentes esse possunt.

O dilectissime Domine JESU Christe, credo benignissimè, te in hoc Sacramento cum corpore & anima, cum Divinitate & Humanitate præsentem esse, adoro te proinde, & veneror omni possibili reverentia & submissione, optoque ut ab omnibus Homines tuis summus tibi in hoc Sacramento honor, cultusque exhibeatur.

O pijssime JESU, agnosco cum summa gratitudine, & gaudeo, quòd ad me diverti desideres. Desidero proinde & ego te summa cum reverentia & pietate suscipere.

O JESU benignissimè, ecce cum profundissima demissione offero tibi cor meum, & universa membra mea, rogoque, ut illa secundum beneplacitum tuum adornes, dignamque in ijs tibi habitationem constituas.

O Mitissime JESU, quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te. Veni ergo, ò desiderium animæ meæ, & non tardare.

O JESU amantissime, diligo te ex toto corde meo, quia tu me tantopere amasti, & in pignus amoris tui sanctissimum corpus & sanguinem dare dignatus es.

O JESU potentissime, mihi adherere tibi DEO meo bonum est, & ponere in te spem meam. Ah veni, ut non confundar.

O JESU dilectissime, non sum dignus, ut intres sub lectum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea.

IV. Ubi SS. Sacramentum allatum fuerit, hortetur, ut illud salutet sequentibus verbis:

Ave verum corpus, natum ex MARIA Virgine, verè passum, immolatum in cruce pro homine; cujus latus perforatum fluxit undâ sanguine, esto mihi prægustatum mortis in examine. O dulcis, ô pie, O JESU Fili MARIE, miserere mei. JESU, quem velatum nunc aspicio, oro, fiat illud, quod tam sitio, ut te revelata cernens facie, visu sum beatus tuæ gloriæ.

V. Si Infirmus pro solatio suo petat, ut Sacerdos autè, quàm Sacram Hostiam illi porrigat, non nihil eam teneat, ut vel Symbolum Apostolorum, vel formulam Votorum, aut aliud quid recitare possit, non erit ei deneganda hæc devotio, utpote quæ & ipsi solatio, & alijs non modicæ ædificationi esse possit.

VI. Sumpto Sacro Viatico, hortetur illum, ut in pios affectus erumpat (nisi ipse per se id facturus sciatur, tunc enim non nihil in quiete relinquendus est.) dicatque v. g. Inveni, quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam. Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace. Quia viderunt oculi mei salutare tuum. Mane nobiscum Domine, quoniam ad vespera scit.

O Anima Christi sanctifica me, corpus Christi salva me, sanguis Christi inebria me, aqua lateris Christi lava me, Passio Christi conforta me, ô bone JESU exaudi me, intra vulnera tua absconde me, ne permittas me separari à te, ab hoste maligno defende me, in hora mortis meæ voca me, & jube me venire ad te, ut cum Sanctis tuis laudem & glorificem te in sæcula sæculorum. Amen.

VII.

VII. His dictis vel ab ipso aegro, vel Operario praesentibus, si voluerit Infirmus parum alloqui adstantes, qui SS. Sacramentum sunt comitati, poterit ipsi permitti, de quo tamen ante adventum S. Viatici quaerendus est. Quod si ipsi hoc facere non placeat, aut ob infirmitatem non possit, non parum fortè prodesset ad aegri solatium, & adstantium adificationem, si Operarius, hoc vel simili modo eos alloqueretur (si quidem mox etiam extrema Unctio non sit danda; alioqui enim post hanc absolutam id facere posset) per dilecti Christiani, cum praesens Infirmus ob infirmitatem suam officium suum facere commodè non possit, me, ut vices ejus implerem, rogavit. Agit ergo in primis omnibus & singulis praesentibus, tum etià absentibus summas gratias pro omnibus beneficijs, quae unquam ipsi aliàs, & nunc etiam per extremum hoc charitatis Christianae, officium praestiterunt. Subinde veniam ab omnibus demisè petit, si illorum ullum quocumque tandem ratione unquam offendit, & vicissim omnibus & singulis ex corde ignoscit, si quis ipsum unquam quomodocumque offendit. Denique, quoniam nunc in eo fita constitutum se videt, in quo vel maximè aliorum auxilio indigeat, impensè se omnium devotis precibus commendat, ut per eas felicem ipsi ex hac vita transitum impetrare conentur; spondetque vicissim, se quoque hoc beneficium compensaturum, & ubi ad optatum Dei conspectum venerit, pro omnibus sedulo DEVM rogaturum, ut & ipsi secundum ipsius sanctissimam voluntatem vitam suam Christianè transigant, & sanctè pièque claudere possint.

VIII. Post hæc juvare poterit aegrum in gratijs pro S. Viatico agendis, quod hoc vel simili modo praestare potest.

O dilectissime mi Domine JESU Christe, credo iterum firmissimè quòd apud me verè diverti, meoq; tuâ divinissimâ praesentiâ sanctificare dignatus sis. Adoro proinde te, laudo, & glorifico te summâ, quam possim, submissione ac reverentia, omnesque sanctos, ut idem mecum faciant, meosque defectus suppleant, invito.

O JESU mi pijsime, gratias tibi amplissimas ago, quod

quòd non solùm hoc Sacramentum instituire, sed me etiam toties & hodie maximè SS. corpore tuo reficere dignatus sis; atq; in debitam gratiarum actionem offero tibi hoc ipsum sanctissimum corpus tuum cum omnibus Sacrificijs & Communionibus, quæ unquam hæcenus peractæ sunt, aut deinceps peragenda; uti & me ipsum cum omnibus, quæ habeo & possideo, rogòque demisè, ut hanc oblationem benignè acceptare, atque acceptam habere velis.

O JESU amantissime, nunc iterum agnosco ineffabilem charitatem tuam, firmiterque statuo, te vicissim ex corde tuo diligere, atque ideò jam nunc omni iterum peccato, & occasione peccandi penitus renuncio.

O JESU benignissimè, in te omnis mea spes ac fiducia reposita est, per amorem igitur, quo hoc Sacramentum instituisti, meque jam iterum eodem refecisti, rogo te, ut, quidquid ad tuam majorem gloriam, meamque salutem magis expedire cognoveris, mihi largiri, præcipuè verò verum peccati odium, virtutis amorem, patientiam in adversis, & felicem ex hac vita transitum concedere digneris.

O JESU clementissime, commendo tibi etiam omnes vivos & defunctos, præcipuè meos Superiores, Benefactores, Consanguineos, Amicos, & inimicos, & eos, qui se meis precibus commendaverunt, aut meæ curæ commissi fuerunt, & iterum suppliciter rogo per SS. corpus & sanguinem tuum, ut defunctis quidem requiem, viventibus autem verum hujus SS. Sacramenti amorem, & omne id, quod ad salutem corporis, animæque illis expedire judicaveris, largiri benignissimè digneris. O JE-

O JESU mi suavissime, non dimittam te, nisi mihi & omnibus, quos tibi nunc commendavi, benedixeris.

Benedicta sit SS. Trinitas, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus. Benedictus Christus sub hoc SS. Sacramento absconditus & latens. Benedicta sit immaculata Virgo MARIA, quæ nobis hoc Christi corpus peperit. Benedicti sint omnes cœlites, qui unquam hoc Sacramentum dignè sumpserunt, nunc & semper, & in sæcula sæculorum. Amen.

MEMBRUM III.

Quomodo Infirmi ad S. Unctionem disponendi sint.

QUæ circa priora duo Sacramenta Operario observanda dixi, eadem etiam circa hoc observare oportet. Sicut ut & desiderium excitare ad hoc SS. Sacramentum, & illud fructuosè suscipiendum juvare dignetur.

II. Ad desiderium excitandum, sequentes observet Atrias. 1. Ostendat fructus, quos secum id affert; quos S. Jacobus c. 5. indicavit, dum dixit: *Infirmatur quis ex vobis? inducat Presbyteros Ecclesie, & orent super eum, unguentum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus; & si in peccatis sit, remittentur ei.* Quos effectus paulò fusiùs aut clariùs ei explicet, & per exempla confirmet. Et primò quidem ostendat, multos per eam unctionem corporis etiam sanitatem adeptos fuisse, & verò etiam ipsum certò obtenturum, si conducat ad ipsam salutem. Deinde ostendat, peccata eidem remitti, uti & partem peccati debitam, si non totam, certè ex parte. Tandem verò robur ad morbi dolores fortiter sustinendos, et ipsam dæmonis impetum, atque tentationes superandas concedi. Hinc Maria Oegniacensis, quoties ægri ungebantur, vidit Christum cum innumeris Cœlitibus cubiculum aegroti ingredi, & infirmum roborare, dæmones pellere, animam mundare, eamque mirè illuminare, uti Surius in vita illius refert. 2. Ostendat illi modum, quomodo cum fructu

Au hoc Sacramentum suscipere debeat, videlicet cum vera
 fide, spe, religione, reverentia, atque submissione. 3. Expli-
 cet illi parum preces ab Ecclesia in hoc Sacramento admini-
 strando adhiberi solitas, simulque ostendat, quantum ex il-
 lis solatium haurire possit, & debeat. In horum confirmatio-
 nem proderit afferre exemplum Ruperti Cæsaris, qui, cum
 diu recusasset hoc Sacramentum suscipere, timens, ne citius
 moreretur, propè abfuit à lapsu, sed persuasus tandem, ut su-
 sciperet, dixit, si scivissem, quantum hoc Sacramentum con-
 duceret ad corporis & animæ salutem, citius illud petissem.
 Accepit ergo illud, & paulò post sanatus multo adhuc annis
 regnavit Bzovius Tom. 5. annal. 4. Ad majorem hujus Sa-
 cramenti æstimationem conciliandam, majusque desiderium
 excitandum non parum conducet ostendere, quanti ipse etiã
 Christus fecerit usum hujus Sacramenti, dum S. Lyd Winam
 post 38. annos in gravissimis morbis & doloribus consumi-
 ptos ipsemet cum Matre sua & Apostolis visitavit, & sacerdo-
 tali habitu assumpto, illam usitato Ecclesiæ more inunxit,
 cerèumque in manus inseruit. Surius in vita 7. April. S. Ma-
 lachias quoque, quòd feminam sine hoc Sacramento mori
 permisisset, eam precibus suis à morte suscitavit, ut eam in-
 ungere posset; quæ mox convaluit, & aliquot annis vixit, uti
 S. Bernardus in ejus vita restatur. 5. Denique proderit o-
 stendere, quàm severè DEVS puniat eos, qui in hoc Sacra-
 mento suscipiendo fuerunt negligentes. Quem in finem con-
 ducet narratio de homine illo cæteroquin pio, qui, quia su-
 scipere hoc Sacramentum metu mortis accelerandæ recusa-
 vit, post mortem ad purgatorium centum annorum conde-
 mnatus est, uti ipse narravit resuscitatus, dum ad sepulturam
 erat deferendus, ubi etiam addidit, se, si suscepisset hoc Sa-
 cramentum, sanandum fuisse; neque enim illud mortem, sed
 vitam afferre, uti Dauroit. in floribus exempl. c. 5. tit. 57.
 ex. 4. narrat.

III. Porro ut fructuosè suscipiat hoc Sacramentum infir-
 mus, hæc ei suggerere proderit. 1. Hortetur, ut per pia ali-
 quot suspiria præparet se ad dignam sumptionem, id quod
 hoc vel simili modo fieri potest.

O amantissime Domine IESV, credo firmissimè,
 Instruct. III.

te hoc Sacramentum ad corporis, animæque salutem, ac solatium instituisse; desidero proinde cum omni possibili reverentia ac devotione supplicare, demissè rogans, ut eisdem effectus mihi iuxta tuum beneplacitum concedere digneris. Veni ergo ô vere Samaritane. & oleo tuæ misericordiae, ac charitatis unge, & sana me.

IV. Pariter hortetur, ut etiam sub ipsa sacra Unctione pios affectus excitare conetur, illos præcipuè, quos ipsa Sacramenti suggerit, ut scilicet demissè roget, ut quid per unumquemque particularem sensum deliquit, per istam sacram Unctionem, & infinitam misericordiam suam remittere DEVS dignetur.

V. Post acceptam sacram Unctionem moneat, ut beneficium grato animo velut singularem gratiam, quam sibi non acceperunt, agnoscat, ideòque secum hanc vel aliam similem Orationem recitet.

O amantissime mi Domine JESU Christe, ego dignus famulus & creatura tua summas iterum ago gratias, quòd hoc Sacramentum non solum institueris, sed me etiam illius participem facere volueris; simulque demissè rogo, ut virtute illius reliquias peccatorum meorum penitus deleat, & sanitatem corporis, si ad tuam gloriam & meam salutem expedire noveris, restituere, vel ad extremam luctam gratiâ tuâ sic roborare digneris, ut meam feliciter claudere, & pro hoc, & alijs beneficijs Te cum omnibus Sanctis in æternum benedicere possim, Amen.

VI. His precibus finitis hortetur ægrum, ut bono animo, & tanto præsidio munitus intrepidè prælietur prælii mini, dicatque cum S. Davide ps. 22. *Si ambulavero in umbra mortis, non timebo, quoniam tu mecum es.* Allegorice quoque eundem istis S. Pauli 1. ad Tim. verbis: *Tu es homo Dei, certa bonum certamen fidei, apprehende vitæ*

nam, in qua vocatus es, & confessus bonam confessionem coram multis testibus. Aut illam S. Chrysostomi in f. de Martyr. Exere vires, fortiter dimica, atrociter in pralio isto concerta. Considera pactum, conditionem attende, militiam nescio: pactum, quod spondisti: militiam, cui nomen dedisti.

MEMBRUM IV.

Quomodo Infirmi ad Testamentum faciendum disponendi sunt.

Quartum caput, ad quod Infirmi disponendi sunt, est Testamenti confectio, & aliarum rerum dispositio, circa quod sequentia observet Operarius. 1. Admoneat ægrum, ut, si quam habuit administrationem, circa quam aliquid dicendum occurrat, ex cujus neglectu grave damnum oriri posset, ut illud matuid ijs, quorum interest, significet. 2. Ut de bonis disponat per Testamentum justum & pium, aut si jam prius id fecerit, an non aliquid justis de causis immutandum occurrat? 3. Hortetur, ut, si facultas id ferat, amicos sibi faciat pauperes, & animas purgatorij, cumque in finem legata quadam pia faciat. Circa quæ tamen hæc tria bene observari ab ægro curret.

II. Primum est, ut in statu gratiæ faciat hanc dispositionem, ne merito per peccatum mortale privetur; quod si jam olim fecisset æger dispositionem in peccato mortali, suadeat illi, ut nunc renovet intentionem, seduloque caveat, ne in talibus legatis faciendis vanam aliquam laudem ab hominibus, aut nominis, famæque perpetuitatem sectetur.

III. Secundum est, ut, nisi necessitas præsens aliquorum pauperum aliter suadeat, ijs pauperibus magis legata faciat, à quibus majus auxilium, & majorem gratitudinem expectare potest, quales sunt Religiosi S. Francisci, S. Dominici, aliorumque Ordinum mendicantium. Pari modo ut potius fundaciones perpetuas cum præcipua intentione cultus divini & salutis proximorum, quam eleemosynas brevè tempore expendendas decernat; specialiter verò curet, ut ne magnus in humando funere luxus & pompa instituat, sed potius major pars sumptuum in subsidium animæ conferatur. Unde laudari potest exemplum illius Domini, qui ordinario

nario modo funus sepeliri, sed mox 200. vel 300. sacra
legi curavit.

IV. Tertium est, ut, quæ vivens exequi potest in
sua salutem, non facile hæredibus committat, quem
narrasse proderit, quod teste Fabro Conc. 5. in Domin.
Pent. litt. C. olim filius quidam Patri suo responderat
enim pater, qui magnam liberis hæreditatem relicturum
ante mortem quæreret ex illis, quid quilibet post
patris in animæ abeuntis solatium acturus esset, & iste
sas tot legi se curaturum, alius tantam elemosynam
turum, alius alia facturum se polliceretur, tandem
illorum; nihil ego, inquit, promitto; si enim tu, dum
nus es divitiarum & bonorum tuorum, nihil pro salu
mæ tuæ decernis, multò minùs à liberis, quorum quilibet
tem tantum bonorum acquireret, sperare poteris.

§. XI.

Quomodo Infirmi contra Tentationes
muniendi sint.

Plures quidem tentationes Infirmis occurrere solent,
quæ omnes ad octo ferè species revocari possunt, de
bus proinde hoc loco agendum est.

MEMBRUM I.

De prima Tentatione contra Fidem.

Prima tentatio & periculosa satis illa meritò cen
quæ contra Fidem in animo Infirmi exoritur; cum
bene sciat Stygius Veterator, fidem esse basin totius spiri
lis ædificij, eò omnia sua machinamenta dirigit, ut homin
à tutissima Fidei statione in periculosum vacillationis
lagus dejiciat. Unde meritò monet Ecclesia cum D. Pet
c. 5. Adversarius vester tanquam leo rugiens circuit quæ
quem devoret, cui resistite fortes in fide. Quare etiam
rarius diligentiam omnem adhibeat, ut infirmus scutum
dei firmiter teneat, eaque S. Thomæ verba sæpe repetat:
*do, quidquid dixit Dei Filius: nil hoc verbo veritatis
fac me tibi semper magis credere, in te spem habere, m
gere.* Præterea verò has etiam industrias adhibeat.

II. Et r. quidem, si sit Catholicus, cæteroqui bonus, sed tantum circa aliquorum mysteriorum altiorum veritatem tentetur, monendus est, ut nullo modo disputet cum dæmone, sed hoc solum illi semper opponat scutum: Credo, quidquid credit S. Mater Ecclesia. Ad majorem verò confirmationem poterit recitare magno affectu, vel Symbolum Apostolorum, vel sequentem protestationem: Protestor coram DEO, & universa curia cœlesti, & nominatim coram S. Angelo meo Custode, & coram vobis astantibus, quòd in hac fide S. Romanæ Ecclesiæ vivere & mori velim; & si per delirium aliquod verbum ab ore meo excideret, quòd aliter sonaret, protestor, quòd illud non sit meum, sed hoc tantum, quòd protestatus sum. Sic me DEVS adjuvet, & sancta DEI Evangelia. Eundem in finem proderit frequenter per breves aspirationes confirmationem in fide à Deo petere v. g. cum Apostolis dicendo: *Domine adauge nobis fidem.*

III. Si de veritate totius fidei Catholicæ dubitet, poterit sequentibus potissimum rationibus juvari; nimirum ut ostendatur illi, quòd hæc fides sit illa, quam tot Sancti, tot Doctores tenuerunt, quam tot Martyres sanguine per tanta martyria fuso confirmârunt, quam tot miracula probârunt, quæ sola per totum orbem propagata est, quæ Apostoli homines tam rudes, & alii eorum sectatores totum propè mundum subjugârunt, quam legis ejus perfectio & sanctitas commendat; ex quibus omnibus tandem hoc dilemma confici potest, non parùm efficax ad pertinacem intellectum ægri convincendum: vel putas, quòd salutem consequi possint ij, qui hanc Catholicam fidem tenent, vel negas id fieri posse? si secundum: absurdum planè est, tot, tamque sanctos homines & tanta ex purissimo DEI amore perpeffos credere damnatos esse. Si primùm; ergo cum per te salvi fieri possint Catholici, per nos autem nullus salvus fieri possit extra fidem Catholicam, æquum est, ut in tanti momenti negotio, à quo æterna tua felicitas, vel miseria pendet, securiori viâ incedas, quam scilicet omnes ad beatitudinem ducere concedunt, qualis est Catholica Fides.

S ;

MEM-

MEMBRUM II.

De Diffidentia & Desperationis tentatione

I. Secunda est tentatio diffidentia & desperationis, quam sic muniendus est aeger. I. Si oriatur ex odio, vindicta, aut affectu ad peccatum, aut peccato multiplicato, removeantur hæ radices, tum per confessionem medijs supra assignatis pro inimicitia tollenda.

II. Si oriatur ex pusillanimitate vel peccatorum magnitudine ac magnitudine, ostendatur, quàm Pater æternus ter misericordiarum, cujus miserationis non est numerus paratus Filium prodigum recipere; quàm paratus sit DEI Pastor animarum ad ovem perditam suscipere, quàm amice Pater filium errantem receperit, pro inimice cruce rogaverit &c. Ostendatur in SS. Christi vulnere illud mare rubrum, in quo diabolus cum toto exercitu, peccatis scilicet ægri, submergendus sit. Narretur, Christus Carpo petenti, ut duo peccatores in infernum perirent, dixerit, nimirum se paratum esse, iterum peccatoribus mori. Demonstratur, quàm ipse etiam Spiritus Sanctus paratus sit recipere peccatores, exemplo Jure Patre & Filio rejecti, & à Spiritu Sancto recepti, uti in Exempl. V. Miseric. Dei. ex. I. fusiùs videre est. Ostendatur, quàm tota Trinitas parata sit recipere peccatores exemplo tot peccatorum, qui è statu pessimo ad summam perfectionem & vitæ sanctitatem pervenerunt. Quales sunt S. Maria Magdalena, S. Ægyptiaca, Pelagia, Thais meretrix, S. Augustinus, David, Latro, Theophilus, Nicolaus S. Anthonio, auxiliò conversus, Moyses latro. Præterea etiam sanctorum Patronorum parata, maximè B. V. in membris revocari possunt, simulque illud S. Bonaventuræ solatium nissimum dictum proponi. *Sicut à te despectus & desperatus est, ut pereat, ita à te respectus & conversus, ut salvetur.* I. I. Pharetr. c. 5. Unde S. Bernardus dicebat: *Lioli hac peccatorum scala, hac mea fiducia, hac tota spes mea.* In confirmationem hujus fiducie poterit exemplum Theophili, B. Ægidij Monachi ex potestate demoni, variorum latronum, qui ob unum, alterumve operum recordiam præter spem invenerunt, proponi, simulque

quantò majorem ipse æger fiduciam concipere debeat, qui tot
 pia obsequia per vitam misericordie Matri exhibuerit. Juverit
 etiam promissiones Dei ob oculos ponere & dicere: Ecce cha-
 rissime, si Deus tibi litteras dedisset, quibus tibi veniam om-
 nium peccatorum promitteret, num in tali casu diffideres mi-
 sericordie & veritati illius? Ecce tales litteras per Prophetã
 Ezechielem c. 18. offert dicens: *Si impius egorit penitentiam
 ab omnibus peccatis suis Et cetera vivet, Et non morietur.
 Omnium iniquitatum ejus, quas operatus est, non recordabor.*
 Sed & ipse Christus similes tibi obtulit litteras, dum dixit
 Mat. c. 6. *Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet
 Et Pater Cælestis delicta vestra;* atqui tu dimisisti pro-
 ximo tuo omnia peccata sua, ergo & tibi Deus omnia libens
 dimittet. Denique revocet illi in memoriam, quàm grata sit
 Deo spes de misericordia ejus. Sic enim ipse Christus aliquan-
 do, ut videre est apud Blossum in Monil. spir. c. 9. S. Mechtil-
 di dixit: *Mihi valde gratum est, ut homines in bonitate mea
 confidant, Et de me presumant. Nam quisquis in me humili-
 ter confisus fuerit, ac mihi bene crediderit; ego Et in hac vi-
 ta illi adero, Et post mortem supra omne meritum ei benefa-
 ciam. Quantum mihi quis credere, Et de bonitate mea pie
 presumere potest, tantum Et in infinitum amplius obtinebit,
 quia impossibile est hominem non percipere, quòd sanctè cre-
 didit, Et speravit.* Dum verò S. Mechtildis quæreret, quid
 potissimum de ipsius bonitate credere deberet, respondit
 Christus: *Certã fide crede, quòd ego te post mortem suscipiam
 sicut Pater filium suum charissimum, quòdque nullus unquam
 Pater tam fideliter cum unico nato suo hereditatem suam
 dividerit, sicut ego omnia bona mea Et me ipsum tibi commu-
 nicabo. Quicumque hoc de bonitate mea firmiter Et cum hu-
 mili charitate crediderit., saluus erit.*

III. Quàm verò placet DEO spes de bonitate ejus, tam eum
 offendit desperatio: hinc S. Catharinæ Senensi quondã dixit
*Peccatores, qui in mortis extremitate desperant de miseri-
 cordia mea, multò gravius me offendunt, Et magis mihi displicent
 hoc uno peccato, quàm omnibus alijs iniquitatibus, quas
 unquam commiserunt. Qui enim desperat, contemnit aperte
 ipsam misericordiam, Et perversè existimat, iniquitatẽ suã
 majorem esse, quàm sit eadem misericordia Et bonitas mea.*

Vnde detentus huiusmodi peccato non dolet de offensâ admiffa, sed dolet de irremediabili damno suo. Qui firmitate doleret, quod me offendisset, atq; contempisset, & misericordia mea fideliter speraret, ipse eam certiffime veniret, quoniam in infinitum maior est ipsa misericordia mea, quam sint omnia peccata, qua unquam fuerunt missa, vel qua committi possunt ab aliqua creatura.

MEMBRUM III.

De Tentatione ex Vitæ amittendæ timore orta.

I. Tertia tentatio est vitæ amittendæ timor; contra quæ sic munitur ægrum. Primò ostendat ex Apostolo ad **1. c. 9.** statutum esse omnibus hominibus semel mori; & aliquando moriendum est, nunquam meliùs morietur, quando Deus mortem illi decernit; Nam, ut S. Chrysostomus ait, *Boni tunc decedunt ex hac vita, cum meliores se mali, cum minùs mali, quam futuri essent, se adhuc vident.* Si ergo sanguinem emissuri illud tempus optimum credimus, quod Medici assignant, quantò magis animam emissuri illud tempus eligemus, quod DEVS optimum dicat?

II: Secundo declaret, quòd anima in corpore sit tanquam in carcere, & tanquam in exilio; cur ergo non libenter accipiet mortem, quæ carceri januam aperit; & vincula dilabit, ut in patriam omni genere deliciarum abundantem transire possit? an non filij ex Academijs in patriam ad vacationem anhelant? an non sponsa peregrè profecta desiderat amplexus & præsentiam Sponsi? an non Operarius gaudet ire ex vinea in domum Patrisfamilias, ubi denarium denarium recipiat? an non ipsa jumenta magis cursum accelerant, & elementa velociùs moventur, quando propiora stabulo centro esse sese advertunt? An non miles desiderat manus mitti, & partam prædam cum gaudio possidere?

III. Tertiò demonstret, quòd si Deo ita videatur, etiam invitus mori debeat; suadeat ergo illi, ut ex necessitate mortem tutem faciat, & cum magno suo merito & beneplacito Deo promptè mortem accipiat, quam si repugnans acceptaret, quæ

gis ab ea torqueretur, meritum ingens amitteret; & poenam purgatorij gravissimam accerferet.

IV. Quartò narret illi, quòd sicut P. Petrus Faber specialem post mortem gloriam obtinuit, eò quòd ex obedientia mortuus esset, ita & ipse non minùs præmium sperare possit, si in hoc casu obedientem sese Deo præbuerit. Certè qui reliquerit animam propter me, inquit Christus, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.

V. Quintò proderit etiam unumalterùmve exemplum afferre eorum, qui mortem vehementer desiderarunt, v. g. S. Davidis exclamantis: *Non mihi, quia incolatus meus prolongatus est!* S. Pauli dicentis: *Quis me liberabit de corpore mortis hujus? cupio dissolvi, & esse cum Christo.* S. Praxedis, quæ rogavit Deum, ut se ab hac vita liberaret, ne tot mala videret. S. Cypriani, qui in serm. de mortalitate ait: *Quis anxius est de egressu in hac vita, nisi qui in fide dubius est, & spe vacuus? Illius est mortem timere, qui non vult Christi societatem, & ejus est, talem recusare societatem, qui non credit, quòd debeat regnare cum Christo.* Coëpiscopus quidam S. Augustini quæsitus, an libenter moreretur? respondit, si aliquando moriendum est, cur non modò? Conradus unus ex discipulis S. Dominici dixit ad adstantes: Scitote, fratres, quòd moriar *fideliter*, quia in fide Christi & Ecclesiæ: *libenter*, quia cum bona conscientia, & in Dei gratia: *fiducialiter*, quia spero, me in gaudium Domini intraturum: *hilariter*: quia ad requiem propero. Reginaldus Polus Cardinalis, cùm Rex Angliæ insidias vitæ illius strueret, dicebat, vitam alicui adimere perinde esse, ac si quis dormire volenti vestes detrahat. Sander l. 1. Schism. Angl. S. Nicolaa Virgo vitam suam his verbis finit: *O quam bene cadit ille, qui cadit in Dei brachia. Bona nox, ó munde; bona nox, ó vita; omnibus bona nox.* Sur. to. 6. Hortetur ergo egrum, ut cum Christo dicat: *Pater, si possibile est, transcat calix iste à me; veruntamen non mea, sed tua voluntas fiat.* Matt. 26. *In pace in id ipsum dormiam & requiescam, quoniam tu, Domine, singulariter in spe constituisti me.*

MEMBRUM IV.

De Tentatione ex amore possessorum bonorum orta.

Quartā tentatio oritur ex possessorum bonorum amore, quæ proinde difficulter relinquit Infirmus; contra quam tentationem sic eura munit Operarius. Et ostendit hanc esse conditionem humanæ vitæ, ut sicut nudi egredimur ex utero matris, ita & nudi revertamur illuc.

II. Ostendat hæc bona tantum ipsi commodata esse, ut non proin eum non debere, si Dominus, qui ea ad tempus concessit, reperat iterum, sed potius dicere cum S. Jobo debere: *minus dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit, factum est, sit nomen Domini benedictum.* Job. 1.

III. Ostendat, quanto meliora bona in altera vita remaneant; jamque DEVM quodammodo ad ipsum dicere: *Veni, ego ostendam tibi omne bonum.* Quidni ergo omnia terrena arbitretur ut stercorea, & contemnat, ut Christum DEVM lucrifaciat?

IV. Ostendat etiam ipsum Christum nudum in cruce mortuum fuisse, neque adeo detrectandam esse seruo conditionem, quam ipse Dominus prior subierit.

V. Ostendat etiam in ipsius potestate esse, bona ipsa per manus pauperum in cælos præmittere, aut certè cum mercibus permutare; non esse proin, cur de eorum amissione dolcat.

MEMBRUM V.

De Tentatione orta ex sollicitudine de Compensacionibus & Liberis.

Quinta tentatio ex sollicitudine de superstitibus Compensacionibus & Liberis oritur, contra quam sic infirmum munit Operarius. I. Ostendat, quòd, si in cælos sit venturus, pro illis possit precibus prodesse; quàm si in vita maneret.

II. Ostendat DEVM non minus eos amare, quàm ipsi amaverit; si ergo ipse deserturus suos non fuisset, multo magis DEVM eos deserturum; illi enim derelictus est pauper, ipse Orphano crit adjutor, teste Davide.

III. Ostendat, quòd, cum ab ipso in timore Domini datur

cati sint, non debeat illis timere inopiam; non enim esse inopiam timentibus eum.

IV. Ostendat, si tantam curam de Liberis & Coniuge habet, ut temporaliter vivere possint corpore, multò æquius esse, ut de seipso & de sua vita spirituali ac æterna sollicitus sit; cum ergò illa cura hanc impediatur, meritò eam abjiciendam, & solam de seipso curam suscipiendam. Projiciat ergò omnem sollicitudinem suorum in Dominum, quoniam illi cura est de ipsis.

MEMBRUM VI.
De Tentatione Impatientiæ.

SEXTA tentatio est Impatientia, contra quam sic muniat. I. Assiduò hortetur ad Passionem Christi præ oculis habendam; non enim sentit dolores servus, qui Domini sui dolores intuetur; imaginetur ergò sibi Christum in cruce pendentem, & ad se dicentem: *Venite ad me omnes, qui laboratis* (tali vel tali morbo) *& onerati estis* (doloribus corporis & animi) *& ego reficiam vos* (recordatione & virtute dolorum meorum) *O vos omnes, qui transitis* (aut consideratis passionem meam) *attendite, & videte, sicut dolor, sicut dolor meus.* Thren. 1.

II. Hortetur eum, ut frequenter meminerit cælestium gaudiorum aut pœnarum inferni, modò supra de tribulationibus in communi assignato; imò certo sibi persuadeat, hoc esse purgatorium suum; meminerit proinde ægri illius, qui, cum ab initio imprudenter elegisset, triduum magis in purgatorio, quàm triennium in lecto inter dolores graves consumere, postea facti pœnitens dixit, malle se 300. annis dolores morbi, quàm uno quadrante Purgatorij pœnas sustinere. Spec. Exempl. V. Infirmi. ex. 7.

III. Ostendat illi, lectum, in quo jacet, locum certaminis & scholam virtutum esse, omnibus proin viribus conandum, ut tam insignem laudis & præmij amplissimi obrinendi occasionem è manibus labi non sinat.

IV. Ostendat illi, quàm brevis sit hic dolor cum æternitate comparatus; sicut ergò S. Athanasius in tribulationibus dicere solebat: *Secedamus paululum, quia nebula aut pluvia brevis (etn. Wergångl.) imminet, ita eodem modo ægrum sese jubeat solari.*

V. Exem-

V. Exempla Sanctorum afferat v.g. in antiquo Testamento S. Tobia, S. Jobi. In novo Testamento S. Clarae quae 28. annos gravissimis morbis excruciatam est: Lydwinae, quae 38. annis extraordinarios dolores perpessus, & 30. annis lecto ita affixa fuit, ut nec tangere terram potuerit: uti idem Surius testatur. Beniamini, qui alios & precibus curabat; non autem seipsum ab hydrope, lecto dicitur: Orate DEVM pro anima, de corpore nihil solliciti, quando & illud sano mihi in re nulla unquam commoda dedit, uti in Eccl. hist. p. 2. l. 6. c. 2. narratur. Illius monachi, qui quaesitus cur fieret? respondit, biennium jam esse, quo Deus nullum illi morbum immisisset, & ideo mundum diabolum & carnem ipsi magis infestos esse, quos nunquam melius potuerit subjugare, quam quando corpus aegrum lecto jacuisset. S. Francisci oculorum dolore cruciati, de quo supra mentio facta: S. Bonae Virginis, cujus ubera veterum depascebantur; de qua etiam supra dictum: S. Petri, qui cum alios sanasset umbram suam, nolebat tamen Petronillam sanare, nisi ad horam, ut ostenderet, posse se & illam sanare, si vellet, sed nolle facere, quia magis ipsi infirmitas impediret: S. Catharinae Senensis spineam coronam elegantem praeter aurea & capiti imprimentis: Servuli, qui a primaverate paralyticus nunquam sedere, nunquam ad latus declinare, nunquam manum ad os admoveere potuit, semper tamen in accessione dolorum DEO gratias agebat. Unde & in morte cantu Angelorum recreatus est.

VI. Ostendat illi, quam paratus sit Christus juvare eos, qui gravi morbo vexantur; ita, ut S. Paulus 2. Corint. 12. dicitur: *Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.* Item, cum infirmior, tunc potens sum. Dicat ergo aeger cum S. Augustino: *Domine, hic ure, hic caecum modo parcas in aeternum.*

MEMBRUM VII.

De tentatione ex metu Purgatorij orta.

I. Septima tentatio ex metu purgatorij oritur, contra quam sic muniat Infirmum Operarius, imprimis offerat illi, si potest, indulgentias, vel ostendat illi, quomodo ratione Congregationis, si cui nomen dedit, lucri eas possit.

II. Pro

II. Promittat, se pro illo sedulo oraturum, sed & amicos idem facturos, curaturusque, ut plures pro ipso Missæ offerantur.

III. Declaret, quòd, si patienter & fortiter sustineat dolores suos, eosque DEO in satisfactionem offerat, purgatorij loco sint futuri; si enim S. Bernardus teste Cantiprat. l. 2. apum c. 5. p. 2. fratri cuidam laboranti dixit: Perge frater, quia nullum aliud post hanc vitam purgatorium habebis; quantò magis hoc patienti dici poterit? si Monachus ille, apud Cæsar. l. 12. c. 51. qui tantum recordatus est passionis Dominicæ (quando crucem transibat) & rogabat per amaritudinem, quam Christus in morte sustinuit, ut sui quoque in agone recordetur, ab omni purgatorio liberatus est, quantò magis hanc gratiam sperare poterit, qui Christi SS. Passionem non verbo, sed opere; non recordando, sed imitando, venerari conatus est? Martyres certè purgatorium non patiuntur; atqui teste S. Gregorio homil. 35. in Evangel. *Sine ferro & sanguine Martyres esse possumus, si patientiam veraciter in animo custodimus.* Hinc aliquando Christus S. Ludgardâ apparuit, monuitque, ut cæcitatem suam patienter sustineat, sic enim liberam fore à purgatorio.

IV. Ostendat insuper, quòd, si justissimo Dei judicio in purgatorium mittendus esset, spem tamen optimam concipere possit, se non diu ibi relinquendum, tum, quia ipse misericors erga animas purgatorij semper fuit, atque adeò parem juxta Servatoris promissum misericordiam est consecuturus; tum, quia specialiter cultui Beatissimæ Virginis fuit addictus, quæ aliquando S. Brigittæ dixit: *Ego sum Mater DEI, & Mater omnium, qui sunt in purgatorio, quia omnes pœnæ, quæ debentur purgandis pro peccatis eorum, per preces meas quâlibet horâ aliquo modo mitigantur, uti l. 4. Revel. c. 138. refertur.*

MEMBRUM VIII.

De Tentatione ex pœnitentiæ agenda.

desiderio orta.

I. **O**ctava Tentatio est desiderium vitæ protrahendæ ad seriam emendationem vitæ instituendam, meritâque augenda. Contra quam sic muniat ipsum Operarius. I. O-
stendat.

scendat, quàm incertum sit, num hoc facturum esset; quoniam proponant homines emendationem, & tandem exequi consentant; & ideo forè ipsum DEUM disponere, ut jam motum, ne deterior factus in periculum salutis se conjiciat.

II. Ostendat, meliorem esse obedientiam, quàm vicium adeoque gratius fore DEO, si voluntati illius se resignet, quàm si vivus juxta voluntatem propriam relinqueretur, & sanctissimè viveret.

III. Declaret illi, quantum mereri possit, si propter DEUM amorem libenter carere velit merito, quod per longiorem vitam obtinere possit: si enim, qui terrena bona relinquit propter Deum, centuplum accepturus, & vitam æternam percipiturus est, quid sperare poterit, qui propter eundem DEUM æterna & supernaturalia bona dimittit?

IV. Ostendat etiam, quantum conducatur ad satisfactionem, si patienter mortem excipiat: si enim satisfacere DEO plenissimè nonnulli censentur, qui temporalia bona sibi esse non pi patiuntur, aut ipsi pauperibus tribuunt, ut adeo etiam Daniel suaserit Nabuchodonosori, ut peccata sua elemosynis redimeret, quanto magis satisfaciet, qui vitam ipsam omnium rerum charissimam, & gloriam, quam per vitam longiorem sibi præparare potuisset, eo sine libenter dimittit, ut tam graviter à se offenso DEO quàm plenissimè satisfaciat?

V. Declaret illi, voluntatem DEI tanti esse faciendam, si omnia Sanctorum merita solus possidere posset, tamen voluntatem DEI præferre deberet, utpote, quæ ipsi etiam Beati plus, quàm suâ felicitate delectantur, quanto magis etiam longè minora illa commoda, quæ per vitam sperare longiorem posset, DEI beneplacito postponenda, & contemnenda erunt? maxime commoda, quæ propter Dei amorem & beneplacitum negliguntur, per idem DEI beneplacitum abundantius recuperentur.

§. XII.

An permittendum sit Infirmis, ut alios alloquantur, & exhortentur ante mortem.

I. Cùm experientia crebra ostendat, illa dicta, quæ à moribundis proferuntur, multò altius plerumque percipiuntur, ideo non oberit interdum (si circumstantia Peris-
tia

tum non obftet,) si moribundus brevem exhortatiunculam ad adstantes habeat, vel si ipse id non possit, Operarius quas vices ipsius suppleat, & alloquatur. Possunt autem triplicis generis personæ distingui, ad quas talis sermo institui queat, videlicet Conjuges, Liberi, Amici vel Consanguinei, de quibus breviter ostendendum est, quomodo eos alloqui possit Infirmus, vel Operarius.

MEMBRUM I.

Quomodo Maritus Conjugem alloqui possit.

I. **H**Æc allocutio tunc tantum permittenda est, quando Uxor creditur non immodicè ejulatura, & moribundæ dolorem auctura; quod idem etiam de Liberorum adhortatione dicendum est. Sic ergo Maritus Uxorem alloqui possit.

II. Perdilecta uxor, adesse videtur tempus, quo, sicut olim juxta voluntatem DEI conjuncti sumus, ita juxta eandem quoque ab invicem iterum separemur. Quapropter extremum te nunc allocuturus, gratias imprimis tibi ago pro fidelissimis obsequijs, quæ mihi, totique Familiæ, quamdiu conjuncti fuimus, præstitisti. Vetiã quoque peto omnium molestiarum & offensarum, quibus unquam te dilectissimam confortem offendi: sicut & ego ignosco tibi ex corde, quidquid ulla in re peccasse in me videbaris.

III. De reliquo, sicut Christus in Cruce S. Joannem suæ dilectissimæ Matri commendavit, ita & ego tibi, quam possum, vehementissimè commendo liberos nostros, hortorque, ut illos in timore DEI, pietate, aliisque virtutibus Christianis sic institutas, ut aliquando in cœlis eos nobiscum videre, gaudiumque ex illis perpetuum haurire possimus.

IV. Commendo tibi etiam meipsum, corpusque & animam meam, petoque ut corpus quidem more Christiano, sed absq; singulari pompa terræ mandari cures, animæ verò meæ potiorem curam suscipias, atque ad eò tum per preces proprias, tum per alienas, aliâque pia opera, præcipuè verò sanctæ Missæ sacrificia eidem fideliter succurras. Hoc enim est ultimum obsequium, quod à te tantò impensius peto, quanto sincerius me à te in vita amatum fuisse meministi.

V. Vale

V. Vale ergo Uxor dilectissima, & sic vive, ut cum gaudio iterum in cælis mutuò videamus. Noli tristari immò propter obitum meum, sed memento, te mortalem Maritus duxisse, atque adeò ægrè ferre non debere, si mortis debita persolvat. Dominus me tibi dedit, Dominus nunc me auferat. Sicut ipsi placuerit, sic fiat. Sit nomen ejus benedictum. Ille te & liberos nostros benedicat, custodiat, ad vitam perducat æternam. Amen.

MEMBRUM II.

Quomodo Pater Liberos alloqui possit.

I. **P**erdilecti Liberi, appropinquat tempus, quo discedetis a vobis, alterique vos Patri relinquere debebo. Antequam proin ultima Patris vestri verba, & cordi vestro profundè inscribite, ut suo tempore oportum ex illis fructum referatis.

II. Inprimis ergo, quantum pro paterna mea apud vos auctoritate ac dilectione valeo, adhortor vos, ut Dominum DEVM ex toto corde timeatis, & ametis, certòque vobis persuadeatis, hanc optimam esse hæreditatem, quam vobis relinquere possum; hanc quippe si possideatis, nihil deceret vobis, ut ipse DEVS non semel promisit.

III. Secundò vos hortor, ut singularem quoque cultum & amorem Sanctissimæ Christi, imò & vestræ cælesti Matri semper exhibeatis, & ad eandem in omnibus vestris necessitatibus recurratis, cum firma spe, quòd, sicut per eam mundus totus salutem invenit, ita vos quoque per ejusdem matris amorem & sollicitudinem ad oportum felicitatis portum sitis perducendi.

IV. Tertiò adhortor vos, ut pariter omnem amorem, reverentiam, & obedientiam secundæ vestræ Matri Spirituali nempe Ecclesiæ Catholicæ exhibeatis, ideòque veram & vivificam fidem, in qua hæctenus à me educati & instructi sollicitè fuistis, totis viribus propugnetis, & conservetis; omnibus quoque Ecclesiæ Ministris debitam reverentiam & obedientiam præstetis, & instituta ab eadem cæremonia præcipuè sanctissima Sacramenta cum summa veneratione recipiatis, & frequenter ac devotè usurpetis.

V. Quarto adhortor vos, ut etiam carnalis vestræ Matri beneficia grato animo agnoscat, ideòque filialem amorem

& obedientiam constanter illi exhibeatis, firmiter credentes, quòd per hoc & Deo & mihi singularem delectationem creaturi, vobis autem vitæ prolongationem, & copiosam benedictionem fitis obtenturi.

VI. Quintò adhortor vos, & quidem, ut hanc doctrinam tantò studiosius observetis, ipsius Christi verbis, ut diligatis invicem, sicut ego dilexi vos; nam sic DEUS inter vos habitabit, & vos ac bona vestra contra omnes hostium insidias potenter defender.

VII. Sextò adhortor vos, ut etiam cum aliis hominibus pacem & concordiam semper servare studeatis, accepta beneficia grato animo agnoscatis, & compenseis, illatas injurias Christiana charitate ac patientia supportetis, &, quidquid vultis, ut faciant, vel non faciant vobis homines, id ipsum etiam vos vel faciatis, vel caveatis.

VIII. Septimò misericordiam quoque erga Defunctos & Viventes specialiter vobis commendo, certòq; vobis persuadeatis, opto, quòd, quantò vos liberaliores erga DEUM in Pauperibus exhibebitis, tantò liberaliorem quoque ipsum erga vos fitis experturi.

IX. Octavò singulariter quoque vos adhortor, ut propria vestrae salutis speciali studio invigiletis, ideòque omnia media ad eandem asscurandam necessaria sedulò adhibeatis, hunc namque ob finem à DEO creati, & à me procreati estis. Si ergo DEUM & me diligitis, desiderium meum implete, & sic vitam vestram instituite, ut hîc quidem laudabilem mei in vobis memoriam conservare, & in altera vita vos iterum cum gaudio excipere, & per vestram gloriam meam quoque felicitatis non leve augmentum obtinere valeam.

X. Accedite ergo, ô dilecti Liberi, & postremum à Patre vestro osculum accipite, quo testemur, quantopere haftenus invicem dilexerimus, & per totam olim aeternitatem simus dilecturi. Ego quidem, quemadmodum hæc monita paterna singulari vobis affectu tradidi, ita confido, quòd filiali quoq; amore & obedientia excepturi, operèque completuri sitis. Nihil proinde aliud superest, quàm ut paternam pro valedictione benedictionem vobis impertiar, Deumque suppliciter rogem, & obtester, ut in suam vos custodiam paternè suscipiat, abundantemque gratiam concedat, quâ sanctissimè

ctissimam ejus voluntatem sollicitè indagare, atque perfectè implere studeatis, sicque digni efficiamini promissam vobiscum in cælis hæreditatem accipere, quam vobis & mihi commenter concedere dignetur Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus. Amen.

MEMBRUM III.

Quomodo Infirmus alios Homines adfuites alloqui possit.

I. **P**erdilecti Amici & Fratres in Christo, cum jamjam egrediar viam, per quam omnes ad alteram vitam transire oportet, neque sciam, quâ horâ Dominus noster veniat, meque à gratissima vestra Societate abstracturus sit, hæc mihi cum vestra venia ante abitum meum, animi mei mensura, desideriaque explicare.

II. Inprimis ergo confiteor, me, dum jamjam superiorem judicio me sistendum credidi, ideòque vitam & opera mea diligentius curatiùs examinavi, in ijs omnibus nihil reperisse, nisi tantum afflictionem animi, solis illis operibus exceptis, quæ ad debitum DEO amore, servitiùmque præstandum ducunt. Omnes proinde adhortor, ut commodis ac salutariùs vestra causa prospiciatis, & totos vos divini cultui, servitiùmque domino consecretis, ne serò olim errorem vestrum agnoscentes sine spe correctionis deplorare cogamini.

III. Secundò confiteor, me in omnibus meis adversitatibus, & præcipuè in hac ultima mea necessitate nullum meum solatium, ac robur animi invenisse, quàm spem atque fiduciam, quam in meritis acerbissimæ Passionis & Mortis Christi Domini mei collocavi, & patientiam, per quam ipsi conformare studui. Quapropter & vos adhortor, ut similem fiduciam in his sanctissimis & infinitis meritis collocetis, & quidquid DEUS pro vestra salute permiserit, cum magna patientia, gaudiòque accipiat, ut in altera vita tantum copiosius gaudium percipere possitis.

IV. Tertiò confiteor potissimam spem & securitatem meæ salutis in præsentis statu mihi oriri per exiguam quietem sed constantem devotionem, quam erga SS. DEI Matrem, Angelum Custodem, & reliquos Patronos hætenus ostendimus, per quorum proinde auxilium & intercessionem, sicut ego

modò veniam meorum peccatorum, defensionem contra hostes, & felicem ex hac vita transitum me impetraturum confido, ita vos quoque adhortor, ut in cultu horum Patronorum constanter pergatis, & per hoc tam efficax medium salutem vestram asscurare studeatis.

V. Quartò confiteor, quòd hoc tempore nullius rei magis me pœniteat, quàm peccatorum commissorum, & temporis tam malè impensì. Atque utinam mihi hoc tempus redimere liceret, ò quàm multò fructuosius illud impendere, singulâque momenta observare vellem! Vos ergo, Dilecti, damno meo respicite, & concessum vobis tam pretiosum & acceptabile tempus fructuosius impendere studete.

VI. Non minùs quintò confiteor, me tam à vobis, quàm ab aliis absentibus Amicis innumera beneficia accepisse, sed proh dolor parùm agnovisse, aut compensâsse, omnes proinde, quos unquam offendi, demissè, ut ignoscant, rogo, simulque gratias amplissimas pro acceptis beneficiis persolvo, pollicorque, me in altera saltem vita DEUM pro ijs deprecaturum, ut tantam illis charitatem ac beneficentiam milleuplo scœnore compensare dignetur.

VII. Et si verò ob hanc meam ingratitude indignum me agnoscam ulteriori vestro beneficio, confidens tamen Christianæ vestræ dilectioni, & misericordiæ, etiam atque etiam rogo, ut tria mea desideria & petitiones implere dignemini. Primò, ut, quoniam ego solus sufficiens non sum ad debitas DEO pro acceptis beneficiis gratias persolvendas, vos me in hoc debito solvendo adjuvare, atque ad eò meo quoque nomine copiosè pro tantis favoribus DEVM benedicere & laudare studeatis. Secundò, ut eâ sollicitudine ac charitate ultimam meam voluntatem impleatis, & meos relictos Liberos, aliòsque Consanguineos fovatis, quo desideratis vestram olim in simili casu voluntatem impleri, & Consanguineos foveri. Tertiò, ut tam in residuo vitæ meæ brevi tempore, quàm post mortem meam fideles vos Amicos ostendatis, & tum devotis precibus, tum alijs pijs operibus ita mihi succurratis, ut & vitam meam feliciter claudere, & sine diuturno Purgatorio celeriter ad optatam beatitudinem pervenire valeam; ubi & ego vestræ charitatis diligenter memorem me

futurum, precibusque meis, quantum potero, compendiorum promitto.

VIII. Valete, Amici dilectissimi, & ita vivite, ut quando in æternum vivere valeatis. Ita voce ex animo Deumque suppliciter obtestor, ut hoc meum votum ad maiorem gloriam, meumque ac vestrum solatium, ac vobis copiosè implere dignetur. Per Christum Dominum nostrum, cui cum Patre & Spiritu sancto sit sempiternus honor & gloria. Amen.

§. XIII.

Quibus medijs uti debeat Operarius ad moribundum animandum, & ad mortem ritè disponendum.

Cum ad finem vitæ propius accedere videtur æger, omnia curandum est, ut removeantur, qui bonam præparationem ad mortem impedire possunt, quales sunt, tumque Liberi, Coniunx, & similes, qui humanos potius affectus, quam spirituales excitant. Postea verò ipse Operarius viribus se convertat ad animandum, protegendum, adjuvandum moribundum, ut piè & christianè decedat, in finem Indulgentias, Aquam benedictam, Cereum sancti Crucifixi effigiem, sanctissima nomina JESUS & MARIA, & pias denique aspirationes potissimum adhibebit, de quorum singulis quid observandum sit, sequentia membra docent.

MEMBRUM I.

Quid circa Indulgentias moribundorum observandum.

I. Non est hic animus de pluribus indulgentiis, quas moribundi obtinere possunt, fusius disserere, sed de ijs duabus, quæ propriæ sunt moribundis, de quibus tria præcipue observanda sunt ab Operario.

II. Primum est, ut sciat, quinam Indulgentias moribundorum lucrari possint. Pro quo intelligendo sciendum est, duplicis generis indulgentias moribundis solere concedi, quas, quæ ab alio applicari debent; alias, quæ nulla alterius applicatione indigent, quales esse concessæ consentur, si

bulle non requiritur expresse applicatio ab alio facienda, & has posteriores Indulgentias lucrari possunt omnes, qui habent Indulgentias Quinque Sanctorum, S. Caroli Borromæi, Urbani Octavi, item Congregationis S. Rosarii, S. Francisci, S. Augustini, Annuntiæ Virginis, imò pleræque aliæ Congregationes secundum modernum stylum; item, qui in templis Societatis JESU Sacramenta frequentare, aut in vita SS. JESU nomen devotè pronuciare consueverunt, qui omnes hæcenus recensiti possunt in articulo mortis plenarias Indulgentias obtinere, si per se aut alium ter pectus percutiant, aut SS. nomen JESU ore, vel, si hoc non possunt, mente pronucient. Unde patet, vix ullum esse moribundum, qui hujusmodi Indulgentias non habeat.

III. Secundum est, ut, si quidem contingeret, ut moribundus nullum haberet titulum ejusmodi Indulgentias lucrandi, Operarius semper habeat Numisma quoddam aut imaginem, aliūve titulum, ratione cujus dictas Indulgentias applicare possit; quod ut legitimè faciat, sequentes Doctorum sententias nôsse debet. 1. Ejusmodi Indulgentias non perinde ac priores, quæ nulla applicatione indigent, vero mortis articulo (id est illi, quem revera mors sequitur) reservari, sed toties applicari posse, quoties novum mortis periculum adesse prudenter præsumitur. 2. Nullam pro hac applicatione certam verborum formulam requiri, sed sufficere voluntatem applicandi, uti Reginaldus ex communi apud P. Gobat p. 2. thes. c. 34. n. 623. docet. 3. Non esse necesse, ut Infirmus petierit hanc applicationem per Confessarium faciendam, uti Dian. p. 5. tr. 3. ref. 134. cum aliis sentit. 4. Non tantum præsentem, sed etiam absentem applicari posse, uti idem Diana cum Trullench. ibid. docet. 5. Probabile esse, quòd in defectu Clerici etiam à Laicis applicari possint, uti idem Dian. l. c. cum pluribus iterum tradit, licet consultius sit, tutiusque, ut à Clericis, si fieri possit, applicentur. 6. Posse has Indulgentias etiam per alienum numisma aut metallum applicari, nisi speciatim id prohibeatur in bulle, uti P. Gobat p. 2. c. 34. n. 623. docet. 7. Consultum tamen esse, ut, si æger habeat duplicem titulum, ratione cujus possit binas Indulgentias in eo articulo lucrari, unam appli-

cet, aut applicari petat pro vero articulo, alteram pro sumpto duntaxat. Ita idem l. c.

IV. Tertium est, ut sciat, quomodo practicè dispo- debeat Infirmum ad Indulgentias obtinendas, nempe ut sine remissionis culpæ nulla sperari remissio pœnæ que ante omnia ægrum priùs ad contritionem de peccato sciendam excitet, ac, quia plerumque ejusmodi Indulgentiæ per pronuntiationem SS. nominum JESU & MARIE obtineri debent, ad devotam horum nominum prolationem suaviter impellat; imò & ad actualem intentionem eadem lucrandi, eò quòd, licet virtualis vel interpretativa vel habitualis juxta aliquos sufficiat, contraria tamen intentione actualem intentionem requirens, multò rutilior atque adeò in materia Indulgentiarum, in qua tutiorem rem plerumque sequendam esse contendunt Authores, præferatur.

M E M B R U M II.

De Aqua benedicta.

I. **Q**uantas vires habeat Aqua benedicta ad Hostes ter- reos pellendos, tum ex frequentibus historijs (maximè, quæ, testè Menzio l. 2. c. 10. §. 5. de arte com- Neapoli contigisse fertur, dum Dæmon sub specie canis respectus est, & dum locus ille aquâ lustrali conspersus est, uno loco ad alium confugit) tum ex ipsis Ecclesiæ præ- colligitur, quas in benedictione hujus Aquæ adhibere sol- dum ait: *Exorcizo te creatura aqua in nomine DEI Patris Omnipotentis, & in nomine IESU Christi Filij eius Domini nostri, & in virtute Spiritus Sancti, ut fias aqua exorcizata ad effugandam omnem potestatem Inimici, & ipsum Inimicum eradicare & explantare valeas cum Angelis suis & sticis.* Et paulò post iterum rogat, ut aquam istam benignanter aspiciat, benignus illustret, & pietatis rore sanctificet, ut, ubicunque fuerit aspersa, per invocationem sancti Nominis ejus omnis infestatio immundi Spiritus abigatur, terrorque venenosi serpentis procul pellatur.

II. Quare sedulò curabit Operarius, ut semper ad- tum moribundi talis aqua benedicta adsit, eaque tum eg-

ipse, cum lectus in variis partibus assiduò aspergatur, dicaturque: *Dominus te per virtutem hujus aqua, & à cunctis tuis peccatis mundet, & abiat, & contra omnes maligni hostis insidias patenter defendat.*

M E M B R U M III.

De Cereo benedicto.

I. **T**riplex potissimum finis est, ob quem cereus iste moribundis offertur. Primus est, ut per illum in manibus portatum testentur, se in vera Catholica fide mori velle, quem finem P. Gonsalex Medeiros Societatis nostræ Presbyter indicavit, dum morti proximus cereum accendi jussit, & post fidei Symbolum recitatum dixit: In hac fide institutus sum; in hac vixi; in hac moriar. Et ut lumen hoc oculos illuminat corporis, sic ego credo in Domino JESU illuminari omnem hominem venientem in hunc mundum. Secundus est, ut per hunc cereum ostendant, se in Christo, qui est vera lux illuminans omnem hominē, omnem spem suam ponere, atque adeò per ipsum ad æternam lucem perventuros, uti ipsemet promisit Jo. 8. dicens: *Qui sequitur me, non ambulat in tenebris.* Tertius, ut testentur se paratos esse velut fideles DEI servos, Domini sui adventum prætolari; aut ad exemplum prudentum Virginum lampades oleo charitatis, & fidei luce instructas habere.

II. Unde triplex quoque officium circa hunc cereum ab Operario præstandum est moribundis. Primum est, ut usum & utilitatem hujus cerei antè, quàm eo urantur, per occasionem illis ostendat. 2. Ut non expectet horam ultimam, sed, quamprimum periculum propinquum mortis imminere advertit, eundem ægis porrigat, aut porrigi jubeat. 3. Ut, dum eundem infirmis porrigit, etiam affectus convenientes suggerat, quales sunt v. g. Nunc dimittis servum tuum, Domine, secundum verbum tuum in pace. Quia viderunt oculi mei salutare tuum. Lumen ad revelationem Gentium &c. Item: Illumina, Domine, oculos meos, ne unquam obdormiam in morte. Aut: Vade Sathana: Abrenuncio tibi, & adhæreo Domi-

no meo JESU Christo. In hunc credo, in hunc spero, hunc diligo ex toto corde meo. Sed & ipsum mundum alloqui poterit Operarius, & dicere: Age, mihi imminet hora, quâ venturus creditur Dominus & Judex tuus: sint ergo lumbi tui per charitatem accincti, & lucerna ardens in manibus tuis. Aut: Ecce, Fili mi, Sponsus venit, exito ergo obviam illi, & accipe lampadem charitatis fidei, ut cum eo ad nuptias cœlestes admittaris.

MEMBRUM IV.

De Christi Crucifixi imagine.

I. Quam potens & efficax medium ad Infirmos sanandos & roborandos sit hæc, de qua nunc loqui conamus, crucifixi Christi repræsentatio, paucis hisce verbis clarè indicavit Philippus Servius in p. 1. c. 4. §. 4. Amicis delis: Momenti plurimum, inquit, ad exprimendos agros fidei, spei, charitatis, aliarumque virtutum actus, in salutiferæ crucis exhibitione situm esse existimo, si nempe pedibus fidelis Christi in ea pendentis membra sigillatim qualescos Rhetoricos excutiat, quique lateant in singulis pietatis sensus, quasi divini mellis latices, composita ad pietatis oratione eliciat; ita olim Hebræi sugebant mel de Petra, leum de saxo durissimo, Petra autem erat Christus.

II. Porro triplex præcipuè hujus repræsentationis finis & fructus est, ad quem proinde obtinendum specialiter cooperari debet Operarius. Primus est, ut per hanc Christi crucifixi effigiem velut potentissimum, ipsisque hostibus summe formidabile telum iidem hostes efficaciter arceantur. Thæhas aut similes aspirationes Infirmis suggerere ad hunc finem oportet: Ecce crucem Domini, fugite partes adversæ, sicut vicit Leo de tribu Juda. Per virtutem Crucis de inimicis nostris libera nos, Domine JESU Christe. Dominus JESUS est illuminatio mea, & salus mea: quomodo timebo? Dominus protector vitæ meæ, a quo trepidabo? si consistant adversum me castra, non timebit cor meum; si exurgat adversum me prælium, in hoc ego sperabo. Si Dominus JESUS pro me, quomodo contra me?

III. Alter finis & fructus est, ut per representationem Christi crucifixi ad patientiam animentur Infirmi. Quem in finem similes affectus ipsis suggerere oportet: O JESU, nolo esse sine dolore, quando te video tantopere cruciatum. O JESU mi, non decet sub spinoso capite membrum esse delicatum. O JESU, ego quidem justè hæc patior, tu verò quid fecisti? Absit mihi gloriari, nisi in cruce tua, Domine mi JESU Christe. Trahe me, O JESU, post te, ut curram in odorem patientiæ tuæ. Dominus meus in cruce pendet, & ego de duritie lecti querar? Dominus meus felle & aceto potatus est, & ego calicem amarum morbi recusabo? O JESU Redemptor mi, Redemptor mi JESU, quis mihi det, ut moriar pro te?

IV. Tertius finis & fructus est, ut ad fiduciam erga Christum concipiendam exhortetur, quem in finem proderit eos verbis S. Augustini in lib. de Virg. alloqui: *Inspice vulnere pendenti, sanguinem morientis, pretium redimentis, cicatrices resurgentis. Caput habet inclinatum ad osculandum, cor apertum ad diligendum, brachia extensa ad amplexandum, totum corpus expositum ad redimendum. Hac quanta sint, cogita: hac in statera cordis appende, ut totus tibi figuratur in corde, qui totus pro te fixus fuit in cruce.* Præterea verò hi vel similes affectus & suspiria elici possunt.

Adoramus te, Christe, & benedicimus tibi, quia per crucem & sanguinem tuum redemisti mundum.

Domine JESU, pone passionem & mortem tuam iater iudicium tuum & animam meam nunc & in hora mortis meæ.

Recordare JESU pie, quòd sum causa tuæ viæ, ne me perdas illâ die.

O piissime JESU, propter illam amaritudinem, quam sensit anima tua in egressu suo, deprecor te, miserere animæ meæ in exitu suo, & perduc eam in vitam æternam.

T s

O JE-

O JESU Christe, DEUS cordis mei, obsecro te per quinque vulnera tua, quæ tibi in cruce nostri amoris inflixit, famulo tuo subveni, quem pretioso corpore redemisti.

O benignissime JESU, commendo tibi vitam & mortem meam, sicut tu Patri æterno Spiritum tuum commendasti.

O clementissime JESU, per dolores, per vulnera, per sanguinem, per mortem tuam rogo te, memorato, & miserere mei, nunc & in hora mortis meæ.

MEMBRUM IV.

De SS. Nominibus JESUS & MARIA.

I. **E**tiam hæc duo Sanctissima Nomina meritò inter præcipua media & instrumenta numerantur, quibus peccatores & moribundi animari, & contra hostes infernales defendi possunt. Certè S. Antonius, teste S. Athanasio in illius nomine dicere solebat, quòd statim, atque Christiani nominati JESUM, maligni Spiritus fugiant. Imò Origenes ait, etiam si ex legis pronuncietur, mox tamen Spiritus suggestores fugere. Ut meritò Salomon Prov. 18. dixerit: *Turris fortissimi nomen Domini; ad ipsam currit justus, & in justum, & iniquum.* Propheta c. 2. pronunciarit: *Et erit: omnis, qui invocaverit nomen Domini, salvum erit.* Hinc & S. Bernardus in Cant. hortatur: *Tristatur aliquis vestrum? Veniat nomen IESVS, & inde saliat in os, & ecce ad exortum nominati nomen, nubilum omne diffugit, redit serenum.*

II. Sed & de SS. MARIE nomine idem testatus est Iacobus 3. Bibl. SS. PP. c. 5. his verbis: *Non est in ullo alio nomine post nomen superbenedicti Filii tui tam potens adjuvans, quod est ullum aliud datum nomē sub cælo hominibus post dicitur nomen IESV, ex quo tanta salus hominibus refundatur, quæ per omnia Sanctorum nomina refecit lapsos, sanat languidos, illuminat cæcos, penetrat duros, recreat fessos, ungit agamiles, & jugum Diaboli extundit.* Sed & S. Bernard. teste S. Bonaventura in spec. ait: *Non sic timent hostes visibiles quasi cæcæ & sum multitudinem copiosam, sicut aërea potestates.* M. A. R. I. A.

Gocabulum, patrocinium, exemplum. Fluunt, & pereunt, sicut cera à facie ignis, ubicunque inveniunt huius nominis recordationem, devotam invocationem, sollicitam imitationem. Hinc merito alibi hortatur: In periculis, in angustiis, in rebus dubiis MARIAM cogita, MARIAM invoca, non recedat ab ore, non recedat a corde.

III. Quare circa ipsam praxin & pronuaciationem horum SS. Nominū tria potissimum persuadere conabitur Infirmis. 1. Ut, ubi tristitia vel tentatio in ultimo articulo molesta fuerit, eandem præcipue horum nominum pronuaciatione & invocatione pellere, aut mitigare contentur. 2. Ut etiam, cum tranquillus est animus, assiduò repetant hæc SS. nomina, iungantque præcipuos virtutum Theologicarum actus, v. g. dicendo: O JESU & MARIA, amores mei, in vos credo, in vos spero, vos diligo super omnia.

O JESU & MARIA estote mecum in via.

O JESU, propter nomen sanctum tuum esto mihi JESUS, & salva me.

O MARIA propter nomen sanctum tuum, esto mihi stella maris, & ad portum salutis dirige me.

3. Præcipue hortetur, ut, ubi vires deficere adverterint, finemque vitæ imminere, hæc SS. nomina, tum pro indulgentiis lucrandis, tum pro solatio, mente saltem, si ore non possunt, proferant, ideòque prius hanc gratiam sæpe cum S. Germano Archiepiscopo Constantinopolitano petant, qui sic orabat: *Domine IESU, idem tuum IESU & in Matris MARIÆ nomen sit ultimus lingua loquentis motus, ut illud sicuti oliva ramum in ere ferens avolem, & requiescam, quemadmodum columba in salutari arca Paradisi. Illud enim etiam atque etiam redire desidero. Sic sanè hanc gratiam obtinuit P. Theodoricus Canisius, qui, sicut ultimo vitæ septennio apoplexiâ tactus, nihil aliud nisi hæc sacratissima duo nomina proferre potuit, ita etiam in morte proferre conatus est, & dum primo nomine prolato alterum dicere parat, dictâ syllabâ Ma animam efflavit.*

MEM.

De piis aspirationibus moribundo sug-
gerendis.

I. **C**um nihil magis deceat moribundum, quam ut in-
opios affectus & suspiria vitam suam finiat, & dum
occupatur, malignis hostium infernalium suggestionibus
aditum occludat, vel maximè laborare debet Operarius
hac in parte non deest moribundo, sed, cum ipse plerumque
sufficiens non sit ad effectus ejusmodi concipiendos, ab Op-
rario velut Custode suo terrestri inspiratos accipiat.

II. Porro ut fructuosè Officium hoc præstet Operarius
specialiter observare debet. Primū est, ut quemadmodū
vius p. r. c. 5. rectè monet, paucis, tractim, articulatè, & inter-
pètè eas pronunciet, quò ijs perpendendis oriū aliquod, aut
spirandi certè tempus concedatur. Unde sedulò cavendū est
illorū indiscretio, qui miseros agonizantes longis ac molibus
exhortationibus ac clamoribus excruciant potius, quam so-
lantur. Quod maximè circa spirituales, & in similibus ali-
mentis magis exercitatas Personas observandum est, ut po-
tè quæ ipsæmet suas partes agere nōrunt. Et hanc fortè ob-
scuram voluit Christus tempore mortis suæ tenebras celo sub-
trahere, ut tantò quietius sibi soli relictus moreretur, quem
modum Ludovicus de Ponte notat. Alterum est, ut ejus-
modi affectus non temerè ex memoria sua aut libro accipiat, sed
prius bene selectos, & ad præsentem moribundi statum bene
accommodatos habeat; quem in finem ex ipso moribundo
cum adhuc paulò validior est, inquirere interdum proderit,
quibus affectibus aut precibus potissimum uti cōsueverit,
quos sibi in agone inspirari desideret. Omnes autè eò potis-
simum tendere debent, ut & gratias agat pro acceptis per
vitam beneficiis; & veniam culparum deprecetur; & ad
virtutum Theologicarum eliciat; & denique Christi & San-
ctorum auxilium imploret, iisque supremum suum agone
ac spiritum commendet, id quod per sequentes aspirationes
fieri potest, quæ singulari studio ita collectæ ac dispositæ
sunt, ut & si, uni affectui diutius insistere voluerit; & si
ríos suggerere placuerit, exemplar habeat.

Affectus

Affectus Gratitude.

Benedicta sit Sancta Trinitas, & indivisa unitas: confitebor ei, quia fecit mecum misericordiam suam.

Benedictus Pater, quia ex infinita sua misericordia creavit me, conservavit me, & ad vitam æternam prædestinavit me.

Benedictus sit Filius, quia ex infinita sua misericordia redemit me, SS. corpore & sanguine suo pavit me, & ad S. Ecclesiam suam (& Religionem, si Religiosus est) vocavit me.

Benedictus sit Spiritus Sanctus, quia ex infinita sua misericordia illuminavit me, justificavit me, & in Ecclesia (Religione) conservavit me.

Benedicta sit Sanctissima & admirabilis Mater DEI, quia ex ineffabili sua charitate in Filium suscepit, & tot beneficiis cumulavit me.

Benedictus sit S. Angelus Custos meus, qui ab ortu meo in Clientem suum suscepit, illuminavit, custodivit, & gubernavit me.

Benedicti sint omnes SS. Patroni mei, qui per totam vitam meam tam fideliter precibus, auxiliis, & beneficiis suis foverunt me.

Benedicti sint omnes Sancti, qui tam constanter DEUM laudârunt, & orârunt pro me.

Affectus contritionis.

Domine, ne memineris iniquitatum mearum antiquarum, sed citò me anticipent misericordie tuæ.

Si iniquitates observaveris Domine, Domine, quis sustinebit? quia apud te propitiatio est, & propter legem tuam sustinui te, Domine.

O J E

O JESU Fili MARIE Virginis, plene misericordia & pietate, ô dulcis JESU secundum magnam misericordiam tuam miserere mei.

O MARIA Mater Fili DEI, advocata nostra, tu me, quæso, Filio reconcilia, tuo Filio me commenda, tuo Filio meam animam post mortem representata.

O omnes Sancti intercedite pro me, & veniam peccatorum à Clementissimo DEO meo mihi, omnibusque peccatoribus impetrate.

Affectus Desiderij.

Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te DEVS. Ab eadem de custodia animam meam ad confitendum nominis tuo.

Desidero te millies, mi JESU, quando venies, lætum quando facies, & totum tibi unies?

Eja Advocata nostra, misericordes tuos oculos me converte, & JESUM benedictum fructum ventris tui mihi post hoc exilium ostende.

Beati, qui habitant in domo tua, Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te.

Quàm dilecta tabernacula tua, Domine virtutum, concupiscit, & deficit anima mea in atria Domini.

Affectus mixti.

Scio, & credo, quòd Redemptor meus vivit, & in novissimo de terra surrecturus sum, & in carne videbo Salvatorem meum.

Quare tristis es anima mea, & quare conturbata me? Spera in DEO, quoniam adhuc confitebor deo salutare vultus mei, & DEVS meus.

Quid mihi est in cælo? & à te, mi DEVS, quid volui super terram?

Quis me separabit à charitate Domini mei JESU Christi?

Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem salutaris (& mortis) accipiam, & nomen Domini invocabo.

Delicta Juventutis, & ignorantias meas ne memineris, Domine.

Cupio dissolvi, & esse cum Christo.

O Mater dilectissima, monstra te esse matrem, summat per te preces, qui pro nobis Natus tulit esse tuus.

O omnes Sancti Patroni intercedite, quæso, pro mea, omniumque salute.

Alij mixti.

Credo, Domine, quia tu es suprema veritas.

Spero, Domine, quia tu es suprema fidelitas.

Diligo te, Domine, quia es suprema bonitas.

Adoro te, Domine, quia es suprema majestas.

Benedico te, Domine, quia es suprema liberalitas.

Miserere mei, quia es suprema benignitas.

Resigno me tibi, quia es suprema æquitas.

Affectus invocationis.

Benedicat & custodiat nos Omnipotens DEVS, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus!

O JESU benignissime propter nomen sanctum tuum esto mihi JESUS, & salva me. O JESU, ne perdat me iniquitas mea, quem fecit Omnipotens bonitas tua.

MARIA Mater gratiæ, Mater misericordiæ, tu me ab hoste protege, & horâ mortis suscipe.

O An-

O Angele mi Custos, defende me in prælio, ut
peream in tremendo iudicio.

Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos,
Amici & Patroni mei.

Alij affectus ejusdem invocationis.

Miserere mei DEUS secundum magnam misericordiam tuam. Tibi namque soli peccavi, & malum coram te feci.

O benignissime JESU, miserere mei, dum tempus est miserendi, ne damnes me in tempore peccandi.

Sub tuum præsidium confugio, sancta DEI Genitrix, meas deprecationes ne despicias in necessitatibus meis, sed à periculis cunctis libera me semper. Ô virgo gloriosa & benedicta.

O Angele DEI, qui custos es mei, me tibi commisitum pietate superna, hâc horâ illumina, custodi, regere, governa.

O SS. Patroni mei, vigilate, orate, & pugnetis pro me.

Alij ad omnes Sanctos.

O gloriosissima Sanctorum omnium Regina, adjuva me, ut anima mea morte Justorum moriatur, & cum omnibus Sanctis te in perpetuum laudet, & benedicat.

Omnes SS. Angeli, impetrate mihi, ut ad exemplum vestrum contra Luciferum & socios pugnetis fortiter, & feliciter triumphem.

O omnes SS. Patriarchæ & Prophetæ, impetrate mihi, ut vobiscum promissam beatitudinem firmiter sperem, & cum gaudio obtineam.

O omnes SS. Apostoli & Evangelistæ, impetrate mihi

mihī, ut fidem à vobis prædicatam ad finem usque
conservem, & vobiscum DEUM à facie ad faciem
videre merear.

O omnes SS. Martyres, impetrate mihī, ut omnes
dolores & ipsam mortem vobiscum patienter susti-
neam, & sicut socius Passionum extiti, ita & gloriae
quoque socius esse merear.

O omnes SS. Confessores, impetrate mihī, ut vo-
biscum DEUM meum hīc dignè colere & amare, &
ibi æternùm frui possim.

O omnes SS. Virgines & Viduæ, impetrate mihī,
ut ad exemplum vestrum lampadem conscientiae
meæ ritè aptare, & ad nuptias cœlestes intromitti
merear.

O omnes Sancti & electi DEI, impetrate mihī, ut
vobiscum sanctè, feliciterque mori, & in æternum
vivere, Deumque laudare valeam.

Affectus Commendationis.

O SS. Patroni mei, commendate mē, quæso, a
mansuetissimæ matri ac Dominæ meæ.

O Mater Christi amabilis, ostende, quæso, pro me
ubera tua dilecto Filio tuo.

O JESU, Fili DEI, & MARIÆ Virginis, ostende,
quæso, pro me vulnera tua dilectissimo Patri tuo.

O Pater clementissime, per vulnera dilecti Filij
tui, per ubera sanctissimæ Genitricis ejus, per omni-
um Patronorum meorum, & Sanctorum merita, ro-
go te, propitius esto mihi maximo Peccatori.

Alij.

Subvenite Sancti DEI, occurrite Angeli Domini,
suscipientes animam meam, & offerentes eam in
conspectu Altissimi.

Instruct. III.

☉ Ma-

O Mater mea dulcissima in tuum dulcissimum
num commendo spiritum meum.

O JESU mi pijsime, in tua pijsima vulnera
mendo Spiritum meum.

O Pater sanctissime, in tuas sanctissimas
commendo Spiritum meum.

JESUS, MARIA, & amores mei, in vos credo
vos spero, vos diligo, vobis corpus & animam
tam & finem vitæ meæ commendo. JESUS MARIA

§. XIV.

Quid agere debeat Operarius ad ægrum
mente parum valet, vocatus.

I. SI vocetur Operarius ad talem ægrum, prima cura
sit, omnem conatum adhibere, ut excitet ægrum
signum aliquod dederit, poterit dicere ad eum: Adverte
ter charissime, quod mors tibi vicina admodum sit, opera
ut excites te, & conscientiam expurges, agitur enim de
salute vel damnatione: visne confiteri peccata, & accipere
liqua Sacramenta, ut deceat verum Christianum? si non
excludat Sacerdos circumstantes, & hortetur, ut quærat
ibi, si per linguam non possit, saltem per nutus respondeat
si fecerit, absolvat illum, & ulterius quærat, num aliquod
beat, quod restitui oporteat, & an velit per hæredes res
minari, & solvi, quæ ipse debere cognoscetur. Si iterum
nuat, vocentur hæredes, vel testes, & coram illis iterum
ratur, num illis negotium hoc committat?

II. Si potest Sacramenta SS. Eucharistiæ, & cetera
Unctionis accipere, Operarius illa afferri curet, vel ipse
rat, conferatque. Si autem illud sumere non videretur
se, aut certè periculum vomitûs esset, jubeat saltem, ut
illud, & extremam Unctionem accipat.

III. Si usu rationis penitus destitutus sit, quærat
gnum aliquod dederit contritionis, vel confessionem
rit; si dedit, absolvi potest, etiamsi magnus autè peccator
fuisse. Si nullum signum dedit, & spes sit ad se redimendum
expectet Operarius, aut, si abierit, moneat, ut revocetur.

eger ad se redierit. Si neque spes sit rationis ab eo recuperandæ, poterit illum absolvere sub conditione juxta sententiam probabilem, quæ docet Christianos, qui prius bonæ vitæ fuisse comperti sunt, posse in agone absolvi, etiamsi nullum signum dederint, nisi tamen aliquo speciali præcepto praxis hujus sententiæ ipsi interdicta esset.

IV. Si jam confessus fuisset, qui sic dispositus invenitur, nec tamen sumpserit Sacramentum, petatur ab eo (si usum rationis sufficientem habet) an adhuc alicujus rei conscientia angatur; tum SS. Eucharistia ei conferatur, quæ ei dari potest, etiamsi non esset compos mentis, si absit periculum irreverentiæ, imò extrema etiam Unctio ei conferri potest, si prius eam vel in specie, vel in genere petierit.

V. Si nullum prorsus indicium rationis appareat, confugiat Operarius ad orationem, simulque etiam domesticos ad eandem pro ægro faciendam, uti & alia opera bona pro ipso offerenda hortetur.

§. XV.

Quid post mortem Infirmi facere debeat Operarius.

I. Postquam obierit Infirmus, mox in genua prociadat Operarius, & sequentes ex Rituali Romano preces persolvat, & adstantes, ut itidem pro eo orent, hortetur.

Subvenite Sancti DEI, occurrite Angeli Domini, Suscipientes animam ejus, offerentes eam in conspectu Altissimi. *ψ.* Suscipiat te Christus qui vocavit te, & in sinum Abrahamæ Angeli deducant te. *℞.* Suscipientes animam ejus, offerentes eam in conspectu Altissimi. *ψ.* Requiem æternam dona ei Domine, & lux perpetua luceat ei. Offerentes eam in conspectu Altissimi. *Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. ψ.* Et ne nos inducas in tentationem. *℞.* Sed libera nos à malo. *ψ.* Requiem æternam dona ei Domine. *℞.* Et lux perpetua luceat ei. *ψ.* A porta inferi. *℞.* Erue Domine

animam ejus. *ψ.* Requiescat in pace. *℞.* Am
ψ. Domine exaudi orationem meam. *℞.* Et
 mor meus ad te veniat. *ψ.* Dominus vobiscum
℞. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Tibi Domine commendamus animam famo
 N. ut defunctus sæculo tibi vivat, & qua
 fragilitatem humanæ conversationis peccata
 misit, tu venia misericordissimæ pietatis ablu
 Per Christum Dominum nostrum. Amen.

II. Si domestici magnum ex morte amici mœrorum
 cipiant, soletur eos argumentis, quæ supra allata sunt, non
 me verò ostendat, quam multa indicia æger amicus
 ait, ob quæ meritò sperari possit, eum esse Sanctorum
 ro adscriptum. Præterea verò etiam ostendat, quàm
 profunt lamenta, imò quantum noceant defuncto; quæ
 finem proderit narrare historiam de matre, quæ, eum
 suum mortuum sine cessatione deploraret, vidit juvenem
 quot cum ingenti gaudio ad cœlum tendentes, sed
 suum lento gradu subsequi, qui causam tarditatis
 matri ostendit in toga magnum pondus aquarum, dicit
 has esse lacrymas matris, à quibus in itinere suo imp
 tur; ageret proin, & in Missa potiùs lacrymas funderet
 que pia exercitia pro eo offerret; hæc enim meliùs sibi
 lacrymas, profutura.

III. Occasionem sumat astantibus revocandi in
 riam, vitæ brevitatem, vanitatem mundi, felicitatem
 morientium. Hortetur, ut ea media sedulo adhibeant
 bus beata mors obtineretur, qualia sunt frequens usus
 mentorum, contritionis, memoria mortis, temporis
 ligens. Suadeat etiam, ut ita vitam instituant, sicut
 te eam optarent instituisse.

IV. Ipse quoque Sacerdos memor sit defuncti, &
 preces S. Ecclesiæ, quas statim post mortem dicere
 alias pro eo orationes offerat, maximè autem in SS. Missæ
 sacrificio illius memor sit. Tandem ubi digressus fuerit
 minet se, quomodo in hoc munere se gesserit, & ipse

que se extiterit ad religiosè vivendum, ut mortem vitæ simi-
lem consequi mereatur.

§. XVI.

Quomodo peste grassante Operarius
gerere se debeat.

Noverit obligatum se esse ex justitia, manere apud
suos Parochianos, nisi alium sibi substituat; imò
etiam teneri, loca infecta adire ad Sacramenta administranda
in casibus, in quibus periculum animæ incurrunt Paro-
chiani curæ illius commissi, quales casus ferè sunt sequentes.
Primus, si infans natus esset, qui neminem haberet, à quo ba-
ptizari posset; si enim alius (etiam Laicus tantum) adesset,
non deberet se Sacerdos cum damno totius Communitatis in
apertum periculum conjicere, sed plurimum auxilio reservare.
Secundus est, si peste infectus ita rudis sit, ut meritò dubitari
possit, num contritionem de peccatis perfectam elicurus sit,
quum enim tenetur ad confessionem ægri audiendam, nisi pro-
babile sit, illum (sive quia paulò antè, seu ante paucos dies
confessus est, sive quia aliàs timorata conscientia fuit) nulli
peccato mortali obnoxium esse. Potest tamen in tali casu, si
vel plures essent in eodem cubiculo, ut comodè unus sine al-
tero audiri non posset, vel certè periculum contagionis im-
mineret, ægrum absolvere, si unicum peccatum vel mortale,
vel veniale expressisset. Tertius est, si æger facultate lo-
quendi destitutus, & de quo dubium esse posset, num in statu
gratiæ sit, confiteri non posset, sed communicare tamen, tum
enim tenetur Sacerdos ei SS. Eucharistiam porrigere, tanquàm
probabile medium gratiæ in tali casu obtinendæ, in qua ad-
ministratio non potest SS. Eucharistiam in mensa ponere,
aut ipse æger eam assumat, vel in orbe, aut patina illà offerre;
sed ordinario modo porrigere debet. Quartus est, si æger ra-
tione destitutus, & neque confessus, neque SS. Eucharistiã re-
fectus, probabiliter tamen in statu gratiæ esse crederetur, tum
enim juxta Tannerum, Filliutium, Granadum, Dianam, Præ-
positum teneretur etiam cum vitæ periculo Sacramentum
hoc illi administrare (licet Hurtado apud Dianam contrariū
sentiat) nisi ex morte sua certum & grave periculum toti
Communitati immineret, tunc enim privatam hujus ægri

commodum communi bono Communitatis postponenda
esset.

II. Noverit, suas partes etiam esse pro concione
lum de sequentibus admonere. 1. Ut quilibet sibi per
deat, se esse in manifesto periculo mortis, atque ad hoc
ramenta piè suscepta maturè sibi prospiciat. 2. Ut
pestis communiter à DEO propter peccata immitatur
que tum pro se, tum pro tota Communitate DEUM
studeat, & convenientibus medijs justissimam hanc DEI
avertere. 3. Ut ij, qui peste correpti sunt, intra domum
se se contineant, ne alios etiam inficiant; sed & ij, qui
sunt, non temerè cum infectis agant, & in periculum
jiciant. 4. Ut omnes, qui in templo confitentur, os
sùs Sacerdotem, sed versùs tabulam convertant, aut
nem confessionali appensam; neque tunc alij pœnitentia
piùs accedant, ut liberiùs Sacerdos & Pœnitens cavere
mutuum anhelitum & respirationem, neque ab altari
audiantur. Quintò, ut, si vocaverint Sacerdotem ad
piùs aperiant fenestras (nisi frigoris asperitas, aut ne
aër id impediat) deinde igne ex odoriferis lignis, aut
culis excitato aërem piùs purgent. Sextò, ut, si ex
nullius peccati gravioris sibi conscij sint, ex altera
cogitare possint, Sacerdotem contagione corripient
Sacramenta illis distribuat, sicque subsidium neces
communitati subtrahendum, abstineant amore Proxim
titione talium Sacramentorum, certòque sibi persuade
per hunc actum charitatis recuperaturos eos, quod ex
mentorum susceptione alioqui obtinuissent. Septimò,
dum sani sunt, maturè se spiritualibus remedijs contra
muniant. Præ cæteris efficaciora videntur ista; dolor
de peccatis, opera pœnitentiæ, certæ preces ad B. V. S.
stianum, S. Carolum Borromæum &c. maximè verò
Laurentæ, Rosarium, vel ipsa etiam salutatio Angelica
citata multis profuerunt ad pestem avertendam. Octavò,
verit etiam ostendere, quam cautelam in cura ægrorum
pienda adhibere, & quæ ordinariè media corporalia ad
etiam plebeis & pauperibus hominibus adhiberi possint.

III. Præter industrias spirituales supra recensitas
bus utique Sacerdos se ante omnes alios munire debet.

etiam media & industriæ sedulo ab ipso sunt adhibendæ, quæ quidem à prudentibus viris sequentes plerumque censentur. Prima est, ut summâ diligentia curet, ne unquam ad infectos jejunos accedat; itaque convenit, ut maturè celebret, dein jusculum, vel vinum medicatum sumat ex herba absynthij, scordij, cardui benedicti, dictamni Cretici, corticibus citri exsiccati, radicibus pimpinellæ, ex quibus sacculus vino impostus conficitur. Secunda, ut infectos aditurus habeat vestem attritam; laneæ enim novæ, vel villosæ pelles plus periculi habent; interiores magis convenit esse ex corio, quam laneas, omnes verò vestes postquam redierit, igne purgentur. Tertia, ut manè aliquas partes corporis oleo scorpionum, vel alio alexipharmaco illinat, v.g. circa cor sub axillis, retro auriculas, ac denique ipsos pulsus. In ipso accessu ad ægotum extrema labia, nares, tempora balsamo vel aceto ad hunc usum confecto inungi debent. Quarta est, ut, antequam ad ægrum eat, manus & faciem aquâ lavet, cui permixtum sit acetum vel vinum, in quo aliquæ herbæ odoriferæ maceratae fuerint, quales sunt absynthium, salvia, rutha, melissa, majoran, hyssopus, artemisia, spicanardus &c. eadem herbæ si circa locum ægri sparsæ sint, & subinde moveantur, & confitentur, mirè aërem infectum temperant. Idem præstat acetum aspersum subinde lecto ægri. Quinta, ut, si infectus ad eò æger non sit, & regionis ac locorum consuetudo permittat, ad januam domûs, vel aliquem locum patientiorem eum deferri jubeat. Sexta. Curet, ut ante ingressum suum æger in lecto ita componatur, ut comodè confiteri possit. Attendat insuper, ne æger multum se moveat in præsentia sua, aut lectum aperiat. Non minus ipse etiam Sacerdos ab omni contactu ægri absteineat, ideòque nec manum salutandi gratiâ porrigat, neq. pulsus ægri exploret, neq. loca infecta & carbunculos cõtrectet, nec etiam curiosè cupiat aspicere, ne fortè inde horrorè concipiat. Septima. Sollicitè curandû est, ne ægri anhelitum excipiat; ex hoc enim facillimè hauriri potest venenum. Itaque sequentes cautelas adhibeat. 1. Supra ægrum se non inclinet; si proin lectus sit humilis, poterit vel super ligneum scabellum sedere, vel flexis genibus audire; sella autem ex panno villoso omnino non est admittenda,

propter pilos in ipsa inclusos. 2. Aurem ei non ad moram
 sed potius ad vocem elatiorem agrum hortetur. 3. Non
 ad verso aegri, sed potius ad latus vel à tergo consistat. 4. In-
 ter ipsum & confitentem non procul ab ore candela accen-
 da intercedat. Probantur maximè illæ candelæ, quæ majorem
 ignem fovent; aliqui Medici ad hunc usum speciales con-
 fecerunt ex rebus odoriferis, quæ scilicet ignem fovant, & in-
 situm præsent. Apud ditiores proderit plures, candelas
 lectum accensas habere. 5. Os & nares vel abluantur, vel
 pius tingantur strophiole intincto in aceto Bezoarico, vel
 alio Alexipharmaco. Nona. Confessionem ita audiat, qui
 sententialiter quidem nihil intermittat, à supervacaneis
 absteineat, ne longior mora sit necessaria. Quam ad rem ju-
 rit efficacia quædam dicta vel facta Sanctorum in promptu
 habere, quibus breviter & contritionem in aegris, & penitenti-
 am ad tolerandum malum possit excitare: quòd si necessitas
 confessionis exigat longiorem moram, omnino juverit se
 inde aëris purioris recipiendi gratiâ fenestram vel alium peni-
 tentiorem locum adire. Decima. Quàmprimùm aliquis peni-
 tentiorem aurâ se inflatum senserit, statim sudorifero ali-
 quo haustu, vel bolo, quales sunt ex Theriaca, ovo aureo, vel Bezo-
 zoare sudorem eliciet; & cum sudore venenum propellerit,
 quod etiam, cum nondum infectus est, quavis minutim
 hebdomade est faciendum. Undecima. Cum nonnunquam
 contingat, ut infecti etiam ad templum confessionis gratiâ
 penetrent, pro majori securitate semper studeat penitentem
 se habere amuleta, & aliis præservativis se munire; minime
 mùm verò tempora, os, nares inungat balsamo vel aceto, &
 perforatos nodulos penes se habeat, in quibus spongia accen-
 da vel ex rutha vel oleo juniperi intincta sit, ut eorum odore spi-
 ritus subinde recreentur. Duodecima. Juverit, si Operari-
 rius animum prius corroberet, ne, si forsan præter ipsius ex-
 pectationem veniat infectus, subito & nimio terrore afficiatur,
 & periculum inde sibi creet. Ut verò tantò minus pericu-
 lum mortis timeat, sæpe ob oculos sibi ponat præstantiam ho-
 jus charitatis, quam ex eo facis colligere potest, quòd talis
 mors ordinariè à Doctoribus Martyrio comparetur. Terti-
 adecima. Postquam infectum aliquem audivit, consulum
 videtur, aliud quasi agendo à Confessionali domum secedere,
 & se

& se ad ignem ramusculis juniperi excitatum purgare, faciem aceto aquâ mixtâ lavare, auram liberam captare; quâ re & sibi, & aliis consulat. Si necessitas non urgeat, expedit idem confessionale non repetere, donec populo dilapso sedes per ignem vel asperionem aut lotionem aquæ ex rutha purgetur. Quartadecima. Persona, quam constar esse infectam, moneatur, ut vel domum suam Confessarium vocet, vel eo tempore veniat, quo homines non sunt in templo, tunc enim extra confessionale eam audire posset in tanta distantia, quæ moraliter careret periculo. Quintadecima. Denique peste cessante, & se per divinam gratiam servato, gratias DEO debitas persolvat, eiq; humili animo omnia, quæ egit, accepta referat, sè que ad ulteriores casus præparet, offeratque.

§. XVII.

Varia preces apud aegros & moribundos dicenda.

Cùm, ut supra monui, inter præcipua media, quibus ad solatium & auxilium Infirmorum & Moribundorum uti potest Operarius, meritò crebra & devota oratio censeatur, & ea maximè, quæ in Ritualibus ab Ecclesia præscribitur; talia autem Ritualia ad manus semper non haberi commodè queant, ideo rogatus ab aliquibus, ut eas libello huic insererem, ad calcem illius apponere commodissimum est visum.

M E M B R U M I.

Preces ab Operario, priusquam ab Infirmo discedat, recitanda.

Quando discedere vult Operarius ab Infirmo unum ex Psalmis Quatuor prioribus Pœnitentialibus, vel Psalmum 90. Qui habitat &c. supra Infirmum dicere poterit, cique sequentes juxta Rituale Romanum subjungere.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison, Pater noster. &c. *ψ.* Et ne nos inducas in tentationem. *℞.* Sed libera nos à malo. *ψ.* Salvum fac servum tuum. *℞.* Deus meus sperantem in te. *ψ.* Mitte ei Domine auxilium de Sancto. *℞.* Et de Sion tueri eum. *ψ.* Nihil proficiat inimicus in eo. *℞.* Et filius

V S

ini-

iniquitatis non apponat nocere ei. *ψ.* Esto tibi Domine turris fortitudinis. *℞.* Super lectum dolentium eius. *ψ.* Domine exaudi orationem meam. *℞.* Clamor meus ad te veniat. *ψ.* Dominus vobiscum. *℞.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, cui proprium est misereri semper, & peccata condonare: suscipe deprecationem nostram: ut tuus famulum tuum, quos delictorum casus constringit, miseratio tuæ pietatis clementer solvat.

Deus infirmitatis humanæ singulare præsidium auxiliij tui super infirmum famulum tuum ostendit virtutem, ut ope misericordiæ tuæ adjutus, Ecclesiæ tuæ sanctæ incolumis representari mereatur.

Concede hunc famulum tuum, quæsumus Domine Deus, perpetua mentis & corporis sanitate gaudere; & gloriosa beatæ Mariæ semper virginis intercessione, à præsentis liberari tristitia, & æternæ perfrui lætitiæ. Per Christum Dominum nostrum. *℞.* Amen.

Benedictio Dei omnipotentis, Patris *†*, & Spiritus sancti, descendat super te, & maneat super te. *℞.* Amen.

M E M B R U M II.

Psalmi & Evangelia cum Precibus pro temporis opportunitate & ægrotantium pio desiderio Operarii que arbitrio dicenda.

Psalmus 6.

Domine ne in furore tuo arguas me, &c. in Gloria Patri. Sicut erat. *ut sup. fol. 84.* Dominus vobiscum. *℞.* Et cum spiritu tuo. *ψ.* Sequitur

sancti Evangelij secundum Matthæum. *℞.* Gloria
tibi Domine.

*Dum Sacerdos dicit: Sequentia sancti, &c. faciat
signum Crucis de more super se in fronte, ore, & in pe-
ctore, similiter super infirmum, si fuerit masculus, & is ob
infirmam non potest se signare.*

*Si autem fuerit femina, dum Sacerdos se signat, illa per
semetipsam in locis predictis se signet, si potest; si ve-
rò non potest, alia mulier eam signet, & hoc idem in sequentibus
Evangelijis servetur.*

Matth. 8.

IN illo tempore: Cùm introisset JESUS Caphar-
Inaum, accessit ad eum Centurio rogans eum, &
dicens: Domine, puer meus jacet in domo paralyti-
cus, & malè torquetur. Et ait illi JESUS: Ego ve-
niam, & curabo eum. Et respondens Centurio
ait: Domine non sum dignus, ut intres sub tectum
meum, sed tantùm dic verbo, & sanabitur puer
meus. Nam & ego homo sum sub potestate consti-
tutus, habens sub me milites, & dico huic: Vade,
& vadit; & alij, Veni, & venit; & servo meo: Fac
hoc, & facit. Audiens autem JESUS miratus est,
& sequentibus se dixit: Amen dico vobis, non in-
veni tantam fidem in Israël. Dico autem vobis, quòd
multi ab Oriente & Occidente venient, & recum-
bent cum Abraham, & Isaac, & Jacob in regno cæ-
lorum: filij autem regni ejicientur in tenebras exte-
riores: ibi erit fletus, & stridor dentium. Et dixit
JESUS Centurioni: Vade, & sicut credidisti, fiat tibi.
Et sanatus est puer in illa hora.

Oremus.

OMnipotens sempiternè Deus, salus æterna cre-
dentium, exaudi nos pro infirmo famulo tuo
℞. pro

N. pro quo misericordiae tuae imploramus auxilium
ut reddita sibi sanitate, gratiarum tibi in Ecclesia tua
referat actiones, Per Christum Dominum nostrum
✠. Amen.

Psalmus 119.

Conserva me Domine, quoniam speravi in te.
Gdixi Domino, Deus meus es tu, quoniam bonorum
meorum non eges.

Sanctis, qui sunt in terra ejus: mirificavit omnes
voluntates meas in eis.

Multiplicatae sunt infirmitates eorum postea
celeraverunt.

Non congregabo conventicula eorum de sanguinibus:
nec memor ero nominum eorum per labia mea.

Dominus pars hereditatis meae, & calicis mei: tu
es, qui restitues hereditatem meam mihi.

Funes ceciderunt mihi in praeclaris: etenim hereditas
mea praeclara est mihi.

Benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum:
sanctum: insuper & usque ad noctem increpauerunt
renes mei.

Providebam Dominum in conspectu meo semper:
quoniam a dextris est mihi, ne commoveat.

Propter hoc letatum est cor meum, & exultavit
lingua mea: insuper & caro mea requiescet in spe.

Quoniam non derelinques animam meam in
inferno: nec dabis sanctum tuum videre corruptionem.

Notas mihi fecisti vias vitae, adimplebis me
lactentia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua
que in finem.

Gloria Patri. Sicut erat &c.

✠. Dominus vobiscum. *℞.* Et cum spiritu tuo.
✠. Sequentia sancti Evangelij secundum Marcum.
℞. Gloria tibi Domine.

Marc. 16.

In illo tempore: Recumbentibus undecim discipulis, apparuit illis JESUS, & exprobatit incredulitatem eorum, & duritiam cordis, quia his, qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis: Euntes in mundum universum, prædicate Evangelium omni creaturæ. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur. In nomine meo dæmonia ejicient: linguis loquentur novis: serpentes tollent; & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Super ægros manus imponent, & bene habebunt.

Oremus. Oratio.

Virtutum cælestium Deus, qui ab humanis corporibus omnem languorem, & omnem infirmitatem præcepti tui potestate depellis: adesto propitius huic famulo tuo *N.* ut fugatis infirmitatibus, & viribus receptis, nomen sanctum tuum, instaurata protinus sanitate, benedicat. Per Christum Dominum nostrum. *℞.* Amen.

Psalms 119.

Exaudiat te Dominus in die tribulationis: proregat te nomen Dei Jacob.

Mittat tibi auxilium de Sancto: & de Sion tueatur te.

Memor sit omnis sacrificij tui: & holocaustum tuum pingue fiat.

Tribuat tibi secundum cor tuum, & omne consilium tuum confirmet.

Lætabimur in salutari tuo : & in nomine Dei nostri magnificabimur.

Impleat Dominus omnes petitiones tuas : nos cognovi quoniam saluum fecit Dominus Christum suum.

Exaudiet illum de cælo sancto suo : in potentibus salus dexteræ ejus.

Hi in curribus, & hi in equis : nos autem in nomine Domini Dei nostri invocabimus.

Ipsi obligati sunt, & ceciderunt : nos autem sumus, & erecti sumus.

Domine saluum fac regem : & exaudi nos in qua invocaverimus te. Gloria Patri.

℣. Dominus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

℣. Sequentia sancti Evangelij secundum Lucam.

℞. Gloria tibi Domine.

Luc. 4.

IN illo tempore : Surgens JESUS de synagoga in-
trovit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus : & rogaverunt illum pro ea. Et stans super illam imperavit febrim, & dimisit illam, & continuò surgens ministrabat illis. Cùm autem sol occidisset, omnes, qui habebant infirmos variis languoribus, ducebant illos ad JESUM. At ille singulis manus imponens, curabat eos.

Oremus. Oratio,

Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deo, qui fragilitatem humanæ conditionis, infirmitatis tuæ dignatione, confirmas, ut salutaribus remediis pietatis tuæ corpora nostra & mentes vegetentur : super hunc famulum tuum propitius intende; ut omni necessitate corporeæ infirmitatis excludatur, gratia

sa, gratia in eo pristinae sanitatis perfecte reparatur.
Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Psalmus 85.

Inelina Domine aurem tuam, & exaudi me: quoniam inops & pauper sum ego.

Custodi animam meam, quoniam sanctus sum: saluum fac servum tuum, Deus meus, sperantem in te.

Miserere mei Domine, quoniam ad te clamavi tota die, laetifica animam servi tui, quoniam ad te Domine animam meam levavi.

Quoniam tu Domine suavis & mitis: & multae misericordiae omnibus invocantibus te.

Auribus percipe Domine orationem meam: & intende voci deprecationis meae.

In die tribulationis meae clamavi ad te: quia exaudisti me.

Non est similis tui in diis Domine: & non est secundum opera tua.

Omnes gentes, quascumque fecisti, venient, & adorabunt coram te Domine: & glorificabunt nomen tuum.

Quoniam magnus es tu, & faciens mirabilia: tu es Deus solus.

Deduc me Domine in via tua, & ingrediar in veritate tua: laetetur cor meum, ut timeat nomen tuum.

Confitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo: & glorificabo nomen tuum in aeternum.

Quia misericordia tua magna est super me: & eruisti animam meam ex inferno inferiori.

Deus iniqui insurrexerunt super me, & synagoga potentium quaesierunt animam meam: & non proposuerunt te in conspectu tuo.

Et

Et tu Domine Deus miserator, & misericors: potens, & multæ misericordiæ, & verax.

Respice in me, & miserere mei: da imperium tuum puero tuo, & saluum fac filium ancillæ tuæ.

Fac mecum signum in bonum, ut videant, qui derunt me, & confundantur: quoniam tu Domine adiuuisti me, & consolatus es me.

Gloria Patri. Sicut erat.

ψ. Dominus vobiscum. ✠. Et cum spiritu tuo.

ψ. Sequentia sancti Evangelij secundum Joannem.

✠. Gloria tibi Domine.

Ioan. 5.

IN illo tempore: Erat dies festus Judæorum. Ascendit JESUS Jerosolymam. Est autem Jerosolymis probatica piscina, quæ cognominatur Hebraicè Bethsaida, quinque porticus habens. In hac jacebat multitudo magna languentium, cecorum, claudorum, aridorum expectantium aquæ motum. Angelus autem Domini descendebat secundum tempus in piscinam, & movebatur aqua. Et quicquid prior descendisset in piscinam post motionem aquæ sanus fiebat à quacumque detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi triginta & octo annos habens in infirmitate sua. Hunc cum vidisset JESUS jacentem, & cognovisset, quia multum tempus haberet, dicit ei: Vis sanus fieri? Respondit ei languidus: Domine, hominem non habeo, ut cum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam: dum venio enim ego, alius ante me descendit. Dicit ei JESUS: Surge, tolle grabatum tuum, & ambula. Et statim sanus factus est homo ille, & sustulit grabatum suum, & ambulabat. Erat autem sabbatum.

in die illo. Dicebant ergo Judæi illi qui sanatus fuerat: Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum tuum. Respondit eis: Qui me sanum fecit, ille mihi dixit: Tolle grabatum tuum, & ambula. Interrogaverunt ergo eum. Quis est ille homo, qui dixit tibi: Tolle grabatum tuum, & ambula? Is autem, qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset. JESUS autem declinavit à turba constituta in loco. Postea invenit eum JESUS in templo, & dixit illi: Ecce sanus factus es: jam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.

Oremus.

Respice Domine famulum tuum in infirmitate sui corporis laborantem, & animam refove, quam creâsti, ut castigationibus emendatus, continuo se sentiat tua medicina salvatum, Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Psalms 90.

Qui habitat in adjutorio Altissimi: in protectione Dei cæli commorabitur.

Dicit Domino, Susceptor meus es tu, & refugium meum: Deus meus, sperabo in eum.

Quoniam ipse liberavit me de laqueo venantium: & à verbo aspero.

Scapulis suis obumbrabit tibi: & sub pennis ejus sperabis.

Scuto circumdabit te veritas ejus: non timebis à timore nocturno.

A sagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris: ab incursu, & dæmonio meridiano.

Cadeat à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis: ad te autem non appropinquabit.

Instruct, III.

X

Verum-

Verumtamen oculis tuis considerabis: & retri-
tionem peccatorum videbis.

Quoniam tu es Domine spes mea: Altissimum
posuisti refugium tuum.

Non accedat ad te malum: & flagellum non
propinquabit tabernaculo tuo.

Quoniam Angelis suis mandavit de te: ut cu-
diant te in omnibus viis tuis.

In manibus portabunt te: ne fortè offendas
pedem pedem tuum.

Super aspidem & basiliscum ambulabis: &
culcabis leonem & draconem.

Quoniam in me speravit, liberabo eum: pro-
gam eum, quoniam cognovit nomen meum.

Clamabit ad me, & ego exaudiam eum: cum
sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo
eum.

Longitudine dierum replebo eum: & ostendam
illi salutare meum.

Gloria Patri. Sicut erat.

Oremus. *Oratio.*

OMnipotens sempiternae Deus, infirmitatem
omni tui propitius respice, atque ad prote-
gendum eum dexteram tuam majestatis extende.
Christum Dominum nostrum. *℞. Amen.*

Completa Oratione ultima, Sacerdos imponat dex-
teram manum super caput infirmi, & dicat:

Super aegros manus imponent, & bene habebunt.
JESUS Mariae filius, mundi salus, & Dominus, pro
meritis & intercessione sanctorum Apostolorum
Petri & Pauli, & omnium Sanctorum, sit
clemens & propitius. Amen. *Postea dicat. V. Do-*
minus vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

γ. Initium sancti Evangelij secundum Joannem.

ϙ. Gloria tibi Domine.

Joann. I.

IN principio erat Verbum: & Verbum erat apud Deum: & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt: & sine ipso factum est nihil. Quod factum est, in ipso vita erat: & vita erat lux hominum: & lux in tenebris lucet, & tenebrae eam non comprehenderunt. Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Joannes. Hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine: ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat: & mundus per ipsum factus est: & mundus eum non cognovit. In propria venit: & sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri: his, qui credunt in nomine ejus. Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri: sed ex Deo nati sunt. **ET VERBUM CARO FACTUM EST:** & habitavit in nobis, (& vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti à Patre) plenum gratiæ & veritatis. ϙ. Deo gratias.

Postea benedicens infirmum subjungat, dicens:

Benedictio Dei omnipotentis Patris †, & Filij, & Spiritus sancti, descendat super te, & maneat semper. ϙ. Amen.

Deinde aspergat eum Aquâ benedictâ.

Si fuerint plures infirmi in eodem cubiculo vel loco, preces & orationes prædictæ dicantur super eos in numero plurali.

X 2

Quæ

*Quae omnia etiam poterunt arbitrio Sacerdotum
viora fieri.*

MEMBRUM III.

Ordo Commendationis Animarum.

KYrie eleison.
 Christe eleison.
 Kyrie eleison.
 Sancta MARIA,
 Omnes sancti Angeli & Archangeli, Ora p[ro]p[ter]
 Sancte Abel, Orate p[ro]p[ter]
 Omnis Chorus Justorum,
 Sancte Abraham,
 Sancte Joannes Baptista,
 Omnes sancti Patriarchae & Prophetarum,
 Sancte Petre,
 Sancte Paule,
 Sancte Andrea,
 Sancte Joannes,
 Omnes sancti Apostoli & Evangelistae,
 Omnes sancti Discipuli Domini,
 Omnes sancti Innocentes,
 Sancte Stephane,
 Sancte Laurenti,
 Omnes sancti Martyres,
 Sancte Sylvester,
 Sancte Gregori,
 Sancte Augustine,
 Omnes sancti Pontifices & Confessores,
 Sancte Benedicte,
 Sancte Francisce,
 Omnes sancti Monachi & Eremitae,
 Sancta Maria Magdalena,

Sancta Lucia,	ora.
Omnes sanctæ Virgines & Viduæ,	orate.
Omnes Sancti & Sanctæ DEI,	Intercedite pro eo.
Propitius esto,	Parce ei Domine.
Propitius esto,	Libera eum Domine.
Ab ira tua,	Libera.
A periculo mortis,	Libera.
A mala morte,	Libera.
A pœnis inferni,	Libera.
Ab omni malo,	Libera.
A potestate diaboli,	Libera.
Per nativitatem tuam,	Libera.
Per crucem & passionem tuam,	Libera.
Per mortem & sepulturam tuam,	Libera.
Per gloriosam resurrectionem tuam,	Libera.
Per admirabilem ascensionem tuam,	Libera.
Per gratiam Spiritus sancti paracliti,	Libera.
In die iudicij,	Libera.
Peccatores,	Terogamus audi nos.
Ut ei parcas,	Te rogamus.
Kyrie eleison.	
Christe eleison.	
Kyrie eleison.	

Deinde cum in agone sui exitus anima anxiatur, dicantur sequentes Orationes.

PRoficiscere anima Christiana de hoc mundo, in nomine Dei Patris omnipotentis, qui te creavit: in nomine JESU Christi filij Dei vivi, qui pro te passus est: in nomine Spiritus sancti, qui in te effusus est: in nomine Angelorum & Archangelorum: in nomine Thronorum & Dominationum: in nomine Principatum & Potestatum: in nomine Cherubim
X 3 & Se-

& Seraphim: in nomine Patriarcharum & Prophetarum: in nomine sanctorum Apostolorum & Evangelistarum: in nomine sanctorum Martyrum & Confessorum: in nomine sanctorum Monachorum & Eremitarum: in nomine sanctarum Virginum, & omnium Sanctorum & Sanctarum. Hodie sit in pace locus tuus, & habitatio tua in Jerusalem & Sion. Per eundem Christum Dominum nostrum. *ꝛ.* Amen.

Oratio.

DEUS misericors, Deus clemens, Deus, quod secundum multitudinem miserationum tuarum peccata penitentium deles, & preteritorum criminum culpas veniam remissionis evacuas: respice propitius super hunc famulum tuum *N.* & remissionem omnium peccatorum suorum tota cordis confessione poscentem deprecatus exaudi. Renova in piissime Pater, quicquid terrena fragilitate corruptum, vel quicquid diabolica fraude violatum est: & unitati corporis Ecclesie membrum receptionis annecte. Miserere Domine gemituum miserere lacrymarum ejus: & non habentem fiduciam nisi in tua misericordia, ad tuum sacramentum conciliationis admittite. Per Christum Dominum nostrum. *ꝛ.* Amen.

Committo te omnipotenti DEO, charissime frater, & ei, cuius es creatura, committo: ut cum humanitatis debitum morte interveniente persolveris, ad auctorem tuum, qui te de limo terrae formaverat, revertaris. Egredienti itaque animae tuae corpore splendidus Angelorum coetus occurrat: & dexter Apostolorum tibi senatus adveniat: candidi

rum tibi Martyrum Triumphator exercitus obviet: liliata rutilantium te Confessorum turma circumdet: jubilantium te Virginum chorus excipiat: & beatæ quietis in sinu Patriarcharum te complexus astringat: mitis atque festivus Christi JESU tibi aspectus appareat, qui te inter assistentes sibi jugiter interesse decernat. Ignoret omne, quod horret in tenebris, quod stridet in flammis, quod cruciat in tormentis. Cedat tibi deterrimus Satanæ cum satellitibus suis: in adventu tuo te comitantibus Angelis contremiscat, atque in æternæ noctis chaos immane diffugiat. Exurgat Deus, & dissipentur inimici ejus: & fugiant, qui oderunt eum, à facie ejus. Sicut deficit fumus, deficient: sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie Dei: & justî epulentur, & exultent in conspectu Dei. Confundantur igitur & erubescant omnes tartaræ legiones, & ministri Satanæ iter tuum impedire non audeant. Liberet te à cruciatu Christus, qui pro te crucifixus est. Liberet te ab æterna morte Christus, qui pro te mori dignatus est. Constituat te Christus filius Dei vivi intra Paradisi sui semper amœna virentia, & inter oves suas te verus ille Pastor agnoscat. Ille ab omnibus peccatis tuis te absolvat, atque ad dexteram suam in electorum suorum te sorte constituat. Redemptorem tuum facie ad faciem videas, & præsens semper assistens, manifestissimam beatis oculis aspicias veritatem. Constitutus igitur inter agmina beatorum, contemplationis divinæ dulcedine potiaris in sæcula sæculorum. *Oratio.* Amen.

Oratio.

Suscipe Domine servum tuum in locum sperandi
 sibi salvationis à misericordia tua. *R.* Amen.
 Libera Domine animam servi tui ex omnibus periculis
 inferni, & de laqueis pœnarum, & ex omnibus tribu-
 lationibus. *R.* Amen.

Libera Domine animam servi tui, sicut liberasti
 Enoch & Eliam de cõmuni morte mundi. *R.* Amen.

Libera Domine animam servi tui, sicut liberasti
 Noë de diluvio. *R.* Amen.

Libera Domine animam servi tui, sicut liberasti
 Abraham de Vr Chaldæorum. *R.* Amen.

Libera Domine animam servi tui, sicut liberasti
 Job de passionibus suis. *R.* Amen.

Libera Domine animam servi tui, sicut liberasti
 Isaac de hostia, & de manu Patris sui Abraham.
 Amen.

Libera Domine animam servi tui, sicut liberasti
 Lot de Sodomis, & de flamma ignis. *R.* Amen.

Libera Domine animam servi tui, sicut liberasti
 Moysen de manu Pharaonis Regis Ægyptiorum.
 Amen.

Libera Domine animam servi tui, sicut liberasti
 Danielem de lacu leonum. *R.* Amen.

Libera Domine animam servi tui, sicut liberasti
 tres pueros de camino ignis ardentis, & de manu
 Regis iniqui. *R.* Amen.

Libera Domine animam servi tui, sicut liberasti
 Susannam de falso crimine. *R.* Amen.

Libera Domine animam servi tui, sicut liberasti
 David de manu Regis Saul, & de manu Goliath.
 Amen.

Libera Domine animam servi tui, sicut liberasti Petrum & Paulum de carceribus. *R.* Amen.

Et sicut beatissimam Theclam Virginem & Martyrem tuam de tribus atrocissimis tormentis liberasti, sic liberare digneris animam hujus servi tui, & tecum facias in bonis congaudere caelestibus. *R.* Amen.

Oratio.

Commendamus tibi Domine animam famuli tui. *N.* precamurque te, Domine JESU Christe, Salvator mundi, ut propter quam ad terram misericorditer descendisti, Patriarcharum tuorum sinibus insinuare non renuas. Agnosce Domine creaturam tuam, non à dijs alienis creatam, sed à te solo DEO vivo & vero: quia non est alius DEUS præter te, & non est secundum opera tua. Lætifica, Domine, animam ejus in conspectu tuo, & ne memineris iniquitatum ejus antiquarum, & ebrietatum, quas suscitavit furor, sive fervor mali desiderij. Licet enim peccaverit, tamen Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum non negavit, sed credidit, & zelum DEI in se habuit, & DEUM, qui fecit omnia, fideliter adoravit.

Oratio.

Delicta juventutis, & ignorantias ejus, quaesumus, ne memineris Domine, sed secundum magnam misericordiam tuam memor esto illius in gloria claritatis tuæ. Aperiantur ei cæli, collatentur illi Angeli. In regnum tuum Domine servum tuum suscipe. Suscipiat eum sanctus Michael Archangelus DEI, qui militiæ caelestis meruit principatum. Veniant illi obviam sancti Angeli DEI, & perducant eum in civitatem caelestem Jerusalem. Suscipiat eum beatus Petrus Apostolus, cui à DEO claves

X 5

regni

regni caelestis tradita sunt. Adjuvet eum sanctus Paulus Apostolus, qui dignus fuit esse vas electio-
Intercedat pro eo sanctus Joannes electus DEI A-
postolus, cui revelata sunt secreta caelestia. O-
pro eo omnes sancti Apostoli, quibus à Domino do-
ta est potestas ligandi atque solvendi. Intercedat
pro eo omnes Sancti & Electi DEI, qui pro Christi
nomine tormenta in hoc saeculo sustinuerunt &
vinculis carnis exutus, pervenire mereatur ad glo-
riam regni caelestis: praestante Domino nostro JESU
Christo: Qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivit &
regnat in saecula saeculorum. *ꝛ.* Amen.

M E M B R U M IV.

Tres pia & utiles morientibus Orationes qua-
tribus Pater & Ave in agone mortis
recitandæ.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.
Pater noster. Ave Maria.

Oratio.

Domine JESU Christe, per tuam sanctissimam
agoniam & orationem, quâ orâsti pro nobis
monte Oliveti, quando factus est sudor tuus
gutta sanguinis decurrentis in terram: obsecro
ut multitudinem sudoris tui sanguinei, quem pro
moris angustia copiosissimè pro nobis effudisti, con-
ferre & ostendere digneris DEO Patri omnipotenti
contra multitudinem omnium peccatorum hujus
muli tui *N.* & libera eum in hac hora mortis suae
omnibus pœnis & angustiis, quas pro peccatis suis
timet meruisse. Qui cum Patre & Spiritu sancto
vis & regnas DEUS in saecula saeculorum. *ꝛ.* Amen.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.
Pater noster. Ave Maria.

Oratio.

Domine JESU Christe, qui pro nobis mori dignatus es in cruce, obsecro te, ut omnes amaritudines passionum & pœnarum tuarum, quas pro nobis miseris peccatoribus sustinuisti in cruce, maximè in illa hora, quando sanctissima anima tua egressa est de sanctissimo corpore tuo, offerre & ostendere digneris **DEO** Patri omnipotenti pro anima hujus famuli tui *N.* & libera eum in hac hora mortis ab omnibus pœnis & passionibus, quas pro peccatis suis se timet meruisse. Qui cum Patre & Spiritu sancto vivis & regnas **DEUS** in sæcula sæculorum. *R.* Amen.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster. Ave Maria.

Oratio.

Domine JESU Christe, qui per os Prophetæ dixisti: In charitate perpetua dilexi te, ideo attraxi te miserans: obsecro te, ut eandem charitatem tuam, quæ te de cælis in terram ad tolerandas omnium passionum tuarum amaritudines attraxit, offerre & ostendere digneris **DEO** Patri omnipotenti pro anima hujus famuli tui *N.* & libera eum ab omnibus passionibus & pœnis, quas pro peccatis suis timet te meruisse. Et salva animam ejus in hac hora exitus sui. Aperi ei januam vitæ, & fac eum gaudere cum Sanctis tuis in gloria æterna. Et tu pijsime Domine JESU Christe, qui redemisti nos pretiosissimo Sanguine tuo, miserere animæ hujus famuli tui, & eam introducere digneris ad semper virentia & amœna loca Paradisi, ut vivat tibi amore indivisibili, qui à te, & ab Electis tuis nunquam separari potest

potest. Qui cum Patre & Spiritu sancto vivis & regnas DEUS in sæcula sæculorum. R. Amen.

M E M B R U M V.

Protestationes S. Caroli Borromæi utilissimæ
Infirmis prælegendæ.

P R O T E S T A T I O I.

IN nomine Sanctissimæ Trinitatis, Patris, & Filii & Spiritus sancti, ego infelix & miser peccator, protestor in præsentia tua, ô Angele DEI, assignatam mihi à Divina Majestate pro ductore, cum primò natus sum, velle & desiderare me mori in ea sola vera & Catholica fide, quam Sancta Romana, & Apostolica tenet, & profitetur Ecclesia, & in qua omnes Sancti, quotquot fuerunt unquam uspiam, mortui sunt; nec desidero diutius vivere, quàm placeat Deo meo, cui omnem meam voluntatem integrè & toto subijcio.

P R O T E S T A T I O II.

Protestor etiam, ô Angele DEI, desiderate & precor te, ut me sub tua sancta custodia ac protectione, non recedere ex hac vita, cum spe Divinæ misericordiæ sine ulla titubatione in fide, non obstante quacunque multitudine, & gravitate peccatorum meorum, certò sciens, ac firmissimè credens, etiam unam solam guttam pretiosissimi Sanguinis Domini nostri Jesu Christi sufficientem futuram fuisse, non solum ut me salvaret, sed universum etiam genus humanum, quin & mille mundos, si ita placitum fuisset Divinæ suæ Majestati.

P R O T E S T A T I O III.

Similiter protestor, ô Angele Sancte, petere me ut sintimo corde, participem fieri misericordiæ De-

demptoris, & Domini mei JESU, remissionemque omnium peccatorum meorum consequi, sciens, quod ipse eam nulli peccatori quantumvis gravi, & abominabili, neget, ritè contrito & confesso, idque per & propter merita amarissimæ suæ passionis, & mortis, & virtutem pretiosissimi sanguinis sui pro me indignissimo in ligno crucis copiosè effusi; per merita demum sanctissimæ matris suæ, Virginisque MARIAE, & omnium Sanctorum & Angelorum.

PROTESTATIO IV.

Iterum protestor, Sanctissime mi Custos supplicare me divinæ pietati, ut dignetur me recipere in numerum eorum, quos ab æterno prædestinavit in suam gloriam: etiamsi oporteret me pati ob peccata mea in purgatorio ad novissimum usque judicij diem, dummodo tandem per ipsius infinitam misericordiam, consequar vitam æternam.

PROTESTATIO V.

Sanctissime & vigilantissime Custos, protestor deum, constituere me te procuratorem testamenti, & ultimæ voluntatis animæ meæ, ad impetrandum mihi à Domino meo JESU tres gratias. Prima est, ut mihi donet unum solum lachrymosum suspirium ex infinitis illis, quæ habuit ipse, dum per tres horas vivus fuit in cruce, quorum efficaciam & virtute mitigentur lacrymabiles illi singultus, cordisque pressuræ, & angustia, quibus in hora mortis affligar. Et ut gloriosissima Mater DEI MARIA dignetur me vel unico etiam aspectu ex ijs, quos ipsa sub cruce stans habuit, defigendo in unicum filium suum virginæ oculos; suscipiendo me in eorum numerum, qui ejus precibus, & meritis in die judicij obtinebunt.

bunt salutem, & vitam sempiternam. Altera gratia est, ut tu, fidelissime Custos meus, in illa potissima hora mihi succurras, quando anima mea separabitur à corpore meo, ut inveniam benignum Iudicem merito flagrantissimæ illius charitatis, quæ per ipsum ipsius pectus in cruce fuit inflammatum pro salute peccatorum. Ultima demum gratia est, ut idem piissime Custos meus, animam meam tibi commendas, eamque de ergastulo corporis egressam, dextræ tuæ potentiâ Redemptori meo offeras, ut eum unâ tecum, & Sanctis omnibus in Cæli gaudiis videam, perfectè amem, eoque æterniter fruam, cui sit laus, honor, & gloria in omnem æternitatem, Amen.

MEMBRUM VI.

Orationes pro Moribundo dicendæ.

AD SS. TRINITATEM.

TE summa DEUS Trinitas, omnipotens atque DEUS, qui es semper, & per omnia Deus benedictus in sæcula, quem omnis spiritus laudat, simpliciter deprecamur, ut per meritum illius ineffabilis & excellentissimæ Charitatis, quæ dilectissimus Filius tuus Dominus noster JESUS Christus, hæc fieri dignatus est: quæ etiam pro salute nostra, pro eula, opprobria, convitia, flagella, sputa, alapas, coronam spineam, ac amarissimam mortem amaram passus est: ac etiam per meritum gloriosissimæ, beatissimæ Virginis Mariæ, & omnium Sanctorum qui tibi ab initio mundi placuerunt: nec non per virtutem clavium spiritualium, quas clementissimus bone JESU, Ecclesiæ tuæ Ministris tradidisti, huic famulo tuo in extremis laboranti, misericorditer

ver indulgere digneris omnia peccata tua, quæ ab hora sacri Baptismatis, usq; ad præsens, quoquo modo, malitiâ, miseriâ, ignorantia, ac fragilitate commisit: & ipsum per sanctas indulgentias, & absolutiones ex thesauris tuæ immensæ Charitatis indultas, restituere digneris in illam puritatem, innocentiam ac spirituales claritatem, quas in Baptismate donare dignatus es. Dignare etiam, suavissime Domine JESU Christe, ab omni aspectu & terrore Dæmonum eum meri, & propter gloriosi nominis tui honorem, ipsum in conspectu Divinæ Majestatis tuæ gratum reddere, ut, dulcissime Pater ac amabilissime Redemptor bone JESU, & sanctissime Paraclete spiritus, merito omnium Sanctorum tuorum, & præsertim sacratissimæ passionis tuæ clementer suscipias, Te perenni jubilo in cælorum beatissimo regno æternaliter fruiturum. Amen.

AD PASSIONEM CHRISTI.

✠. Adoramus te Christe, & benedicimus tibi.
✠. Quia per sanctam Crucem tuam redemisti mundum.

DEUS, qui pro redemptione mundi voluisti nasci, circumcidi, à Judæis seprobari, à Juda traditore osculo tradi, vinculis alligari: sicut agnus innocens ad victimam duci, atque conspectibus Annæ, Caiphæ, Pilati, & Herodis indecenter offerri; à falsis testibus accusari, flagellis & opprobrijs vexari, sputis conspui, spinis coronari, colaphis cædi, arundine percuti, facie velari, & vestibus exui, cruci clavibus affigi, in cruce levari, inter latrones deputari, felle & aceto potari, & lancea vulnerari: Tu Domine, per has sanctissimas pœnas tuas, quasi ego indi-

gnus

gnus recolo, & per sanctam crucem & mortem tuam libera me (vel, si alius dicit pro eo libera famulum tuum N.) à pœnis inferni, & perducere digneris quò perduxisti latronem tecum crucifixum. Cum Patre & Spiritu sancto vivis & regnas in sæculorum. Amen.

AD JESUM.

O Bone Jesu, ô piissime Jesu, plene misericordiâ, & pietate: O dulcis Jesu, secundum magnam misericordiam tuam miserere huic famulo tuo infirmo: O Clementissime Jesu, te deprecamur illum sanguinè pretiosum, què pro peccatoribus fundere voluisti, ut abluas omnes iniquitates ipsius & respicias in illum humiliter veniam deprecantem, & hoc Sanctum Nomen Jesus invocantem. O nomen Jesu, nomen delectabile, nomen Jesu, nomen confortans! Quid est enim Jesus, nisi Salvator ergo Jesu propter Nomen Sanctum tuum, esto miseris, & salva eum: ne permittas eum damnari, quod de nihilo creâsti: O dulcis Jesu recognosce, quod tuum est, & absterge, quod alienum est. O Benignissime Jesu, miserere ei, dum tempus est miserentibus, ne damnes eum in tempore judicandi. Non enim mortui laudabunt te, Domine, neque omnes, qui descendunt in infernum. O amantissime Jesu, ô consideratissime Jesu, ô mitissime Jesu, ô Jesu salus credentium, ô Jesu salus ad te confugientium. O Jesu dulcis remissio peccatorum omnium. O Jesu Agnus DEI, ô Jesu fili David, ô Jesu fili Mariæ Virginis, libera famulum tuum ab omnibus tribulationibus, quibus eum angustiatum esse cognoscimus, & mittere digneris sanctum Angelum tuum de celo

lis, qui eum custodiat, foveat, protegat, visitet, & defendat, atque animam ipsius in hora exitus sui in Paradisum exultationis deducendum illico suscipiat.
R. Amen.

V. Sit Nomen Domini benedictum.

R. Ex hoc, nunc & usque in sæculum.

AD B. VIRGINEM.

I. **V**irgo clementissima DEI Genitrix MARIA, ob illius doloris gladium, qui tuam sacratissimam animam pertransivit, quando cernebas filium tuum nudum in cruce pendentem, clavis perforatum, cruore perfusum, plagis ac vulneribus laceratum, adjuva animam servi tui, ut compassionis tuæ gladio, divinique timoris, ac amoris lanceâ transverberetur, & sic omnis peccati humor noxius effluat, mundatôque à vitijs pectore terrena despiciat, & toto affectu ad cœlestia anhelet.

II. MARIA Virgo Sanctissima ob acerbum illum doloris sensum, quem experta es, quando JESUM Filium tuum præ dolore clamantem, & te Joanni commendantem audivisti: Exaudi preces, quas ad aures tuæ pietatis, pro famulo tuo fundimus, eique in obitu suo subveni, & ejus spiritum clementissimo Filio tuo commendo: ut maternâ tuâ interventione à terroribus, & tormentis eruatur ad desideratam cœlestis patris regionem te comitante perveniat.

III. Beata Virgo MARIA, per terrorem, & horrorem illum gravissimum, quo maternum pectus tuum contremuit, quando filium tuum dilectissimum Dominum Nostrum JESUM Christum ab impijs captum, ligatum, tractum ad supplicia, & ab
Instruct. III. Y omni-

omnibus derelictum inaudisti; adjuva famulum tuum in extremis constitutum, ut de praeteritis licet contritionem veram eliciat, ne forte in habitu suo adversarii occursum paveat, tremendum Judicis aspectum accusante conscientia contrescat, sed potius ope tua desideratam ejus faciem jubilo videat, & tecum gaudiis aeternis perfruat.

IV. Virgo dulcissima DEI Genitrix MARIA, cruciatus, & angustias tuas, quas sustinuit cor tuum quando Filius tuus Dominus Noster JESUS Christus clamantibus Judæis: crucifige, crucifige: mortuus est, & supplicio crucis additus, subter huic famulo tuo in extremis laboranti, ne mortuæ ternæ contra eum sententia proferatur, sed potius vitam lætus te intercedente transeat sempiternam.

V. Intemerata & in æternum benedicta VIRGO MARIA, famulo tuo in hoc extremae necessitatis titulo subveni, illos tuos misericordes oculos ad lumen converte; ostende illi dulcissimam faciem tuam & in virtute S. crucis inimicos ejus omnes dispece. Libera eum ex omni angustia, ut tecum, & cum sanctis spiritibus suis Redemptori suo æternas reuerentiarum actiones. Reminiscere miserationum tuarum, ô Mater misericordiae, & secundum multitudinem miserationum tuarum animæ illius contulere.

MARIA Mater gratiae,

Mater misericordiae.

Tuum ab hoste protege,

Et horâ moris suscipe. Amen.

AD MICHAELEM.

Sancte Michaël Archangele, succurre huic animæ apud altissimum Judicem. O invictissime

assiste huic famulo tuo in extremis laboranti, & eum
potenter à dracone infernali defende, & à visione,
fraudéque malorum spirituum. Insuper exoramus
te, ut in hac extrema hora vitæ ipsius, animam ejus
benignè suscipias, ac suaviter in sinum tuum reci-
pias, illamque in locum refrigerij, lucis & pacis per-
ducas cum Domino JESU æternalium regnaturam,
Amen.

MEMBRUM VII.

Orationes pro felici morte obtinenda

Ad IESUM in cruce expirantem.

Domine JESU Christe, per dolores ac cruciatus
illos tremendos, quos sustinuisti pro me, maxi-
mè in illa hora, qua sacratissima tua anima egressa est
de corpore tuo benedicto, miserere peccatricis ani-
mæ meæ in egressu ejus.

Horâ mortis meus flatus

Intret JESU tuum latus.

AD B. VIRGINEM MARIAM

Christo morienti adstantem.

Batissima Virgo MARIA recordare tristissimæ
Billiushoræ, quâ Filio tuo adstitisti in cruce mo-
rienti.

Per dolorem hunc tam fortem

Et per nati tui mortem,

Per sacra ejus vulnera

Et sanguinis ejus merita.

2.

In hora mortis ultima

Adsis mihi charissima.

Horâ mortis meus flatus

Intret JESU tuum latus.

Y 2

AA

Ad SS. CHRISTO morienti adstantes.

S Joannes, S. Joseph ab Arimathea, S. Nicodemus, S. Maria Magdalena, S. Maria Jacobi, Salome, S. Verónica, cæterique Sancti & Sanctæ Dei, qui adstitistis Christo in cruce morienti, pro me in hora mortis meæ.

Horâ mortis meus flatus

Intret JESU dulce latus.

Nota ad primam oratiunculam.

Fuit olim ex Ordine Cisterciensi devotus Cæcilius, qui morbo lethali oppressus, ubi primæ vivis excessit, cænobij sui superiorem coram se conspicuus invisit: ac roganti, quò tenderet, hæc se extinctum recto ad Cælum tramite tendere se percunctanti, quî flammâ purgatorias evadere spondit, id accidere, quòd crucifixi imaginem præterit, elevatâ in Christum patientem modo supra scripto orâtit. Nec enim irritas esse se preces, vinculis se corporis solutum, penâ liberum evolare in Cælum. Ita Cæsar. l. 12. c. 1.

Nota ad secundam.

Incessit aliquando cupido discipulum, quem assumptâ in Cælum Virgine superstitem, ejus amabilissimo aspectu oculos in terris explendi in mora, abreptus in ecstasi, spectavit coram unâ Filio Virginem, quæ multis, tam de Filij tolerantia cruce tormentis, quàm de sua ingenti erga matrem commiseratione ubi disseruit, demum Filio suppliciter rogavit, ut cæleste quoddam munus impetraretur, qui piè horum dolorum meminissent. Hæc tenuit Matris precibus Filius, ac mox quatuor hæc

na spondit. Primum, ut quisquis Virginem per e-
jus dolores precaretur, is ante obitum, verum de
peccatis dolorem impetraret. Alterum, hunc eun-
dem certo ipsius, maximè instante morte, præsidio
muniendum. Tertium, cordi ejus supplicia se sua
inscripturum. Denique se matri jus omne conce-
dere, & facultatem dare pro tali quidlibet obtinen-
di. Ita Pomerius l. 4. de B. V. M. p. 4. Kalend. Marian.
17. Decemb. P. Casparus Tausch. de Mat. dolorosa
praxi 1. § 5.

Nota ad tertiam.

SI commemoratio JESU morientis, & sanctissi-
mæ ejus matris ad crucem adstantis, tam est JESU
ac MARIÆ dolorosæ grata, ecquis dubitet, quin
Sanctis, qui ad Crucem adstiterunt, mirificè quoque
accepta futura sit, vicissim suffragiis suis morientibus
nobis opem laturis.

Serviet etiam ad hos dolorosæ matris dolores,
juxta mentem ejusdem recolendos hymnus, unà
cum oratiunculis his appositis.

Hymnus.

Stabat Mater dolorosa
Juxta crucem lacrymosa,
Dum pendebat Filius.
Cujus animam gementem,
Contristantem, & dolentem
Pertransivit gladius:
O quàm tristis & afflicta,
Fuit illa benedicta
Mater unigeniti!
Quæ mærebat, & dolebat,
Et tremebat, cum videbat
Nati pœnas inclyti.

Y 3

Con-

Quis est homo, qui non fleret,
Christi Matrem si videret

In tanto supplicio ?

Quis non posset contristari,
Piam Matrem contemplari,

Dolentem cum Filio ?

Pro peccatis suæ gentis

Vidit JESUM in tormentis,

Et flagellis subditum.

Vidit suum dulcem Natum,

Morientem, desolatum,

Dum emisit spiritum.

Eja Mater fons amoris,

Me sentire vim doloris,

Fac, ut tecum lugeam,

Fac, ut ardeat cor meum

In amando Christum DEUM,

Ut sibi complaceam.

Sancta Mater istud agas,

Crucifixi fige plagas,

Cordi meo validè;

Tui nati vulnerati,

Tam dignatè pro me pati,

Pœnas mecum divide.

Fac me verè tecum flere,

Crucifixo condolere,

Donec ego vixero;

Juxta crucem tecum stare,

Te libenter sociare,

In planctu desidero.

Virgo virginum præclara,

Mihi jam non sis amara,

Fac me tecum plangere;

Fac, ut portem Christi mortem
Passionis fac consortem,
Et plagas recolere.

Fac me plagis vulnerari,
Cruce hâc inebriari,
Ob amorem Filij;

Inflammatum & accensus,
Per te Virgo sim defensus
In die Judicij,

Fac me cruce custodiri,
Morte Christi præmuniri,
Confoveri gratiâ.

Quando corpus morietur,
Fac ut animæ donetur
Paradisi gloria,

- ¶ Tuam ipsius animam doloris gladius pertransivit.
- ¶ Ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.

Oratio.

Interveniât pro nobis, quæsumus, Domine JESU
Christe, nunc & in hora mortis nostræ apud tuam
clementiam B. Virgo MARIA, cujus sacratissimam
animam doloris gladius pertransivit; per te JESU
Christe, Servator mundi, qui cum Patre & Spritu
Sancto vivis, & regnas DEVS in sæcula sæculorum.
Amen.

Alia Oratio.

Domine JESU Christe, qui è cruce depositus in-
ter sanctissima Genitricis tui brachia deponi
voluisti, concede propitius, ut & crucem meam,
quam mihi largiri pro tua bonitate volueris, nun-
quam in vita derelinquam, & in morte ex ea depo-
situs, per clementissimæ Matris tuæ manus, ante te
merear præsentari. Qui vivis & regnas &c.

ALIÆ TRES ORATIONES S. MARIÆ

tildi à B. Virgine præscripta.

I. *Post 1. Ave Maria.* O Domina mea S. Mariæ, ut Deus Pater per Omnipotentiam suam potentissimam effecit, ita mihi, quæso, adsis in hora mortis expellendo à me omnem contrariam potestatem.

II. *Post 2. Ave Maria.* O Domina mea S. Mariæ, sicut Filius Dei tantâ te cognitione & claritate cognatus est, ut totum cælum illumines, ita in hora mortis animam meam cognitione fidei sic illustra & corroborea, ut nullo errore aut ignorantia pervertatur.

III. *Post 3. Ave Maria.* O Domina mea S. Mariæ, sicut Spiritus S. suum amorem plenè tibi insudit, ita tu in morte dulcedinem amoris divini mihi instilla, ex quo omnis amaritudo mihi reddatur suavissima. Amen.

MEMBRUM VIII.

Invocationes Sanctorum in hora mortis recitandæ.

AD B. VIRGINEM ORATIO

S. Augustini.

I.

O Mater misericordiæ, & Consolatrix eorum, quæ ad tuam recurrunt clementiam! Per eandem supplico, ut impetres mihi gratiam, ut, antequam moriar, peccata mea confessione eluam, & dignè particeps fiam corporis & sanguinis dulcissimi Filij tui. O sanctissima Virgo, per honorem & dignitatem tuam maternitatis, & per puritatem tui sacri corporis, accipe hanc animam festinantem egredi ex mundo.

Libera eam, & defende manu potenti contra omnes accusatores, terrores, & quascunque diabolicas illusiones, Descende ad me, dulcissima Domina, cum caelesti militia, miserere animæ meæ in ejus transitu, effice, ut tutum, & pervium iter habeam ad Filium tuum. Invoco amorem tuum per illum amorem, quo Sanctissima Trinitas excepit animam tuam purissimam, quando è carne tua virginali separabatur. Suppleat gratiosa tua pietas, quidquid meis deest meritis. Succurre mihi in hac hora ultima, ut non habeam obvium principem tenebrarum, ne me vincant, aut decipiant inimici mei.

*AD SS. ANGELOS ORATIO**Hieremiæ Drexelij.*

II.

OVos omnes purissimi Spiritus, SS. Angeli Dei, respicite in me. Hic ego jaceo gemens, & suspirans, quia manus Domini tetigit me. Mors mihi in oculis est; mortalium jam nemo amplius, vos soli potestis succurrere. Judicij dies jam mihi est indictus. Eheu! comparandum est coram summo Judice, & reddenda ratio de cogitatis, dictis, factisque omnibus. Scitis ô beatissimæ mentes, me vilem terræ vermiculum quotidie honori vestro dicere aliquid, aut facere consuetum esse. Ah! ne me deserite in his summis angustiis meis, in hac ultima necessitate; à qua tota mihi pender æternitas. Momentum illud jam imminet, in quo salus mea jam omnis, aut perenne stat exitium. Ah! juvate, & ante Regem Regum pro me supplices procumbite, & meum mihi obsecro, conciliate judicem. Sententiam ego nunc expecto supremam, vos impetrate, ut ea mitis sit, & ad vitam. Mortem, quam ego meritus fuisset æternam,

Y 5

nam,

nam, per vestras preces, merita que liceat deprecari.
 Subvenite SS. Angeli Dei, subvenite, succurrite
 jam jam aderit Judex Christus JESUS. Misere,
 JESU! Misere, per omnes SS. Angelos tuos te rogo
 JESU MISERERE.

III.

AD OMNES SANCTOS COELITUM

Oratio D. Augustini.

O Pulchra! ô speciosa domus Domini! ego dilectum
 decorem tuum, ad te suspiro ex hoc meo
 lio, ad te anhelat cor meum, dum deficit vita mea.
 vos Angeli, & Spiritus caelestes, qui estis exercitus
 Dei fortissimus, defendite me in hoc passu
 omnes laqueos Satanæ. Liberate me à periculis
 jus maris procellosi, & à Piratis, qui me persequuntur.
 tur. Vos vestris orationibus deducite hanc con-
 fatam, & contractam cymbam ad portum quietis
 illic vobiscum conquiescam. O Patriarchæ! SS.
 Prophetæ luce divina illuminati! ô Apostoli, &
 peratores Domini gloriosi! Valentissimi JESU
 sti Martyres, sapientissimi Doctores, Humilissimi
 Confessores, purissimæ Virgines, Conjuges, Viri
 & animæ omnes quæ Deo placuistis, adjuvate me
 subvenite, ut salvus perveniam ad portum, ad quem
 vos pervenistis. Peccavi, & sicut ovis quæ perit
 erravi, fateor, neque tamen diffido de bonitate
 mi mei Pastoris; ille me recipiet in suos humeros
 ad vos deducet, ut in vestra Societate exulet anima
 mea gaudio inexplicabili, quo vos jam fruimini.

MEMBRUM IX.

Orationes longiorem affectum certum
 continent.

I.

F I D E I.

Profiteor coram te summa, & prima veritas, Deus, corde & ore, coramque curia cœlesti, totoque orbe, sincere me credere omnia, quæ dixisti, revelasti, & per Ecclesiam Catholicam credenda proposuisti; idque ex speciali dono gratiæ tuæ; præsertim quæ in Symbolo Apostolico, aliisque continentur, affirmans omnia esse certissima. Et in hac fide protestor me cum divino auxilio tuo, quod imploro, velle vivere, & mori; utinam & pro eadem sanguinem profundere dignus forem! & si quid forte occurreret contra eam, undecunque (quod, quæso, avertere digneris) id ex nunc pro tunc detestor, & abrenuntio: adauge mihi fidem, fidelissime JESU, ut in ea moriens non peream, sed habeam vitam æternam. *Hujus professionis, & protestationis exemplum supra positum in Gonzale Medeiros, ardentem ceretum manu tenente potest legi cap. 6. §. 13. memb. 3.*

II.

S P E I.

Ex S. Augustino. Med. c. 39.

Peccavi, ô Juste Judex, mereor mille infernos: non habeo, unde solvam. Mea satisfactio est tuus sanguis, & tua misericordia; quæ absomit, & superat peccata totius mundi. Quamvis peccaverim, & merear deserui, tu tamen non exuisti tuam bonitatem, quæ solitus es salvare peccatores. Non placet tibi, Domine, perditio eorum, qui moriuntur, imò ut mortui viverent, tu mortuus es. Nunc, cum peccatores vivant te moriente, supplico, ut te vivente non moriar ego. Quomodo potero diffidere, ô bone JESU, de tua misericordia, dum recordor, quod cum

essent

essem tuus inimicus, pro me mortuus es, & DEO reconciliasti? Si veniam offerebas, cum non quærerem; modò cum eandem peto, quando benentius impertieris? Tuam dulcissimum nomen, JESU, quod Salvatorem significat, fiduciam præbet, salva animam meam, & dicei, quòd salus. *ex med. cap. 39.*

III.

CHARITATIS.

Ex eodem.

Nunc cognovi te, lux vera, nunc cognovi te sine vitæ meæ. Sis benedictus, & lauderis super, ô Illuminator animæ meæ in tempore tam opportuno. Serò te amavi, amor æternus, quia serò, serò nunc te amem, & melius est serò quàm nunquam. O infelix tempus, in quo te cognovi! ô misera cæcitas, in qua te non vidi! ô profunda surditas, in qua non audiui voces tuas! ô insensibile, & infatuatum cor, quod se immiscuit pulchritudini corruptibili tuarum creaturarum, te deserens, qui es pulchritudo æterna!

IV.

DESIDERII VIDENDI DEI.

Ex S. Gertrude.

O Amor! quando erues animam meam ex hoc mundo? ceterè? acceleret, ô DEUS meus, dulcedo meam celeret gloria tuæ præsentia. Deus meus, misericordia mea, absconde me in tuis manibus, in tuis precibus, in hoc amantissimo corde. In te desigunt desideria, mei gemitus ad te sunt, ad te mea suspiria laudes, & omnis fiducia. Quando tecum ero gloria mea? quando dissolvetur hic laqueus mortis? ô Deus, misericordiam tuam erga hanc magnam peccatorem.

tricem. O amor æterne! quàm dulcis & amabilis est tua Societas? Surge desiderium cordis mei. Ad te sunt oculi mei, ad te aures, nulla mihi alia vox sonet, sonet unica tua bonitas in auribus meis.

V.

Vel. ex cap. 1. soliloq.

Quare faciem tuam avertis gaudium meum per quod gaudeo? Ubi es absconditus pulcher, quem desidero? Vocem tuam audio, & revivisco; sed cur faciem tuam abscondis? fortè dicis, non videbit me homo, & vivet? Eja Domine moriar, ut te videam, videam, ut hinc moriar. Nolo vivere, volo mori, dissolvi cupio, & esse cum Christo, mori desidero, ut videam Christum, vivere renuo, ut vivam cum Christo.

VI.

GRATITVDINIS.

Agnosco Deus meus ex toto corde beneficia, quæ ex manu tua accepi, & me ipsum redono in omnem æternitatem ei, qui amore mei se mihi, imò & suis inimicis tradidit. Redeo, & me tibi restituo, quia tuus sum. Vivo, ut in me vivas, & morior in te, ut te in omnem æternitatem.

VII.

CONTRITIONIS.

Ad SS. Trinitatem.

O Trinitas beatissima! Vehementer pœnitet irrogatæ tibi injuriæ peccatis meis, quæ detestor idcirco. Pater peccavi in cælum & coram te, jam non sum dignus vocari filius tuus. Pœnitet! ah pœnitet, ô Deus propitius esto mihi peccatori! ô unice Patris æterni Fili JESU, cruciatus & mortem tuam acerbissimam, quorum infelix peccator causam me fuisse

fuisse heu quàm me poenitet! pone inter peccata
mea, & iustitiam æterni Patris tui, & miserere mihi.
ô Spiritus Sanctissime, amor & bonitas infinita.
te quòd recesserim conversus ad creaturas cum in
ria, & offensa tanti boni, quàm mihi dolet. In
jicias me à facie tua, sed spiritu tuo Sancto renova
confirma me in æternum, nunquam amplius ab
parer, sed ex omni actione, & vitâ meâ resulet
ria Patri, & Filio, & Spiritui S. sicut erat in pater
pio, & nunc & semper &c.

VIII.

RESIGNATIONIS.

A S. Hieronymo usurpata.

ADvenit tandem, ô Domine, hora mortis, prop
quam in mundum nascimur. Cum hoc onere
cepi beneficium vitæ, ut deinde persolverem
tum mortis. Expirâsti, ô mi redemptor, in car
cùm esses Dominus, ut mori servus non tergiver
retur. Fiat semper voluntas tua: moriatur, moriatur
anima mea, at tamen morte justorum. Scio, quia
Deus & Redemptor meus vivit, & suis temporibus
resuscitabit hoc corpus concussum à tam potentibus
ventis nausæ, fastidorum, dolorum, & aliorum
rebellium accidentium. Ut inhabitem terras miser
res, dimitto mortalem hanc domum, & hanc carnalem
morti destinatam. Tempus est, ut cantem DEO
hymnum laudis, quia per ignem & aquam deduxit
me in refrigerium. Usque adhanc horâ peregrinatus
sum, nunc in patriam ingredior: usque modo per
culosè navigavi, nunc in portum intro. Deus enim
me transfert de tenebris in lucem; de periculis ad
curitatem; ex paupertate ad divitias; ex pugna ad
victoriam.

victoriã; ex molesto ergastulo hujus corporis ad Patriam, à dolore ad quietẽ & tranquillitatem cœlestis curiæ. Vita mea sensim deficit, ô Deus, in cujus potestate sunt omnia horarum momenta. Fateor, melius est mihi tractare cum morte, quàm cum vitam dolosa, periculosa, proditrice. O bona mors! dulcis facta per mortem Domini mei JESU Christi. Non jam mors dicenda es, siquidem das æternam vitam, & auferis à me febres, & dolores; & fugas à corpore famem & sitim. Veni, ô mors! Soror mea, sponsa mea, amica mea, & monstra mihi JESUM amorem cordis mei, ostende mihi, ubi pascat greges suos hic divinus Pastor; ubi sit merities gloriosæ pulchritudinis optimi Jesu. Surge, anima mea, curre in odorem unguentorum ejus preciosorum, intra in secretum deliciarum ejus. Jam pertransiverunt dies juventutis meæ, & anni informes senectutis transierunt velut umbra, & me solùm reliquerunt. Ad te converto me, Redemptor meus, convertere & tu ad me, ô spes mea unica! Respice, salva, & libera me, & hanc animam erue à carcere corporis istius.

Dies mei sicut fumus evanuerunt, & caro mea sicut flos fani exsiccata est. Jam certè Deus meus advenit tempus, in quo recorderis, & miserearis mei. Aufer à me lugubrem amictum istius corporis, & indue me gloriosa veste immortalitatis. Anima mea in Dei præsentia tota colliquescit, quia fruitur sponso toties, & tam diu quæsito. Surge cœlestis Pater, excipe famentem & prodigum filium. Redit totus defædatus & macer ex longinqua regione, ubi pavit immunda animalia.

HUMILIATIONIS.

A. S. Maria Nepte S. Abraami usurpatas.

Heu me miserabilem ! heu me , quia profanavi
templum Dei ! Eheu ! deturpavi ejus imaginem
& rupi fœdus in baptismo initum , & vota mille
vita facta ! Miseram me ! quæ propter vilissimam
luptatulam averti oculos à Deo meo , & omnem
substantiam vendidi . Heu me ! quæ pessum dedi
id , quod comparaveram per tot Sacramenta , & bo
opera ! Quibus deinceps oculis cœlum adspiciam
cùm isti , quos habeo , toti contaminati sint ex ad
malitiæ ? Quibus labiis , quâ linguâ supplicabo
purissimæ Majestati , cùm sint maculata & deturpa
tam fœdis culpis ? Ad Deum quali cum corde ad
dam ? quomodo loquar ? cùm legem ejus contemp
sim , cùm promissa ei facta violârim , cùm sim peccatis
maculis in corpore , & in anima ! Heu me ! quomodo
vertam ? ð si mors antè rapuisset , quàm talem ma
tiam committerem contra divinâ Majestatem ! Quis
lacrymarum fons poterit eluere tot , & tantas macu
las ! à quantis bonis excidi ! in quanta mala inci
didi ! Convertite me ad te , ð Deus meus ! peccavi peccata
agnosco in te viscera materna , etiâ erga eos qui me
quærunr . Nullum vulnus tantum est , quod tu curare
non possis . Da mihi tempus & locum Pœnitentiæ .
Indigna sum tua misericordiâ , atrameneam mihi
Sanctissimus Filius promeruit . Consequar per illius
quod ex me non mereor . Parce , amantissime Pater
propter id quod es . elue meas maculas sanguine
SUI Christi . Sic , sic non invenietur in me fœditas , quæ
tibi displiceat . Hoc doleo , quod in me invenietur
vestigium rei , quæ tibi displicet .